

De interpretatie van de klimaatcrisis van Generatie Z en de Baby Boom generatie

Bachelor eindwerkstuk Communicatie- en
informatiewetenschappen Universiteit Utrecht

Student: Krista Francke

Studentnummer: 6228453

Begeleidende docent: Inge Versteegt

Datum: 22-1-2021

Aantal woorden: 5810 (excl. citaten)

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Hoofdstuk 1: Inleiding	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Theoretisch kader.....	4
1.3 Probleemstelling.....	7
1.4 Relevantie.....	7
Hoofdstuk 2: Methode	8
2.1 Respondenten	8
2.2 Procedure	8
2.3 Methode van analyse	9
Hoofdstuk 3: Analyse.....	11
3.1 Informatievoorziening.....	11
3.2 Representatie	13
3.3 Verbinding/gevoel	14
3.4 Acties	17
3.5 Verantwoordelijkheid.....	18
3.6 Interactie met anderen	19
3.7 Bekende namen.....	20
Hoofdstuk 4: Conclusie en discussie	22
4.1 Conclusies en terugkoppeling naar het theoretisch kader	22
4.2 Antwoord op de onderzoeksvraag	23
4.3 Discussie	23
Literatuurlijst	25
Bijlage 1: Toestemmingsverklaring	28
Bijlage 2: Interview introductie	29
Welkom	29
Uitleg	29
Toestemming.....	29
Bijlage 3: Topiclijst.....	30
Bijlage 4: Gecodeerde interviews.....	31
Generatie Z.....	31
Baby Boom generatie	92

Samenvatting

Dit onderzoek heeft als doel te achterhalen wat de interpretatie van twee verschillende generaties van de klimaatcrisis is. De jongere generatie 'Generatie Z' en de oudere generatie 'de Baby Boom generatie' zijn gekozen op basis van hun verschillend brongebruik voor informatie over het klimaat. Uit eerder onderzoek is gebleken dat televisie voor iedereen de meest gebruikte bron is, maar dat Gen Z'ers ook vaak informatie van sociale media halen. Op sociale media worden vooral sterke meningen weergegeven en is veel protest zichtbaar. Televisiebeelden roepen niet op tot protest, maar zorgen wel voor een erkenning van klimaatproblemen. Uit eerder onderzoek blijkt ook dat heftige televisiebeelden ervoor kunnen zorgen dat mensen zich distantiëren van een probleem. Uit de semi-gestructureerde interviews die voor dit onderzoek gehouden zijn, blijkt dat de Baby Boomers zich meer zorgen maken over het klimaat dan de Gen Z'ers. De jongeren erkennen het probleem wel, maar zien geen impact ervan in hun eigen leven. Ze voelen zich machteloos als ze beelden van heftige rampen zien, maar vinden dat ze in hun huidige levensfase met weinig geld en macht, niet de grootste verantwoordelijkheid hebben. De Baby Boomers zien in de natuur in hun directe omgeving veel veranderen en hebben daar zorgen over. Door heftige beelden voelen de ouderen zich ook enigszins machteloos, maar het neemt niet hun verantwoordelijkheidsgevoel voor hun eigen omgeving weg. Dit explorerende onderzoek wijst uit dat jongeren en ouderen een verschillende interpretatie hebben van de klimaatcrisis en geeft vragen voor vervolgonderzoek.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Aanleiding

“We have run out of excuses and we are running out of time.” (Thunberg, 2018)

“Disaster or triumph, what happens next, is up to us.” (Attenborough, 2020)

Greta Thunberg en David Attenborough verkondigen het via speeches en documentaires op stevige wijze: Het klimaat ondergaat een hevige verandering en daar moet iets aan gebeuren. De aarde en de oceanen warmen op, ijskappen en gletsjers smelten, de zeespiegel stijgt en de concentratie van broeikasgassen wordt steeds hoger (KNMI & PBL, 2015). Deze feiten hebben de afgelopen jaren dan ook steeds meer aandacht gekregen. Terwijl wel in 2010 nog nooit van een klimaatpijbelaar hadden gehoord en overal gratis plastic tasje te verkrijgen waren, zijn we in 2020 meerdere klimaatconferenties en klimaatmarsen verder (de Joode, 2019). Inmiddels wordt klimaatverandering door de meeste mensen in de wereld als een zeer serieus probleem gezien. In Nederland geldt dat echter voor slechts 41 procent en ziet 5 procent van de mensen zelfs geen problemen in het veranderende klimaat (Andi, 2020). In dit eindwerkstuk doe ik verslag van mijn onderzoek naar de interpretatie en de argumentatie van twee Nederlandse generaties rondom de ecologische crisis.

1.2 Theoretisch kader

Sinds halverwege de 20^e eeuw nemen onderzoekers veranderingen waar in het klimaat. Het aantal warme dagen en nachten is toegenomen, er zijn over de hele wereld meer hittegolven en ook periodes met veel neerslag komen steeds vaker voor. Wereldwijd zijn de afgelopen twintig jaar ijskappen en gletsjers steeds verder gekrompen. Hierdoor wordt het tempo waarmee de zeespiegel stijgt steeds hoger. Ook neemt de concentratie van CO₂ sterk toe door verbranding van brandstoffen en veranderingen in landgebruik. Van die CO₂ absorbeert de oceaan een groot deel, wat vervolgens zorgt voor verzuring van de oceaan. De uitstoot van broeikasgassen als CO₂ is wereldwijd de grootste oorzaak van de opwarming en om klimaatverandering te beperken zal er dus vooral een aanzienlijke vermindering in de uitstoot van broeikasgassen nodig zijn (KNMI & PBL, 2015)

Nieuwsmedia hebben een kritieke rol in de aandacht voor deze klimaatproblemen. In het nieuws kan men lezen over de klimaatrampen die wereldwijd plaatsvinden, zoals orkanen, overstromingen en bosbranden. Om meer te leren over de ecologische crisis is de televisie de meest gebruikte bron. Bronnen zoals de radio of geprinte kranten worden hiervoor een stuk minder gebruikt (Andi, 2020). In het gebruik van bronnen over de ecologische crisis is echter een groot verschil tussen leeftijdsgroepen gevonden. Bij jongeren zijn alternatieve bronnen zoals berichten op sociale media en blogs bijna net zo populair als de televisie. De kans dat jongeren tussen de 18 en 24 jaar oud

sociale media als bron gebruiken, is drie keer groter dan dat mensen ouder dan 55 jaar zo'n bron gebruiken (Andi, 2020).

De generatie van jongeren die relatief veel sociale media gebruikt om zich te informeren over de ecologische crisis, heet Generatie Z. Iedereen die tussen 1997 en nu geboren is, behoort tot deze generatie en is een 'Gen Z'er' (Dimock, 2019). De generatie wordt ook wel *iGen*, *@generation* of de *Pluralist-generatie* genoemd (Hampton & Keys, 2017). Gen Z'ers zijn geboren in een digitale wereld. De computer maakt al deel uit van hun leven vanaf het begin en ook de mobiele telefoon bestaat al sinds hun tienerjaren. Dit maakt Generatie Z een groep mensen die gewend is aan constante connectiviteit (Dimock, 2019). De constante toegang tot entertainment via internet, games en sociale media, zorgt ervoor dat Generatie Z de neiging heeft om te ontsnappen aan taken en verantwoordelijkheden. Daarnaast zijn ook de focus op innovatie, de gerichtheid op gemak en een onderliggend verlangen naar veiligheid karakteristiek voor Generatie Z (Wood, 2013).

Platformen op sociale media zijn voor Generatie Z dus een belangrijke bron van informatie over de klimaatcrisis (Andi, 2020). De verspreiding van ideeën kan via sociale media zeer snel gaan (Poell, 2014). Een voorbeeld van een klimaatbeweging die groot geworden is via sociale media, is die van Greta Thunberg. In augustus 2018 begon zij in haar eentje met een schoolstaking voor het klimaat. Via sociale media werd haar staking gedeeld onder de hashtag '#FridaysForFuture'. Fridays For Future is inmiddels uitgegroeid tot een beweging van 14 miljoen schoolstakers, verdeeld over 162 landen (de Zeeuw & Oosterwechel, 2019; Fridays For Future, 2020). Uit dit voorbeeld blijkt dat een klimaatprotest via sociale media erg snel groot kan worden en dat het zich makkelijk kan verspreiden over verschillende landen.

Diegenen die zich meestal mengen in het klimaatdebat op sociale media zijn vooral mensen met een sterke mening. Deze personen zijn dus al snel activistisch of juist erg sceptisch. Dit zorgt ervoor dat een meer neutrale kijk op problemen maar weinig naar voren komt op sociale media. Daarbij komt ook nog dat sociale media gebruikers vooral interacteren met hun gelijkgestemden (Williams, McMurray, Kurz, & Lambert, 2015). Over het algemeen wordt er sowieso in klimaatjournalistiek veel aandacht gegeven aan de sterke meningen. In berichtgeving over het klimaat wordt er vaak gebruik gemaakt van de tegenstelling 'waarschuwings' tegenover 'ontkenners' (Brüggemann & Engesser, 2017).

Terwijl jongeren dus veel informatie van sociale media halen, maken ouderen van boven de 55 jaar voor slechts 5 procent gebruik van zulke alternatieve bronnen voor informatie over de klimaatcrisis. Deze leeftijdsgroep is juist de grootste gebruiker van de televisie (Andi, 2020). Een groot deel van deze groep valt binnen de Baby Boom generatie; ze zijn geboren tussen 1946 en 1962 (Jorgensen,

2003). De Baby Boomers zijn opgegroeid in een periode van economische welvaart en veiligheid. Andere generaties beweren daarom vaak dat ze niet goed kunnen omgaan met veranderingen. Dat zou de Baby Boomers namelijk uit hun veilige opvoeding halen. Met ontwikkelingen in de technologie kunnen de ouderen echter wel goed omgaan. Ze zijn bijvoorbeeld opgegroeid met de opkomst van televisie (Niemelä-Nyrhinen, 2007).

Televisie is voor de meeste mensen de grootste bron van informatie over klimaatproblematiek. De Baby Boomers zijn de grootste gebruikers van de televisie als het gaat om dit onderwerp (Andi, 2020). Televisie zorgt ervoor dat onderwerpen gevisualiseerd worden. De *mainstream* media, waaronder televisie valt, rapporteren namelijk veel vaker over natuurrampen dan dat een sociaal platform als Twitter dat doet (Olteanu, Castillo, Diakopoulos, & Aberer, 2015).

Voor de erkenning van klimaatproblemen speelt de televisie daarom een grote rol (Lester & Cottle, 2009). Beelden van deze natuurrampen zorgen ervoor dat kijkers de problemen kunnen 'thuisbrengen' en dat ze meer begrip krijgen voor de bedreiging en de realiteit ervan. Ook kunnen kijkers de globale klimaatcrisis meer lokaliseren doordat er verhalen over specifieke mensen worden verteld op televisie. Er worden bijvoorbeeld gezinnen getoond die al hun bezittingen moeten inpakken en hun huis moeten verlaten als gevolg van een klimaatramp. Beelden op televisie leveren zo verschillende bewijzen voor de essentie om actie te ondernemen tegen de ecologische crisis. Wat echter niet gebeurt via het medium televisie, is het mobiliseren van mensen om actie te ondernemen. De televisie speelt een krachtige rol in het weergeven van de klimaatcrisis, maar het roept mensen niet direct op om in actie te komen (Lester & Cottle, 2009).

Heftige beelden kunnen juist ook een heel ander effect hebben. Dramatische en schokkende beelden van klimaatrampen kunnen erg bedreigend zijn en angst oproepen. Angst is geen goed instrument om mensen betrokken te maken met een probleem omdat het ze juist kan overweldigen, waardoor ze meer afstand nemen van het probleem (O'Neill & Nicholson-Cole, 2009).

Dit gedrag past binnen de theorie van *cognitive dissonance* (Baumeister & Bushman, 2016). Volgens deze theorie kunnen mensen een ongemakkelijk gevoel ervaren wanneer ze verschillende gedachten hebben die botsen, of wanneer hun gedachten niet overeenstemmen met hun acties in de werkelijkheid. Een probleem zoals een klimaatramp is moeilijk onder controle te houden, wat er toe leidt dat mensen proberen het probleem af te zwakken of te ontkennen dat het een risico is (Baumeister & Bushman, 2016). Minder bedreigende beelden van het klimaat die gelinkt kunnen worden aan alledaagse emoties zullen vaker zorgen voor betrokkenheid. Dit kunnen bijvoorbeeld meer lokale problemen zijn waar mensen om geven en waar ze empathie bij voelen (O'Neill & Nicholson-Cole, 2009).

1.3 Probleemstelling

In het theoretisch kader beschrijf ik twee verschillende generaties. De Baby Boom generatie, de huidige ouderen in de maatschappij en Generatie Z, de huidige jongeren in de maatschappij. Beide groepen leven in een wereld waar een klimaatcrisis aan de hand is. Via verschillende media komt er informatie op ze af. Cijfers laten zien dat jongeren zich veel vaker via sociale media laten informeren over het klimaat dan dat ouderen dat doen. Verder is de televisie over het algemeen een veel gebruikt medium (Andi, 2020). Maar hoe kijken deze generaties aan tegen al deze informatie? Wat al deze informatie met mensen doet, wordt uit de literatuur maar deels duidelijk. Internationaal onderzoek wijst uit dat 69 procent van de mensen in de wereld zich zorgen maakt over het klimaat. In Nederland ligt dat percentage slechts op 41 procent, en ziet 5 procent geen problemen voor het milieu (Andi, 2020). En als mensen zich geen zorgen maken, hoe kijken ze dan wel naar het klimaat?

Dit onderzoek wil ik met een open blik aangaan. De bekende feiten over generaties wil ik loslaten. Waar ik geïnteresseerd in ben, is de kijk van Generatie Z en de Baby Boom generatie op de klimaatcrisis. Hoe houdt het onderwerp hen bezig? Is het überhaupt een onderwerp in hun leven? Hoe beargumenteren ze hun keuzes? Daarom is dit onderzoeksvraag voor dit onderzoek:

Hoe interpreteren Baby Boomers en Gen Z'ers de klimaatcrisis?

1.4 Relevantie

Met mijn onderzoek bouw ik voort op bestaande kennis over de interpretatie van de klimaatcrisis. Een vergelijking tussen Generatie Z en de Baby Boom generatie is nog niet eerder gemaakt. Het is van belang om juist deze groepen te onderzoeken omdat hun mediagebruik verschillend is. Maatschappelijk gezien is dit onderwerp van groot belang om te onderzoeken, omdat er grote gevolgen van de ecologische crisis dreigen voor toekomstige generaties. Als er beter begrepen kan worden hoe mensen hier tegen aan kijken, kan dit bijvoorbeeld toegepast worden in campagnes om het gedrag van mensen aan te passen. Daarnaast kan dit explorerende onderzoek hypothesegenererend zijn voor verder onderzoek naar gedrag en interpretatie omtrent de ecologische crisis.

Hoofdstuk 2: Methode

Het doel van mijn onderzoek is erachter komen hoe twee generaties kijken naar het klimaat, hoe ze erover denken en communiceren en wat ze voelen. Omdat ik wil weten wat de argumentatie hierachter is, gebruik ik een kwalitatieve onderzoeksmethode (Alberts, Nakayama, & Martin, 2012). Voor dit onderzoek neem ik semi-gestructureerde interviews af om twee culturele groepen te vergelijken met elkaar. De twee groepen zijn de Baby Boomers en de Gen Z'ers, welke als culturele groepen geconstrueerd kunnen worden op basis van hun generatie (Siapera, 2010).

2.1 Respondenten

De respondenten van Generatie Z moeten minstens 18 jaar oud zijn. Ik heb hiervoor gekozen omdat het een lastiger proces is om toestemming te krijgen van minderjarigen en hun ouders. De respondenten uit deze groep zijn dus geboren na 1 januari 1997 en voor 1 oktober 2002 (Dimock, 2019). De respondenten van de Baby Boom generatie zijn geboren tussen 1946 en 1962 (Jorgensen, 2003).

Alle respondenten komen uit de Rehobothkerk in Utrecht. Dit is een Gereformeerd Vrijgemaakte kerk waar ik zelf lid ben. Ik heb gekozen om hier mijn respondenten vandaan te halen, omdat dit een plek is waar ik jongeren en ouderen ken. Zo had ik van tevoren al een idee wie ik kon benaderen en hebben alle respondenten een aantal overeenkomsten. Ze zijn allemaal gelovig of met het geloof opgevoed en wonen in Utrecht of hebben een lange tijd in Utrecht gewoond. Hiermee sluit ik uit dat er onderling grote verschillen in wereldbeeld zijn. Of de religie van de respondenten uiteindelijk van invloed is op mijn onderzoek, bespreek ik bij de discussie.

2.2 Procedure

Via het jaarboekje van de kerk heb ik alle gegevens verkregen. Respondenten die ik wel eens eerder heb gesproken heb ik benaderd via Whatsapp en anderen via de mail. In beide berichten heb ik toegelicht dat ik onderzoek doe naar de interpretatie van de klimaatcrisis en dat ik daarom respondenten zoek om te interviewen. De Gen Z'ers waren bijna allemaal bereid om mee te werken, maar bij de Baby Boomers heb ik vaker 'Nee' of helemaal geen antwoord gekregen. Dit bespreek ik nog in de discussie. Uiteindelijk heb voor beide groepen vijf mensen bereid gevonden om mee te werken aan mijn onderzoek en heb ik dus tien respondenten in totaal.

De interviews vonden online plaats. Daardoor was het lastiger om de respondenten van tevoren een toestemmingsverklaring te laten ondertekenen. Hierom heb ik tijdens het interview om mondelinge toestemming gevraagd en later een handtekening gekregen. Het gebruikte toestemmingsformulier staat in bijlage 1. Ook heb ik voorafgaand aan het interview de respondenten op de hoogte gebracht

van mijn onderzoek. Ik heb benadrukt dat de respondenten anoniem blijven in het onderzoek en dat er geen goede of foute antwoorden zijn. In bijlage 2 staat de tekst die ik heb gebruikt ter introductie.

Ik gebruik in mijn onderzoek kwalitatieve semi-gestructureerde interviews. Een semi-gestructureerd interview heeft als doel om erachter te komen hoe iemand denkt over een bepaald onderwerp en wat de argumentatie hierachter is (Fylan, 2005). Met elke participant voer ik een gesprek rondom het onderzoeksthema 'Klimaatcrisis' om erachter te komen welke factoren voor de participant belangrijk zijn. De interviews worden niet gehouden door middel van een vaste vragenlijst, maar middels een topic-lijst. De topic-lijst bevat de onderwerpen die in elk interview besproken zullen worden. Bij elk topic zijn richtingen voor de vragen genoteerd. Daarnaast is er voor elk topic een hoofdvraag opgesteld. Die vraag is een richtlijn dus de formulering staat niet vast. Per interview kijk ik welke vervolgvragen er gesteld moeten worden om het topic volledig te bespreken. De volgorde van de topics staat ook niet vast, maar elk interview begint wel met het eerste topic (Fylan, 2005). De topiclijst staat in bijlage 3.

2.3 Methode van analyse

Voor de analyse van de interviews heb ik vragen opgesteld die ik ga beantwoorden per groep. Voor deze vragen heb ik als voorbeeld de analysevragen in het kwalitatieve onderzoek van Lupton (2005) gebruikt. Haar vragen zagen er als volgt uit:

- *How did the interviewees conceptualise risk in relation to food?*
- *What discourses and other cultural conceptual devices did the interviewees rely upon to make distinctions about which foods are 'risky' and which 'safe' to consume?*
- *How did factors such as place of residence, gender, socioeconomic status and age affect these conceptualisations and distinctions on the part of the interviewees?*
- *Upon what sources of expertise or knowledge did the interviewees rely for their representations and conceptualisations?*

Voor mijn onderzoek heb ik deze vragen geherformuleerd en naar mijn onderzoeksvraag gevormd.

De vragen zijn als volgt:

- Hoe conceptualiseren de respondenten het klimaat?
- Op welke bronnen baseren de respondenten hun beeld over het klimaat?
- Hoe speelt gevoel en verbinding met het klimaat een rol?

Om de onderzoeksgegevens die ik heb verkregen uit de interviews te analyseren, gebruik ik een codeerstrategie met drie stappen: open coderen, axiaal coderen en selectief coderen (Boeije, 2016). Voor het open coderen heb ik alle interviews nauwkeurig gelezen en fragmenten een samenvattende

notatie gegeven. Deze notatie is de eerste code en drukt de betekenis van het fragment uit. De tweede stap, axiaal coderen, houdt in dat ik de codes meer structuur heb gegeven door ze te inventariseren en te vergelijken. Zo heb ik sommige codes samengevoegd of preciezer gedefinieerd. Als voorbeeld van mijn codeerstrategie volgt een citaat inclusief de open codering en axiale codering.

	<i>Open codering</i>	<i>Axiale codering</i>
R5B: <i>Nou wat je doet is mooi meegenomen. Als ik kijk naar het complex waar we wonen, zijn we de enige die het hebben. Er zouden nog een heleboel andere mensen ook mee kunnen doen.</i>	<i>Tevreden</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
	<i>Andere mensen moeten meer doen</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i>

Dit proces heeft geleid tot een beeld van de relevantie thema's voor mijn onderzoek in de onderzoeksgegevens. De gecodeerde interviews staan in bijlage 4. Ten slotte heb ik selectief gecodeerd. Dit houdt in dat ik op zoek ben gegaan naar terugkerende onderwerpen en de verhouding hiertussen. Uit deze laatste stap heb ik bevindingen geformuleerd die antwoord geven op de analysevragen. Dit staat uitgebreid omschreven in het volgende hoofdstuk.

Hoofdstuk 3: Analyse

In de fase van het selectief coderen van de interviews heb ik een aantal patronen, verschillen en verbanden gevonden in de manier waarop de respondenten omgaan met het onderwerp 'Klimaatcrisis'. Ik heb zeven hoofdthema's opgesteld. Deze thema's komen grotendeels overeen met de vooraf opgestelde topics voor het interview en geven een antwoord op de analysevragen. Het eerste hoofdthema is de 'Informatievoorziening' van de respondenten. Dit gaat over de bronnen die ze gebruiken voor hun informatie over het klimaat en de manier waarop ze omgaan met de informatie. Het tweede hoofdthema is de 'Representatie' van het klimaat die uit de antwoorden van de respondenten naar voren komt. Vervolgens kwam het hoofdthema 'Verbinding/gevoel' naar voren. Dit gaat over de affiniteit die de respondenten met het onderwerp hebben, hun mening en hun emoties. Het vierde hoofdthema is 'Acties', dit gaat over acties die de respondenten uitvoeren of willen uitvoeren met betrekking tot het klimaat en activisme. Het specifieke onderwerp 'Verantwoordelijkheid' heb ik ook als hoofdthema geïdentificeerd. Het draait hier om de manier waarop respondenten de verantwoordelijkheid voor het klimaat en klimaatproblemen zien. 'Interactie met anderen' heb ik ook als hoofdthema opgesteld. Dit gaat over de manier waarom de respondenten met anderen communiceren over het klimaat. Ten slotte is er een aantal grote en bekende namen in de interviews naar voren gekomen. Daarom heb ik ook het hoofdthema 'Bekende namen' opgesteld. Ik zal nu beschrijven wat mijn bevindingen zijn omtrent deze hoofdthema's en wat de eventuele verschillen tussen de groepen zijn. Ik maak hiervoor veel gebruik van citaten, waarin de respondenten uit groep A de Gen Z'ers zijn en de respondenten uit groep B de Baby Boomers.

3.1 Informatievoorziening

Uit de interviews blijkt dat beide generaties veel informatie over het klimaat tot zich krijgen. De meeste respondenten zoeken het niet specifiek op, maar komen het overal tegen en krijgen het aanbevolen. De Baby Boomers zijn vaker echt geïnteresseerd in het onderwerp, wat inhoudt dat ze de informatie niet alleen tegenkomen, maar het zelf ook veel opzoeken en gespitst zijn op het onderwerp. Ze lezen vaker artikelen erover en zoeken informatie op die ze bijvoorbeeld nodig hebben om hun huis te verduurzamen. De Gen Z'ers geven aan dat ze wel eens een feit uit nieuwsgierigheid op zoeken, maar verder vooral overal informatie over het klimaat tegenkomen en er niet actief naar op zoek gaan. In de onderstaande twee citaten is dit verschil goed te zien.

R1B: *Nou als het een kop is op de voorkant van de krant, dan ben ik er op gespitst ja. Maar ik lees in principe de krant gewoon helemaal door. Ik weet ook wat de natuurpagina is*

of de milieupagina in de Trouw, dus die kom ik gewoon tegen. Ik lees het vrijwel altijd als er artikelen over zijn.

O: *Oke. En waar kom jij dan dingen over klimaat tegen? Welke bronnen zeg maar?*

R4A: *Op de NOS, kranten, sociale media ook wel. En op andere plekken ook wel, bijvoorbeeld die nieuwe documentaire van hoe heet die? Attenborough op Netflix. Eigenlijk dat soort, eigenlijk kom je het wel op veel plekken tegen.*

Voor beide groepen zijn beelden een belangrijke bron van informatie. Vrijwel iedere respondent noemt de televisie als bron van informatie over het klimaat, wat overeenstemt met eerder onderzoek (Andi, 2020). Een groot deel van de representatie komt voor uit beelden. Bij het hoofdthema 'representatie' ga ik hier nog verder op in. Twee respondenten van de groep Baby Boomers noemen het televisieprogramma Vroege Vogels als bron van informatie. Hieronder staat een voorbeeld daarvan.

R4B: *Ik kijk niet zo heel veel, maar als het me trekt dan kijk ik wel. Vroege Vogels dat is ook zo'n programma over de natuur, die laten ook wel eens wat zien over de Noordpool en hoe ernstig het er daar aan toe gaat.*

Ook sociale media lijken een belangrijke bron van informatie. Vier van de vijf jongeren benoemt dat ze hier wel eens iets voorbij zien komen over het klimaat, maar ook twee van de ouderen gebruiken sociale media. Hieronder staat uit beide generaties een citaat over hun sociale media gebruik.

O: *Oh ja. En wat voor accounts volg je dan?*

R3A: *Eentje heet toevallig 'Chicks for climate' dus dat gaat er wel over. Even kijken hoor. Nou bijvoorbeeld, hun laatste post is de 'The ten worst plastic polluters' en dan zie je alle bedrijven zoals Coca Cola die staat op 1, Pepsi, Nestle, Unilever. Nou door dat soort dingen te volgen wordt je wel een beetje, hoe zeg je dat, bewust. En dan kan je kijken of je daar nog wel wilt kopen. Weet je wel, ik vind het toch wel belangrijk om dat soort dingen te volgen.*

O: *Oh oke. En op Twitter, hoe gebruikt u Twitter zeg maar? Leest u alleen of plaatst u zelf ook?*

R5B: *Ja met name ja. Dus ik volg een aantal mensen die iets over het klimaat roepen. Nou en dat lees ik dan.*

O: Oke, wat voor soort mensen zijn dat dan?

R5B: Ja heel divers. Dat zijn mensen uit de wetenschap. Dat zijn mensen die een erg grote mond hebben en overal tegen zijn. Dat vind ik ook leuk om te lezen, dat is wat diverser.

Naast televisie en sociale media zijn de krant en online nieuws voor beide groepen een bron van informatie. Ten slotte zijn mailtjes van politieke partijen, belangenorganisaties of milieuorganisaties ook nog een manier waarop de respondenten informatie krijgen. Drie Baby Boomers en één Gen Z'er benoemden dit. Beide groepen zijn niet erg actief in het delen van informatie die ze tegenkomen. Af en toe iets doorsturen aan een vriend, huisgenoot of familielid gebeurt wel eens, maar wordt over het algemeen niet erg actief gedaan.

3.2 Representatie

Alle respondenten vinden dat er klimaatproblemen zijn. Aanduidingen die worden gebruikt om dit aan te geven zijn bijvoorbeeld 'kritiek periode', 'slechte situatie' en 'grote problemen'. De stijgende zeespiegel en de uitstoot van CO2 zijn voor beide groepen onderwerpen die de klimaatcrisis representeren.

R2A: Ehm ik heb hier zelf niet genoeg expertise over, maar uitgaand op uitspraken die hier wel genoeg, die hier ervaringsdeskundigen over zijn, kan ik wel de conclusie trekken dat het inderdaad een kritieke periode is.

De Baby Boom generatie onderscheidt zich van Generatie Z doordat de natuur een zeer belangrijk thema in hun representatie van het klimaat is. Ze zien om zich heen dat de natuur verandert, bijvoorbeeld door de weersomstandigheden en diversiteit in planten en dieren. De natuur en het klimaat zijn voor deze groep sterk met elkaar verbonden. Terwijl de ouderen dus aangeven dat ze in hun directe omgeving de gevolgen van klimaatverandering zien, zeggen de jongeren juist dat ze weinig impact zien. Hoe de groepen tegenover elkaar staan, is duidelijk te zien in onderstaande citaten.

R3A: Ik denk dat we voor ons nu, ja we zien niet heel veel verschil in het dagelijkse leven. Ja misschien dat de zeespiegel stijgt maar dat maak je ook niet zo snel mee dat je echt geschokt raakt of zo.

R4B: Ik denk wel dat het klimaat een hele grote verandering ondergaat. Constant zie je dat ook. In enorme orkanen, en ook de hoeveelheid dit jaar. En dat dat toch wel komt door de klimaatverandering en het zonlicht op de oceanen. We zien het in ons land dit jaar ook. Hele extreme warme dagen, heel lang is het ook warm geweest. In het voorjaar hebben we extreem veel regen gehad. Al die dingen bij elkaar denk ik, weet ik wel zeker dat er klimaatverandering is.

De koppeling van het klimaat en de natuur wordt door Generatie Z dus niet zo sterk gemaakt en door de Baby Boom generatie wel. Voor de jongeren draait het meer om de toekomst dan om het nu, wat sterk naar voren komt in het volgende citaat.

O: Oke, want waarom, wat is de reden dat jij vindt dat mensen er wel over moeten horen?

R5A: Ja omdat ik denk dat het invloed op het leven over tien, twintig, dertig jaar heeft. En ik denk dat er nog heel invloed is op hoe het er uit kan gaan zien. Zowel negatief als positief.

3.3 Verbinding/gevoel

Alle respondenten vinden dat er iets moet gebeuren om klimaatverandering tegen te gaan. De Baby Boomers geven allemaal aan dat de ecologische crisis hun regelmatig bezig houdt. De motivatie hiervoor verschilt. Sommigen zijn erg bezorgd, anderen vinden het vooral hun verantwoordelijkheid om zich bezig te houden met het onderwerp maar voelen geen zorgen en angsten. Een paar ouderen beschrijven duidelijk dat hun geloof ervoor zorgt dat ze zich geen zorgen hoeven te maken.

R2B: Nee ik heb geen angst. Dat is vanuit mijn geloofs-rust. We kunnen er hier een potje van maken, maar uiteindelijk houdt God de wereld in zijn hand en gaat er niks buiten hem om.

De jongeren geven daarentegen aan dat ze zich niet actief bezig houden met het klimaat. Ze vinden het een belangrijk onderwerp, maar het speelt niet regelmatig in hun gedachtes. Veel Gen Z'ers noemen hiervoor als reden dat het op dit moment in hun leven geen prioriteit heeft, maar ook hun representatie van de klimaatcrisis speelt hierin een rol. Naar hun idee worden ze namelijk weinig geconfronteerd met veranderingen in het klimaat. Het volgende citaat illustreert dit.

R4A: Ja ik ben nu gewoon bezig met studeren en andere dingen. En ik denk dat het er gewoon mee te maken heeft dat klimaatverandering, het is een hele langzame

ontwikkeling die heel geleidelijk gaat. Het is niet zo schokkend, het heeft weinig schokkends aan zich in één klap.

Machteloosheid is in beide groepen terug te vinden. Voor Generatie Z houdt dat vooral in dat ze voor hun idee weinig kunnen doen. Dit maakt ze machteloos, maar geeft ze niet per se een slecht gevoel. De jongeren lijken het wel prima te vinden dat ze op dit moment niet zo veel kunnen omdat hun prioriteit hier ook niet echt ligt. De acties die ze uitvoeren, die ik later nog beschrijf, geven ze een tevreden gevoel. De ouderen voelen ook machteloosheid, maar voelen hier minder acceptatie bij. Zij kunnen het minder goed loslaten, hebben grotere zorgen om het klimaat en voelen meer urgentie.

O: Ja. Maakt u zich er zorgen over?

R5B: Nou niet direct persoonlijk of zo. Maar als ik kijk naar de generaties na ons, dan denk ik ja. Het is niet aan ons, nou ik reken me zelf bij de ouderen, om hier laconiek over te doen.

O: Wat bedoelt u precies daarmee?

R5B: Nou ja, je hoort wel mensen om je heen die zeggen dat het wel mee valt. Zo zit ik niet in elkaar.

O: Oke. Dus wat is dan uw reden om u zorgen te maken voor de volgende generaties?

*R5B: Nou ik denk dat er te weinig gedaan wordt op dit moment en in een te langzaam tempo.
(...)*

O: En zijn er nog gevoelens die bij u op komen als u denkt aan klimaatproblemen?

R5B: Nou het enige gevoel is dat ik denk dat het veel urgenter is dan veel mensen denken.

Voor beide groepen geldt dat er vooral emotie wordt opgeroepen door beelden die ze zien. Dit stemt overeen met eerder onderzoek (Lester & Cottle, 2009). De beelden roepen vaak de vraag op hoe het zo mis kan gaan met de wereld. In de interviews lieten veel respondenten weten dat ze niet vaak emotioneel zijn, maar dat documentaires wel boosheid, angst en verdriet kunnen oproepen.

*O: Je zei al dat het dan angst kan oproepen, roept het nog meer dingen bij je op?
Misschien boosheid, weet ik veel zoiets.*

R1A: Vooral angst denk ik. Ja misschien een beetje boosheid. Toen ik gister die film zag dacht ik wel ja waarom is het nodig dat zo'n klein meisje de hele wereld over reist en school mist. En waarom hebben de wereldleiders haar nodig om er achter te komen dat ze iets moeten doen aan het milieu. En waarom doen ze nog steeds niks terwijl dat arme kind dat allemaal doet. Maar ik ben niet actief boos erover ofzo, het is denk ik vooral angst.

R2B: *Ja ik kan van een documentaire ontzettend down worden. Dat je denkt, oh jongens hoe krijgen we dit gecreëerd?*

O: *Hoe komt het dat u zich dan zo gaat voelen?*

R2B: *Ja van beelden van laaggelegen landen die echt de volle mep krijgen. Dat zijn vaak toch al de landen waar een veel lagere levensstandaard is dan wij. En dan denk ik, oh krijgen ze dat ook nog over zich heen. Overstromingen. Dan denk ik ja dat zit ook al in de landen die toch al zo veel problemen hebben. En dan vind ik het heel laakbaar dat wij met zijn allen in het rijke westen met droge voeten en een huis gewoon lekker door leven. Want het is natuurlijk niet op te lossen. Een stukje machteloosheid heb ik dan of zo. Niet dat dat aan alle kanten overheerst, maar bij vlagen heb ik dat wel als ik beelden zie of stukken lees.*

Ten slotte was er in elke groep één respondent die er qua gevoel uitsprong, en deze twee zijn enigszins vergelijkbaar. Deze respondenten lieten allebei blijken moedeloosheid te voelen rondom het thema. Ze hebben allebei een iets andere reden hiervoor, maar voelen een soort vermoeidheid of vreugdeloosheid. In de citaten hieronder valt lezen hoe ze dit omschrijven.

O: *Maar het is niet iets waar je graag over praat? Want je noemt het een saai onderwerp?*

R5A: *Ja ik vind het wel een beetje ja, dat klopt wel.*

O: *Vertel daar eens over?*

R5A: *Ja het is gewoon iets, ja je krijgt het op school mee, op de universiteit gaat het er over. Dan gaat het over duurzaamheid en de gevolgen die het klimaat kan hebben. Dan heb je daar een aantal keer over nagedacht en voor jezelf een soort van mening over gevormd. Op die manier heb ik er ook over nagedacht wat ik kan doen of wat ik verwacht wat de overheid doet of wat ik verwacht dat bedrijven doen. En dan wordt je er toch nog weer elke dag mee geconfronteerd. Dan denk ik, ja goed het is nu wel weer klaar.*

(...)

Eh ja toch wel een beetje 'klimaatmoe' denk ik dan. Toch wel dat ik het een beetje uitgekauwd vind.

R3B: *Voorheen had ik het gevoel: wat is de wereld mooi gemaakt, mooie treinen, huisjes, strandjes, ik geniet er volop van en doe wat ik wil. Nu heb ik het gevoel dat ik in een ouderwetse boerderij ben waar ik dan niet meer op de deel mag spelen en niet meer*

tussen de koeien mag lopen, maar ik moet in die zondagse opkamer zitten en ik moet alle vaasjes laten staan. Ik moet netjes met mijn benen over mekaar zitten en wachten tot wat? Die zondag houdt nooit op. Ik voel me in de wereld niet meer als: dit is mijn wereld, ik pak mijn rugzak en bouw een huis of wat dan ook. Het is, hoe beschadig ik de wereld zo weinig mogelijk? En dat gevoel vind ik vervelend.

3.4 Acties

Geen een van de respondenten is een activist of geeft aan dat protesten bij hem of haar passen. Tussen de groepen zit hier ook weinig verschil in. De consensus is dat protesteren op straat niet de manier is om iets te bereiken. Waar alle respondenten zich wel mee bezig houden is duurzaamheid. Bij de ouderen is dit vooral merkbaar in de aanpassingen die ze in hun huizen hebben gedaan. Het verduurzamen van een huis door middel van isolatie en zonnepanelen wordt veel gedaan. Wat echter wel door meerdere Baby Boomers wordt genoemd daarbij, is dat ze hun hele huis verbouwen te ver vinden gaan. Een voorbeeld hiervan is te lezen in volgend citaat.

R1B: *Maar ik ga er dan weer niet zo ver in om een warmtepomp te nemen in plaats van mijn CV ketel. Omdat in een oud huis waar wij wonen, dat is te veel gedoe om daar een warmtepomp in te zetten. En dan denk ik ja de gasleidingen liggen er wel en dan moet je ook wel alles gaan vergraven en opnieuw aanleggen. Dat doe ik dan niet. Maar alles wat we makkelijk kunnen doen, dat doen we wel. We hebben ook ons huis geïsoleerd. Dat was eerst ook niet zo. En we hebben dubbel glas genomen en dat soort dingen. En we zijn dus dan geïsoleerd.*

De respondenten uit Generatie Z hebben allemaal nog geen eigen huis, dus kunnen logischerwijs niet op dezelfde wijze aanpassingen doen als de Baby Boomers. Enkelen noemen wel dat ze later in hun leven zouden willen letten op duurzame huisvesting.

Net als bij de Baby Boomers komt er bij de Gen Z'ers vaak naar voren dat ze letten op stroom- en waterverbruik en proberen afval te scheiden. Waar Generatie Z zich zeer duidelijk onderscheidt, is op het gebied van vlees eten. De ouderen benoemen dat amper, terwijl dat voor de jongeren, op één respondent na, een belangrijk onderwerp is. Ze geven toe dat het soms best lastig is om minder vlees te eten, maar dat ze vooral belangrijk vinden dat het minder gebeurt. Er is hier een opmerkelijke koppeling met het thema 'Interactie met anderen' te maken. Meerdere Gen Z'ers geven namelijk aan dat als ze met anderen mensen eten, ze meestal niet aangeven dat ze vegetarisch willen eten. De reden hiervoor wordt uit de interviews niet geheel duidelijk. Het lijkt een beetje een combinatie van

enerzijds anderen niet willen opscheppen met vegetarisch koken en anderzijds graag van de uitzondering gebruik maken om geen vlees te eten. In onderstaande citaten leggen de respondenten het uit.

R4A: Ja goeie. Ik probeer wel veel vegetarisch te eten, of in ieder geval te koken. Ik vind het iets te ver gaan om te vragen aan andere mensen of ze vegetarisch voor mij willen koken.

O: Hoezo vind je dat te ver gaan?

R4A: Ja ik vind vlees ook gewoon heel erg lekker. Ik vind het niet belangrijk genoeg dat mensen daar dan moeite in moeten doen zodat ik vegetarisch kan eten.

R5A: Ik denk dat dat wel echt de twee belangrijkste dingen zijn. Dus ten eerste probeer ik gewoon niet echt vlees te kopen zeg maar. Zo nu en dan wel maar bij voorkeur doe ik het zelf niet. Dus eigenlijk gewoon alleen als ik met anderen eet en anderen voor mij koken.

Deze terughoudendheid naar anderen mensen als het gaat om acties voor het klimaat komt ook nog terug in het thema 'Interactie met anderen'.

3.5 Verantwoordelijkheid

Veel respondenten hebben het thema 'Verantwoordelijkheid' opgebracht in de interviews. Ze houden zich bezig met de invloed van de overheid en bedrijven maar ook hun eigen aandeel hierin. Beide groepen vinden dat ieder mens een eigen verantwoordelijkheid heeft om goed om te gaan met de aarde en bij te dragen aan de vermindering van klimaatproblemen. Wel wordt door beide generaties ook genoemd dat iedereen hier een eigen keuze in moet maken. Het verschil tussen de generaties is dat de jongeren hier meer moeite mee hebben. Zij vinden vooral dat jouw aandeel als individu heel klein is, en vinden het daardoor lastig om de verantwoordelijk ook echt te nemen. De ouderen geven ook wel aan dat ze het lastig vinden dat je als consument of burger maar een klein aandeel hebt, maar vinden desondanks dat je als individu daar wel je best voor moet doen. In onderstaande citaten wordt dit verschil geïllustreerd.

R4A: Niet per se één reden, maar ik vind het wel gewoon bij je verantwoordelijkheid horen. Maar ik vind het lastig hoe je onderscheid maakt tussen je individuele verantwoordelijkheid en de verantwoordelijkheid van bedrijven, van de overheid.

Want ik heb gewoon het idee dat je als individu weinig tegen klimaatverandering kan bereiken omdat je gewoon een bepaalde schaalgrootte nodig hebt zeg maar.

(...)

O: Maar jij hebt het idee dat jij daar als individu niet aan kan bijdragen?

R4A: Ja nou hooguit een beetje in de keuzes die ik maak. Bijvoorbeeld de politieke partij waarop ik stem. Maar ik heb niet de illusie dat ik daar veel aan kan veranderen.

R5B: Ja. En ook al kun je maar heel weinig doen, dat geef ik ook toe. Het is maar een druppel op de gloeiende plaat maar je moet wel je verantwoordelijkheden nemen.

3.6 Interactie met anderen

In hun interactie met andere mensen over het klimaat verschillen de generaties duidelijk. Voor de meeste Baby Boomers is het klimaat een gespreksonderwerp wat regelmatig naar voren komt, wat tot goede gesprekken kan leiden en soms ook wel tot een discussie. De respondenten uit deze generatie noemen ook regelmatig dat ze zich graag verdiepen in het onderwerp omdat ze het interessant vinden. Bij de Gen Z'ers gaat het in gesprekken vooral om het uitwisselen van ideeën en tips voor duurzame producten. Voor de jongere generatie is het klimaat niet een onderwerp waar ze het echt graag over hebben, en ze geven vaak aan dat ze voor discussies te weinig kennis over het onderwerp hebben.

R1A: Nee ik weet er denk ik toch te weinig van af om er echt een inhoudelijke discussie over te kunnen voeren. Het is meer dat iemand anders mij daar dan dingen over verteld en dat ik denk 'Oh, hmhm oke.', en dat ik dat dan weer doorgeef aan mensen en die dat ook zeggen. Zodra iemand er een discussie over gaat voeren, haak ik vrij snel af omdat ik gewoon dan er te weinig vanaf weet zeg maar.

Een terugkerende kwestie in beide groepen is dat het aanspreken van andere mensen op hun gedrag lastig is. Dit heeft er mee te maken dat de respondenten vinden dat iedereen zijn eigen keuzes moet maken en dat ze niet willen 'zeuren' of 'belerend' willen zijn. Hier komt ook weer in naar voren dat de respondenten geen activistische acties uitvoeren. In onderstaande citaten leggen een Gen Z'er en een Baby Boomer uit waarom ze anderen mensen niet graag aanspreken op hun gedrag.

O: Ja ik snap het. Heb je dat wel eens gedaan? Iemand gezegd van je zou dit kunnen veranderen ofzo?

R1A: Jawel. Ja ik vind het alleen heel moeilijk. Ik zou het ook kut vinden als iemand tegen mij zegt dat ik lang douche. Dan denk ik ook, ja hou toch op, boeien. Mensen worden niet graag op fouten gewezen en ik vind het zelf ook heel kut als mensen op mijn fouten wijzen.

O: En zijn er nog andere mensen met wie u er wel eens dingen over deelt?

R2B: Ja gewoon in de vriendenkring. Of dat je eens een keer iemand spreekt als het zo uit komt. Niet dat je standaard het onderwerp opbrengt. Want ik vind het ook niet, je moet ook oppassen dat je geen wrevel wekt door het te vaak aan te kaarten. Dus ik zoek daar wel een middenweg in.

O: Want hoezo denkt u dan dat dat kan ontstaan daardoor?

R2B: Nou als je iemand zou, als je iemand attendeert op iets waarvan je denkt nou kan dat niet anders want het kan heel gemakkelijk zus of zo. Dan moet je dat ook niet iedere week doen. Dan moet je daar wel je momenten voor uit kiezen. Het moet niet te belerend zijn en je moet niet altijd wat te mekkeren hebben.

O: Ja dat gaat dan echt over het corrigeren?

R2B: Ja gewoon echt concreet van, he doe eens zus of heb je er wel eens over nagedacht om het zo te doen? Een beetje zo. Daar moet je wel handvatten voor vinden maar dat moet je niet iedere keer doen.

3.7 Bekende namen

Een aantal bekende namen kwamen meerdere keren terug in de interviews. Zo werden de documentaires van David Attenborough meerdere keren genoemd. Deze dragen dus waarschijnlijk bij aan de representatie van de ecologische crisis. Greta Thunberg werd in beide groepen ook een keer genoemd. Bij de Gen Z'ers zowel negatief als positief, en bij een Baby Boomer zeer positief.

O: Want dat zou u op zich, als die mensen er zouden zijn, zou u dat zeker wel proberen?

R1B: Ja ja. Wat Greta doet, Greta Thunberg, ik vind dat geweldig. En al die kinderprotesten die er uit voort zijn gekomen. Ik vind dat echt geweldig.

O: Ja daar heeft u wel bewondering voor?

R1B: Ja ik vind dat echt geweldig. Dan zal ze misschien een of andere autisme achtige, Asperger had ze geloof ik, dat maakt niks uit. Ze is gewoon een hele goeie, daarmee is ze juist ook sterk, ze houdt vast aan haar beginselen.

Ten slotte is Shell een bekende naam die meerdere keren wordt genoemd. Bijvoorbeeld in combinatie met Milieu Defensie die een rechtszaak tegen Shell aanspande.

Hoofdstuk 4: Conclusie en discussie

In dit hoofdstuk geef ik mijn conclusies over de interpretaties van Generatie Z en de Baby Boom generatie van de klimaatcrisis. Waar mogelijk koppel ik de conclusies terug aan het theoretisch kader. Ten slotte geef ik een concluderend antwoord op de onderzoeksvraag en bediscussieer ik de beperkingen van mijn onderzoek.

4.1 Conclusies en terugkoppeling naar het theoretisch kader

Mijn eerste groep respondenten, oftewel groep A, waren de Gen Z'ers. De jongeren uit deze generatie komen in hun dagelijks leven vaak informatie tegen over het klimaat. Evenals in het onderzoek van Andi (2020) zijn sociale media voor de jongeren belangrijke bronnen voor informatie over de klimaatcrisis. De representatie van het klimaat bestaat voor Generatie Z vooral uit grote klimaatrampen zoals de uitstoot van CO₂ en het stijgen van de zeespiegel. Dit zijn rampen die uit onderzoek van het *Intergovernmental Panel on Climate Change* ook naar voren komen (KNMI & PBL, 2015). In hun eigen omgeving zien de jongeren weinig veranderen. Hierdoor speelt de klimaatcrisis geen grote rol in hun dagelijkse leven. Dit is een bewuste keuze van de Gen Z'ers omdat ze vinden dat hun invloed op de grote klimaatrampen maar klein is. Dit stemt overeen met Wood (2013), die beweert dat het ontsnappen aan verantwoordelijkheden typerend is voor deze generatie. Generatie Z houdt zich wel actief bezig met het minder eten van vlees. Dit is een actie die ze zelf uitvoeren, maar niet verkondigen aan de mensen om zich heen. De jongeren voeren sowieso niet graag discussies over het klimaat omdat ze vinden dat ze daarvoor te weinig kennis hebben over het onderwerp.

Voor groep B, de Baby Boomers, is het klimaat juist een onderwerp waar ze zich graag in verdiepen en dat kan leiden tot goede gesprekken. De ouderen zien naast de grote klimaatrampen die de jongeren zien (KNMI & PBL, 2015) in hun directe omgeving veel gevolgen van klimaatverandering in de natuur. Dit baart ze zorgen en geeft ze een gevoel van verantwoordelijkheid. Die zorgen worden soms weggenomen door hun geloofsrust, maar de Baby Boom generatie is ook erg actief in het verduurzamen van hun huis. Uit het feit dat ze zich veel bezighouden met duurzaamheid, blijkt dat ze weinig moeite hebben met het bijhouden van technologische ontwikkelingen zoals zonnepanelen en warmtepompen. Dit stemt overeen met de literatuur van Niemelä-Nyrhinen (2007).

Voor beide generaties zorgen beelden voor een erkenning van klimaatproblemen, wat strookt met het onderzoek van Lester en Cottle (2009). Deze beelden komen niet per se altijd van de televisie zoals in het onderzoek van Andi (2020), maar ook van sociale media en documentaires van Netflix. De beelden roepen bij zowel de jongeren als de ouderen emoties op zoals verdriet, boosheid en angst. Zoals de literatuur van Lester en Cottle (2009) ook duidelijk maakt, is het gevolg hiervan niet

dat de respondenten zich direct aangezet voelen tot actie. Evenals in het onderzoek van O'Neill en Nicholson-Cole (2009) gaan de respondenten zich juist terneergeslagen en machteloos voelen door de heftige beelden.

Binnen beide groepen zorgt dit voor *cognitive dissonance* (Baumeister & Bushman, 2016). Van de jongeren botsen hun woorden en daden; ze zeggen dat ze klimaatverandering een belangrijk onderwerp vinden, maar ondernemen tegelijkertijd weinig actie. Ze lossen de *cognitive dissonance* op door hun handen van het probleem af te trekken en dit af te schuiven op hun levensfase waarin ze weinig geld en veel andere prioriteiten hebben. De ouderen hebben hier minder last van, waarschijnlijk omdat ze via programma's zoals Vroege Vogels en hun eigen omgeving ook meer een lokaal beeld hebben. Zulk soort beelden leiden namelijk eerder tot betrokkenheid bij het probleem (O'Neill & Nicholson-Cole, 2009). Toch hebben ook de Baby Boomers een strategie om de wrijving tussen hun verantwoordelijkheid en hun daden op te lossen; ze beroepen zich op hun geloof en de gedachte dat de schepper de aarde in zijn hand heeft.

4.2 Antwoord op de onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag was: 'Hoe interpreteren Baby Boomers en Gen Z'ers de klimaatcrisis?'. De Gen Z'ers zien de klimaatcrisis als een belangrijk onderwerp, maar het heeft op dit moment geen prioriteit in hun leven. Ze zijn zich bewust van de ernst van het probleem, maar zien het vooral als een probleem voor de toekomst. Dit betekent niet dat ze helemaal geen acties ondernemen, maar de urgentie van de acties is laag. De Baby Boomers zien de klimaatproblemen meer als een probleem van nu, omdat zij op dit moment in hun eigen omgeving dingen zien veranderen. Het werkt op hun emotie dat de natuur verandert en daarom proberen ze bewust bezig te zijn met duurzaamheid. De twee onderzochte generaties kijken dus duidelijk met een verschillend referentiekader naar het klimaat. Met dit onderzoek is nog niet beargumenteren of hun mediagebruik of hun leeftijd hier een grotere rol speelt.

4.3 Discussie

Een aantal factoren kunnen een beperking vormen voor dit onderzoek. Ten eerste het proces waarin ik de respondenten heb geselecteerd. Omdat de respondenten allemaal uit de kerk komen, is het geloof een onderwerp geworden in het onderzoek. De jongeren hebben het echter weinig benoemd. Uit mijn eigen ervaring zou ik dit kunnen verklaren met het feit dat de jongeren zich minder bezighouden met het geloof. Het zou kunnen dat ze nog lid zijn bij de kerk omdat hun ouders het zijn. Het overeenstemmende wereldbeeld van de gehele groep respondenten kan hierdoor in twijfel worden getrokken. Ook waren de jongeren makkelijker bereid om mee te werken aan het onderzoek dan de ouderen. Een aantal ouderen wilde niet meewerken en van sommigen heb ik helemaal geen

antwoord gekregen. Dit zou ertoe hebben kunnen geleid dat ik enkel ouderen heb geïnterviewd met een interesse in het thema.

Ten tweede heeft het proces waarin ik heb geïnterviewd invloed op de resultaten. Van tevoren had ik als onderzoeker weinig ervaring met interviewen. Het valt daarom op dat ik soms de vaardigheden mis om door te vragen en sturende vragen te vermijden. Door de korte tijd die er staat voor het eindwerkstuk, had ik helaas geen tijd om veel te oefenen of interviews te schrappen uit de resultaten en deze te vervangen voor betere. De interviews waren sowieso ook al wat lastiger omdat ik ze online moest houden en ik zo minder de sfeer kon aanvoelen en bepalen. Helaas kan de kwaliteit van de interviews mijn resultaten dus wel enigszins ondermijnen.

Mijn onderzoek kan echter wel iets betekenen voor vervolgonderzoek. Het is een explorierend onderzoek geweest, waardoor er nieuwe vragen naar boven zijn gekomen. Hoe is het bijvoorbeeld te verklaren dat de ouderen wel allerlei veranderingen in hun omgeving zien en de jongeren niet? En wat is de reden dat mensen het lastig vinden om anderen aan te spreken op niet-duurzaam gedrag of te vragen of ze vegetarisch willen koken? De conclusie van mijn onderzoek is in ieder geval dat jongeren en ouderen verschillende keuzes maken en een verschillende kijk hebben op klimaatproblemen.

Literatuurlijst

Alberts, J. K., Nakayama, T. K., & Martin, J. N. (2012). Perspectives on human communication. *Human communication in society* (pp. 30-51). Upper Saddle River: Pearson.

Andi, S. (2020). How people access news about climate change. *Reuters institute digital news report 2020* (pp. 52-56) University of Oxford. Retrieved from https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf

Attenborough, D. (2020). Instagram @davidattenborough: Disaster or triumph, what happens next, is up to us. Retrieved from <https://www.instagram.com/p/CHAlm2sHSQZ/>

Baumeister, R., & Bushman, B. (2016). *Social psychology and human nature* (4th ed.) Cengage Learning. Retrieved from <http://www.vlebooks.com/vleweb/product/openreader?id=none&isbn=9781473746909&uid=none>

Boeije, H. (2016). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen*. Amsterdam: Boom Koninklijke Uitgevers.

Brüggemann, M., & Engesser, S. (2017). Beyond false balance: How interpretive journalism shapes media coverage of climate change. *Global Environmental Change*, 42, 58-67.

de Joode, E. (2019). Van depressie tot akkoord: Zo zag dit 'klimaatdecennium' eruit. Retrieved from <https://nos.nl/collectie/13815/artikel/2316561-van-depressie-tot-akkoord-zo-zag-dit-klimaatdecennium-eruit>

de Zeeuw, E., & Oosterwechel, M. (2019). Schülerstreik en fridays for future: Jongeren spijbelen voor het klimaat. Retrieved from <https://nos.nl/artikel/2270832-schulerstreik-en-fridays-for-future-jongeren-spijbelen-voor-het-klimaat.html>

Dimock, M. (2019). Defining generations: Where millennials end and generation Z begins. *Pew Research Center*, 17, 1-7.

Fridays For Future. (2020). Strike statistics. Retrieved from <https://fridaysforfuture.org/>

Fylan, F. (2005). Semi-structured interviewing. *A handbook of research methods for clinical and health psychology* (pp. 65-78) Oxford University Press.

Hampton, D. C., & Keys, Y. (2017). Generation Z students: Will they change our nursing classrooms. *Journal of Nursing Education and Practice*, 7(4), 111-115.

Jorgensen, B. (2003). Baby boomers, generation X and generation Y? *Foresight*, 5(4), 41-49.

KNMI, & PBL. (2015). *Klimaatverandering. samenvatting van het vijfde IPCC-assessment en een vertaling naar nederland*. Den Haag / De Bilt: Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Retrieved from https://cdn.knmi.nl/system/data_center_publications/files/000/069/859/original/klimaatverandering_samenvatting_van_het_vijfde_ipccassessment_en_een_vertaling_naar_nederland.pdf?1495622008

Lester, L., & Cottle, S. (2009). Visualizing climate change: Television news and ecological citizenship. *International Journal of Communication*, 3, 920-936.

Lupton, D. A. (2005). Lay discourses and beliefs related to food risks: An australian perspective. *Sociology of Health & Illness*, 27(4), 448-467. doi:10.1111/j.1467-9566.2005.00451.x

Niemelä-Nyrhinen, J. (2007). Baby boom consumers and technology: Shooting down stereotypes.

Journal of Consumer Marketing, 24(5), 305-312.

Olteanu, A., Castillo, C., Diakopoulos, N., & Aberer, K. (2015). Comparing events coverage in online news and social media: The case of climate change. Paper presented at the *Ninth International AAAI Conference on Web and Social Media*, 288-297.

O'Neill, S., & Nicholson-Cole, S. (2009). "Fear won't do it" promoting positive engagement with climate change through visual and iconic representations. *Science Communication*, 30(3), 355-379.

Poell, T. (2014). Social media and the transformation of activist communication: Exploring the social media ecology of the 2010 Toronto G20 protests. *Information, Communication & Society*, 17(6), 716-731. doi:10.1080/1369118X.2013.812674

Siapera, E. (2010). *Cultural diversity and global media*. United Kingdom: Wiley-Blackwell.

Thunberg, G. (2018). Greta Thunberg from COP24 "We have run out of excuses and we are running out of time".

Williams, H. T., McMurray, J. R., Kurz, T., & Lambert, F. H. (2015). Network analysis reveals open forums and echo chambers in social media discussions of climate change. *Global Environmental Change*, 32, 126-138.

Wood, S. (2013). Generation Z as consumers: Trends and innovation. *Institute for Emerging Issues: NC State University*, 9, 7767-7779.

Bijlage 1: Toestemmingsverklaring

TOESTEMMINGSVERKLARING voor deelname aan:

Onderzoek naar de interpretatie van klimaatcrisis

Ik bevestig:

- dat ik mondeling en via de mail naar tevredenheid over het onderzoek ben ingelicht;
- dat ik in de gelegenheid ben gesteld om vragen over het onderzoek te stellen en dat mijn eventuele vragen naar tevredenheid zijn beantwoord;
- dat ik gelegenheid heb gehad om grondig over deelname aan het onderzoek na te denken;
- dat ik uit vrije wil deelneem.

Ik stem er mee in dat:

- de verzamelde gegevens voor wetenschappelijke doelen worden verkregen en bewaard door de onderzoeker;
- er voor wetenschappelijke doeleinden eventueel ook beeld- en/of geluidsopnamen worden gemaakt.

Ik begrijp dat:

- ik het recht heb om mijn toestemming voor het gebruik van data in te trekken, tot het moment dat de data verwerkt is in het onderzoek.

Naam deelnemer: Geboortedatum: /   /   (dd/mm/jjjj)

In te vullen door de uitvoerend onderzoeker:

Naam: Krista Francke

Ik verklaar dat ik bovengenoemde deelnemer heb uitgelegd
wat deelname aan het onderzoek inhoudt.

Datum: 30 / 11 / 2020 (dd/mm/jjjj)

Handtekening:

Bijlage 2: Interview introductie

Welkom

- Fijn dat u mee wilt doen.
- Hoe is het?
- Ik zal nog uitleggen wat het onderzoek inhoudt.
- U mag al uw vragen stellen.
- Ik zal u daarna vragen om mondeling toestemming te geven voor deelname aan het onderzoek.

Uitleg

- Ik voer dit onderzoek uit omdat ik voor mijn studie Communicatie- en informatiewetenschappen een scriptie moet schrijven. Ik onderzoek het thema 'Klimaatcrisis', en kijk naar de manier waarop mensen tegen deze crisis aan kijken. Ik maak hierin een vergelijking tussen jongeren en ouderen, en interview ongeveer 10 personen. Alle personen zijn lid bij de Rehobothkerk. Het geloof speelt geen specifieke rol in het onderzoek. Ik heb voor het interview een aantal onderwerpen die ik graag bij langs wil gaan. U mag vertellen wat u kwijt wilt over die onderwerpen en er zijn uiteraard geen foute of goede antwoorden. Zodra u hier toestemming voor heeft gegeven, zal ik een opname starten. Deze dient voor het uitschrijven van het interview, en zal verder niet verspreid worden. Het uitgetypte interview zal anoniem worden verwerkt, en alle persoonsgegevens zullen enkel bij mij bekend zijn en blijven.

Uw deelname moet geheel vrijwillig zijn. U mag uw deelname op elk gewenst moment stoppen, ook tijdens het interview. Zodra ik het interview anoniem verwerkt heb in mijn onderzoek en geanalyseerd is, is het echter niet meer te verwijderen uit het onderzoek. Voordat ik u om officiële toestemming ga vragen, wil ik u eerst de gelegenheid geven om al uw vragen te stellen.

Toestemming

- Stemt u er mee in dat er voor wetenschappelijke doeleinden een beeld- en/of geluidsopname wordt gemaakt?
- Bevestigt u dat u via de mail en mondeling naar tevredenheid over het onderzoek bent ingelicht?
- Bevestigt u dat u in de gelegenheid ben gesteld om vragen over het onderzoek te stellen en dat uw eventuele vragen naar tevredenheid zijn beantwoord?
- Bevestigt u dat u uit vrije wil deelneemt?
- Stemt u er mee in dat de verzamelde gegevens voor wetenschappelijke doelen worden verkregen en bewaard zoals door mij benoemd?
- Begrijpt u dat u het recht heeft om uw toestemming voor het gebruik van data in te trekken, zoals ik u heb verteld?
- Bevestigt u dat u er op de hoogte van bent dat uw gegevens pas worden verwerkt na het ondertekenen van deze vragen?

Bijlage 3: Topiclijst

Tabel 1.

Topiclijst en hoofdvragen

Topic	Hoofdvraag
Mening <ul style="list-style-type: none"> - Klimaatproblemen zijn ernstig/niet ernstig - Vaak/weinig mee bezig - Veel/weinig kennis erover	Hoe staat u in de klimaatdiscussie?
Bron gebruik <ul style="list-style-type: none"> - Televisie/streamingsdiensten - Kranten, tijdschriften, boeken - Radio/podcast - Sociale media/blogs - Online nieuws/websites - Lezingen, informatie bijeenkomsten - Gesprekken	Waar haalt u uw informatie over de klimaatcrisis vandaan?
Gevoel <ul style="list-style-type: none"> - Angst - Verdriet - Boosheid - Onverschilligheid - Machteloosheid	Wat voor gevoelens roept de klimaatcrisis bij u op?
Participatie in debat <ul style="list-style-type: none"> - Erover praten - Informatie doorsturen aan anderen - Erover schrijven voor publicatie	Heeft u het wel eens met mensen over de klimaatcrisis?
Activiteit <ul style="list-style-type: none"> - Meedoen aan protesten en demonstraties - Aanpassingen doen in leefstijl	Doet u wel eens iets tegen klimaatproblemen?

Bijlage 4: Gecodeerde interviews

Generatie Z

Respondent 1A	Open coderen	Axiaal coderen
O: Ik zou graag ten eerste willen weten hoe jij in de klimaatdiscussie staat. Begrijp je een beetje wat ik daar mee bedoel?		
R1A: Als in, wat ik er over denk of ook mijn gedrag?		
O: Nee wat je erover denkt. Want er zijn bijvoorbeeld mensen die ontkennen dat er klimaatproblemen zijn, of die het zien als een ernstig probleem. Een beetje die richting.		
R1A: Oke. Ik zie het wel als een crisis. Als in, een beetje als de coronacrisis. En dat er toch wel binnen nu en vijf jaar iets moet gebeuren. Iets drastisch moet gebeuren. En ik weet niet precies of dat op individueel niveau moet gebeuren of op bedrijfsniveau. En ik neig naar dat laatste.	<i>Vergelijking coronacrisis Crisis Verandering is nodig Invloed bedrijven</i>	<i>Representatie Verbinding/gevoel Verantwoordelijkheid</i>
O: Wat bedoel je daarmee, bedrijfsniveau?		
R1A: Ja dat vooral bedrijven, de fout ligt niet per se bij de consument. Die ligt ook wel bij de consument, maar het zijn vooral de bedrijven die ervoor zorgen dat er heel veel energie, dat er heel veel CO2 uitstoot is en dat soort dingen.	<i>Invloed bedrijven Invloed mensen</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i>
O: Oke. Je zei dus, klimaatproblemen zie jij wel als een crisis, dus je ziet het als een ernstig probleem voor de wereld?		
R1A: Ja.	<i>Ernstig probleem</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O: Oke. Is het ook iets waar je veel mee bezig bent? Houd het je bezig?		
R1A: Ja af en toe wel. Maar je moet er ook niet te veel over nadenken zeg maar. Ik heb ook bedacht dat ik niet, ik ga er niet wakker van liggen ofzo. Want dan kan je ook niet meer stoppen met bang zijn.	<i>Niet zorgen willen maken Angst</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>

- O: Want als je erover na gaat denken, dan kan je er wel bang voor zijn?
- R1A: Ja. Als ik denk van in 2050, hoe ziet de wereld er dan uit? Is de wereld er dan nog wel en zo. *Toekomst van de aarde* *Representatie*
Angst *Verbinding/gevoel*
- O: Dus je hebt er angst voor, en dat maakt dat je er soms bewust niet mee bezig houdt eigenlijk.
- R1A: Ja.
- O: Oke en je zegt dat de wereld dan misschien niet meer bestaat. Waar kom dat dan vandaan, dat je dat beeld hebt?
- R1A: Nou ik denk niet per se dat de wereld niet meer bestaat. Maar ik denk dat de aarde zichzelf in balans houdt. En dat op dit moment de mensheid de balans verstoort, dus dat op gegeven moment de aarde dat gaat oplossen zeg maar. Dus dat er iets wordt gedaan aan de mensen zeg maar. *Toekomst van de aarde* *Representatie*
Invloed mensen *Verantwoordelijkheid*
- O: Ik snap je nog niet helemaal. Dat er iets wordt gedaan aan de mensen, wat bedoel je daarmee?
- R1A: Ja dat zeg maar de aarde zichzelf gaat oplossen en dat dat ten koste gaat van ons. *Toekomst van de aarde* *Representatie*
- O: Dat de aarde misschien ook niet meer bewoonbaar wordt?
- R1A: Ja precies. Of door minder mensen.
- O: Ah oke. Zoek je hier vaak informatie over op?
- R1A: Hm nee.
- O: Nee oke dat hoeft ook niet natuurlijk. Maar hoe kom je dan aan deze beelden die je beschrijft?
- R1A: Gesprekken, en je leest erover in de krant natuurlijk. Of in tijdschriften, je ziet het op tv, of een film. Ik zag gister nog 'I am Greta', die film. Dan wordt je er toch weer even met je neus opgedrukt zeg maar. *Gesprekken* *Interactie met anderen*
Krant/tijdschriften *Informatievoorziening*
Info tegenkomen *Bekende namen*
Televisie *Verbinding/gevoel*
Greta Thunberg
Confronterend
Gesprekken
- O: Ja. Maar gesprekken zei je, met wie voer je hier gesprekken over?

R1A: Met mijn huisgenoten. En een vriendin van mij werkt ook bij zo'n lobby kantoor, wat bedrijven helpt om groener te worden. Dus die is daar heel veel mee bezig. En eigenlijk gewoon vrienden inderdaad.	<i>Huisgenoten</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O: Dus wat dat betreft ben je wel ehm, je deelt er wel informatie over? Je hebt het er wel echt over met echt verschillende mensen?		
R1A: Ja maar ik heb niet echt wetenschappelijke bronnen ofzo.		
O: Nee oke. Want je noemde ook de krant. Lees je ook echt de betaalde krant zeg maar?	<i>Krant/tijdschriften</i>	<i>Informatievoorziening</i>
R1A: Ja.		
O: Oke is het dan een onderwerp wat je op zoekt, of gewoon wat je tegenkomt?		
R1A: Ja dat kom ik gewoon tegen dan, en dan lees ik het.	<i>Info tegenkomen</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O: Geldt dat ook voor de films die je kijkt? Kom je dat tegen of zoek je op dat onderwerp?		
R1A: Nee dat kom ik ook tegen. Of iemand anders raadt het aan bijvoorbeeld en dan ga je het kijken.	<i>Info tegenkomen</i> <i>Tips van anderen</i>	<i>Informatievoorziening</i> <i>Interactie met anderen</i>
O: Ja. Deel je dan zelf ook, bijvoorbeeld als je zo'n documentaire hebt gekeken, ga je dan ook zelf dat weer doorsturen naar iemand?		
R1A: Ja ligt er een beetje aan naar wie. Maar als ik denk diegene vindt dat ook interessant dan doe ik dat wel inderdaad ja.	<i>Info delen</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O: Schrijf je er zelf over toevallig nog?		
R1A: Schrijven? Nee. Dat doe ik niet.		
O: Had gekund natuurlijk. En social media noemde je volgens mij niet toch?		
R1A: Nee, ja een beetje. Af en toe wel van De Bovengrondse of De Goede Zaak ofzo. Of Milieu Defensie ofzo, dat komt wel eens langs op	<i>Sociale media</i> <i>Instagram</i> <i>Milieu Defensie</i>	<i>Informatievoorziening</i> <i>Bekende namen</i>

- R1A: Nee ik deel wel af en toe iets, maar dat is niet zo vaak. Gewoon in mijn story weet je wel, zo'n bericht. Het is niet alsof ik boze dingen tweet ofzo.
- O: Nee oke. Heb je eigenlijk Twitter?
- R1A: Nee.
- O: Nee ik zelf ook niet meer, dat is wel echt een tijdje geleden. Komt er dan ook machteloosheid bij kijken? Want je zei net al over Greta, waarom hebben de politici haar nodig.
- R1A: Hm ja. Maar die machteloosheid is meer ook een soort berusting ofzo. Van, ik kan nu dit er aan doen en meer kan ik nu ook niet doen. Of nou ja, ik kan wel meer doen maar ik ga het niet doen. Want daar zijn andere mensen ook voor, hopelijk.
- O: Oh ja oke, dus dat is niet per se negatief dan eigenlijk?
- R1A: Nee, ja het is meer ook dat ik er niet te veel over na moet denken. Het is wel een deel machteloosheid ja. Dat je denkt, ja ik kan ook verder, maar ik kan niet per se meer doen dan dat ik nu doe. Of als ik het doe, heeft het ook niet heel veel zin zolang het niet breed gedragen wordt.
- O: Oke dan ben ik benieuwd, wat zijn dan die dingen waar je het bij houdt zeg maar? Waarvan je denkt, dit kan ik.
- R1A: Ik eet vegetarisch. Ik gebruik geen watjes en geen menstruatie, hoe heet dat, maandverband en dingen. En ik recycle en dat soort dingen dus ik doe wel een beetje de standaard milieu dingen. Maar ik ben bijvoorbeeld niet veganistisch. En ik eet nog steeds heel veel eieren en dingen, ik douche ook nog steeds best wel lang. Als ik een
- Instagram Informatievoorziening*
- Berusting
Niet zorgen willen maken
Weten dat je meer kan doen
Schuld bij anderen*
- Verbinding/gevoel
Acties
Verantwoordelijkheid*
- Niet zorgen willen maken
Machteloos
Geen nut*
- Aanpassingen
Vegetarisch
Duurzame producten
Recyclen
Weten dat je meer kan doen*
- Acties*

- auto had zou ik hem denk ik ook gebruiken, dat soort dingen.
- O: Hoe voel je je dan erbij dat je die dingen niet doet, terwijl je wel weet van het bestaan daarvan?
- R1A: Soms denk ik wel, ik zou wel meer willen doen. Ik zou ook wel veganistisch willen worden en ik zit er ook wel tegen aan te denken. Maar dat is toch te moeilijk ofzo nog.
- O: Dus hoog gegrepen doelen zijn dat.
- R1A: Ja.
- O: Oke, maar waarom heb je het idee dat je niet meer dan dat kan bijdragen?
- R1A: Ja omdat het toch ook voor een groot deel.. Dat ik het doe dat is oke maar eigenlijk helpt het pas als iedereen het doet. Het helpt ook pas als iedereen dat doet, dat het aanbod dan ook wordt omgedraaid omdat dan dus ook de vraag anders is bijvoorbeeld qua vegetarisch eten en dat soort dingen. En ik denk dat dat echt bij de bedrijven ligt en dat dat pas echt de grote change gaat worden zeg maar.
- O: Ja precies, dus wat je aan het begin zei.
- R1A: Ja.
- O: Oke dat is wel duidelijk. Dus aanpassingen in je leefstijl is wel iets wat je echt onderneemt, best wel duidelijk. Zou je ook, of heb je wel eens mee gedaan aan een protest of een demonstratie?
- R1A: Ik heb wel de petitie van Milieudefensie ondertekent, de zaak tegen Shell. Maar ik ben nog nooit naar een demonstratie geweest ofzo.
- O: Oke en die dingen die je dan deelde op social media, waren die onderdeel van specifiek protest? Of was dat informatie meer?
- Meer willen doen* *Acties*
- Lastig* *Verbinding/gevoel*
- Schuld bij anderen* *Verantwoordelijkheid*
- Invloed bedrijven*
- Petitie* *Acties*
Milieu defensie *Bekende namen*
Shell

R1A: Dat was van Milieudefensie dus vooral informatief ja.

O: Ja. Want Milieudefensie vind je dus wel een goede bron?

R1A: Ja dat denk ik wel.

O: Dat ben ik niet met je oneens hoor, maar gewoon even voor de duidelijkheid. Heb je misschien nog wel eens een lezing bijgewoond dat hier over gaat?

R1A: Eh nee denk het niet, niet recent.

O: Oke. En die gesprekken, daar noemde je huisgenoten. Dat zijn gewoon mensen van ongeveer jouw leeftijd?

R1A: Ja.

O: En heb je ook wel eens gesprekken met mensen van een andere leeftijd erover?

R1A: Ja mijn vader. Die is er ook heel veel mee bezig. Misschien is dat het wel.

Gesprekken

Interactie met anderen

O: Hoe gaat zo'n gesprek met je vader dan? Is dat heel theoretisch, of gaat het dan ook over wat je zelf doet en zo?

R1A: Deels wel theoretisch want hij leest er ook wel veel boeken over en zo. Maar het wordt ook wel vaak praktisch. Want hij heeft dan ergens gelezen dat iedereen veganistisch moet worden ofzo en dan gaan we het daar over hebben. En die boeken die hij leest raadt hij mij dan aan. En we wisselen een beetje vegetarische recepten uit, dat soort dingen.

Veganistisch

Acties

*Tips van anderen
Tips aan anderen*

Interactie met anderen

O: Geldt dat ook voor je huisgenoten ongeveer?

R1A: Ja zo is het een beetje. Mijn huisgenoot was laatst thuisgekomen met tandpasta tabletjes. Zodat je niet een tube tandpasta koopt, die dingen. Daar heb je het dan over.

*Tips van anderen
Duurzame producten*

*Interactie met anderen
Acties*

- O: Heb je dat uitgeprobeerd? Ik ben best wel benieuwd.
- R1A: Nee. Ik wil het wel kopen denk ik want het is best wel nice. Je moet er gewoon op kauwen en met je tandenborstel en dan is het klaar.
- O: Oh ja wel grappig, er zijn veel van die producten inderdaad. Maar nog in zo'n gesprek met je huisgenoot, wordt het dan ook wel eens een echte discussie? Of gaat het niet op die manier?
- R1A: Nee ik weet er denk ik toch te weinig van af om er echt een inhoudelijke discussie over te kunnen voeren. Het is meer dat iemand anders mij daar dan dingen over verteld en dat ik denk 'Oh, hmhm oke.', en dat ik dat dan weer doorgeef aan mensen en die dat ook zeggen. Zodra iemand er een discussie over gaat voeren, haak ik vrij snel af omdat ik gewoon dan er te weinig vanaf weet zeg maar.
- O: En hoe vind jij nu dan van jezelf hoe je dat doet zeg maar? Ben jij er trots op dat je vegetarisch eet? Of misschien schaam je je er juist wel voor?
- R1A: Het ligt er een beetje aan met welke mensen ik ben. Bij de VGSU (studentenvereniging red.) ben ik toch altijd nog wel een beetje bang om te vragen of iemand vegetarisch wilt koken. En in mijn huis is dat eigenlijk altijd zo en is iedereen vegetariër, hetzelfde voor het USC (Utrechts studenten concert red.). Het hangt een beetje af van de mensen maar eigenlijk alleen bij VGSU'ers heb ik soms nog zo'n idee dat ik me bezwaard voel dat ik vegetariër ben zeg maar. Maar het is niet dat ik me echt er voor schaam ofzo. Daarom ben ik er ook niet per se trots op want bij de

Weinig kennis

Verbinding/gevoel

Tips van anderen

Gesprekken

Tips aan anderen

Discussie ontwijken

Interactie met

anderen

Vegetarisch

Schaamte

Acties

Verbinding/gevoel

Gelijkgestemden

Interactie met

anderen

Gelijkgestemden

O:	Maar komt het dan letterlijk ter sprake of bedoel je dat het dan voorbij komt omdat je vegetarisch eet?		
R1A:	Ja, misschien niet dagelijks inderdaad. Maar wel vaak omdat je toch vaak boodschappen doet en het daarover hebt.	<i>Alledaags onderwerp</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	En nadenkt misschien?		
R1A:	Ja precies.		
O:	Ik ben dan toch nog wel nieuwsgierig naar wat je met die angst bedoelde. Want je bent dus wel bang voor die problemen die de klimaatcrisis steeds meer gaat leveren?		
R1A:	Ja bijvoorbeeld dat ik niet zeker weet of ik kinderen wil krijgen. Omdat ik me dan afvraag in wat voor een wereld ik ze zet en wat doe ik ze aan. Wat doe ik mezelf ook aan als ik kinderen heb om voor te zorgen terwijl Nederland overstroomt. Dat soort dingen.	<i>Eigen toekomst Nageslacht Toekomst van de wereld Angst</i>	<i>Verbinding/gevoel Representatie Verbinding/gevoel</i>
O:	Dus veel twijfel en ook wel onzekerheid?		
R1A:	Ja.		
O:	Kan je daar ook wel verdrietig van worden soms?		
R1A:	Ja gister werd ik er wel verdrietig van. Want dat gaat heel erg over scholieren, die zeggen maar er is geen toekomst voor ons. En dan denk ik ja maar er is misschien ook helemaal geen toekomst. En dan moet ik er niet te lang over nadenken want dan wordt je er echt heel verdrietig van. Maar dat houd me wel bezig op de achtergrond.	<i>Verdriet Toekomst van de wereld</i>	<i>Verbinding/gevoel Representatie</i>
O:	Ja want met gister bedoel je die film van Greta?		
R1A:	Ja.	<i>Greta Thunberg</i>	<i>Bekende namen</i>
O:	Hoe was je er eigenlijk bij gekomen om die te gaan kijken?		
R1A:	Een vriendin van mij, daar ga ik altijd mee naar de film, en die wilde die heel graag zien. En toen was	<i>Tips van anderen Greta Thunberg</i>	<i>Interactie met anderen Bekende namen</i>

<p>ik nog een beetje van 'Nah ik vind dat meisje eigenlijk een beetje stom.' En toen zei ze dat ik misschien sympathie zou krijgen door deze film. En het is toch gratis voor mij dus toen ging ik er maar gewoon heen.</p>		
<p>O: Hoezo vond je haar stom dan?</p>		
<p>R1A: Ik weet niet echt waarom. Het is een beetje een one-issue-persoon. Ik denk niet dat je een gezellig gesprek met haar kan voeren want het gaat altijd over het milieu. Na die film ben ik ook wel bijgedraaid. Want het is natuurlijk ook best wel nodig dat iemand dat doet. Maar het is voor haar gewoon heel kut dat zij dat moet doen, en ook heel raar dat zij het moet doen.</p>	<p><i>Niet leuk onderwerp</i></p>	<p><i>Interactie met anderen</i></p>
<p>O: Ja ja. Hoe denk je dan dat het komt dat zij het wel doet?</p>		
<p>R1A: Ik denk dus deels doordat zij Asperger heeft. Want daardoor wordt ze er ook beroemd van. Het is een nieuw soort ding dat een meisje met Asperger zich druk maakt om het klimaat. Daardoor kan ze zich er ook heel erg op focussen en het boeit haar ook niet dat ze commentaar krijgt van mensen. Ze gaat gewoon door want ze vindt het nodig. Dus ik vind het wel goed dat ze het doet. Alleen het is zo naar om te bedenken dat dus blijkbaar een kind van 15 met Asperger ons dit moet vertellen en we er blijkbaar zelf niet achter kunnen komen zeg maar.</p>	<p><i>Schaamte</i></p> <p><i>Verandering is nodig</i></p>	<p><i>Interactie met anderen</i></p> <p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>O: Maar waarom kan jij dat dan niet zijn, zo'n Greta? Achtig, hoeft natuurlijk niet precies dat.</p>		
<p>R1A: Misschien omdat ik toch te veel bezig ben met hoe mensen over me denken? Dat ik toch ook graag leuke gesprekken wil voeren en leuk wil</p>	<p><i>Schaamte</i></p> <p><i>Niet leuk onderwerp</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p> <p><i>Interactie met anderen</i></p>

- leven terwijl zij zoiets heeft van ik kan niet leuk leven tot dit is opgelost.
- O: Want het klimaat is dan dus niet leuk zeg maar?
- R1A: Ja ik denk dan, ik zet het wel gewoon van me af. *Geen zorgen willen maken* *Verbinding/gevoel*
 Het helpt ook niet om er alleen maar over te blijven praten en er alleen maar mee bezig te zijn zeg maar.
- O: Hm ja. Dat is wel dubbel.
- R1A: Ja want het zou misschien wel moeten maar ja. *Voelen dat je meer moet doen* *Acties*
- O: Maar vind je dan ook dat als je in gesprek gaat met iemand waarvan je weet dat het diegene wat minder bezig houdt, is het dan iets wat je iemand niet wilt opdringen ofzo? Dat er dan toch wat schaamte bij komt kijken ofzo?
- R1A: Niet per se schaamte, maar ik wil ook gewoon een *Niet leuk onderwerp* *Interactie met anderen*
 leuk gesprek voeren met iemand. Niet alleen maar dat ik aan het vertellen ben dat iemand iets fout doet of niet weet. Helemaal als diegene het toch niet met me eens gaat zijn. Je wilt toch ook gewoon gezellig kunnen zijn.
- O: Ja ik snap het. Heb je dat wel eens gedaan? Iemand gezegd van je zou dit kunnen veranderen ofzo?
- R1A: Jawel. Ja ik vind het alleen heel moeilijk. Ik zou het ook kut vinden als iemand tegen mij zegt dat ik lang douche. Dan denk ik ook, ja hou toch op, boeien. Mensen worden niet graag op fouten gewezen en ik vind het zelf ook heel kut als mensen op mijn fouten wijzen. *Tips aan anderen* *Interactie met anderen*
Niet leuk onderwerp
Anderen ergens op wijzen
- O: Ja oke. Dus het heeft er mee te maken, elkaar aanspreken op iets is iets wat in het algemeen niemand graag doet. En daarnaast is het klimaat misschien ook niet per se een cool onderwerp ofzo?

- R1A: Nou het ligt er wel aan met welke mensen je praat. Het is een fijner gesprek als je op hetzelfde niveau zit, van het klimaat is een probleem en wij moeten iets doen, dan dat je nog de hele discussie daarover moet voeren. Dat is een discussie die ik niet vaak voer omdat ik er ook gewoon weinig van af weet. En het ook gewoon een stomme discussie is om te voeren.
- O: Ja want wat jou betreft is het gewoon heel duidelijk dat er een probleem is, dat er een crisis is?
- R1A: Ja ik denk het wel. Dat het nu pas onder de 10 graden wordt in november, bijna december. Dan denk je wel nou..
- O: Ja dat is waar, het is bijna december gewoon. Ik vroeg het net natuurlijk al, maar zijn er nu nog dingen die onbesproken zijn?
- R1A: Ehm nee vind ik niet.

*Gelijkgestemden
Verandering is
nodig*

*Interactie met
anderen
Verbinding/gevoel*

Discussie

*Weinig kennis
Discussie ontwijken*

*Verbinding/gevoel
Interactie met
anderen*

*Crisis
Natuur*

Representatie

Respondent 2A

- O: Als eerste heb ik eigenlijk de vraag hoe jij, hoe sta jij in het klimaatdebat zeg maar? Waar sta jij?
- R2A: Ehm.
- O: Snap je een beetje wat ik bedoel?
- R2A: Het is een hele brede vraag. Ik ben voor CO2 vermindering. En voor het overgaan op groene stroom en van het gas af dat dat een mooi streven is.
- O: Oke ja.
- R2A: En of de overheid daar op de juiste manier mee bezig is, niet helemaal mee eens.
- O: Oke maar je vindt dus in ieder geval dat klimaatverandering een probleem is?

*CO2
Duurzame producten*

*Representatie
Acties*

Invloed overheid

Verantwoordelijkheid

R2A: Ja. Als in, dat het klimaat een probleem is en dat we dat moeten aanpassen.	<i>Probleem</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O: Ja. En is het een ernstig probleem? Vind je het ernstig? Is een crisis zeg maar, zou je het zo noemen?		
R2A: Ehm ik heb hier zelf niet genoeg expertise over, maar uitgaand op uitspraken die hier wel genoeg, die hier ervaringsdeskundigen over zijn, kan ik wel de conclusie trekken dat het inderdaad een kritieke periode is.	<i>Weinig kennis</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O: Ja oke. En houdt het je ook echt vaak bezig of?	<i>Crisis</i>	<i>Representatie</i>
R2A: In zoverre als in, ik neem liever de trein dan met de auto. Maar heel veel verder niet. Nou een beetje letten op stroomverbruik. Als niemand in de kamer is, kan het licht uit. De stereo op stand-by.	<i>Reizen</i>	<i>Acties</i>
O: Ja oke dus je denkt wel eens over aanpassingen die je kan doen, maar denk je ook vaak aan de crisis zeg maar? Dat je er over nadenkt wat je ervan vindt?	<i>Stroomverbruik</i>	
R2A: Hm niet heel actief nee.	<i>Niet veel mee bezig</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O: Ah oke. Weet je er veel over, over klimaatverandering?		
R2A: Relatief niet bijzonder veel meer dan andere, de doorsnee Nederlander. Waarschijnlijk iets meer vanwege de academische graad waarmee we onderwezen worden maar ik heb niet echt extra onderzoek gedaan om mijn kennis verbeteren.	<i>Weinig kennis</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O: En als je dan, ik bedoel zoek je er dan wel eens actief iets over op? Informatie daarover, of?	<i>Info opzoeken</i>	
R2A: Nee.		
O: Nee oke. En als je het dan, waar kom je het wel eens tegen? Informatie daarover.		

<p>R2A: Dat gaat om als er wel eens een politieke discussie plaatsvindt waar duurzaam wordt besproken. Heel veel in het kader van duurzaamheid. Ook binnen de vereniging en in de kerk.</p>	<p><i>Politiek Discussie Duurzaamheid</i></p>	<p><i>Interactie met anderen Acties</i></p>
<p>O: Ja oke dus als mensen het hebben over hoe je duurzaam kan leven zeg maar?</p>		
<p>R2A: Ja.</p>		
<p>O: Ah oke. En dat politieke stukje, lees je dat in de krant of zie je dat op televisie of ergens anders?</p>		
<p>R2A: Als er toevallig ergens een debat gaande is op tv, dan kan ik dat kijken. Mijn Google-feed met nieuwsberichten levert ook, daar kijk ik meestal. Van, he wat is nieuw op NU.nl? NRC.</p>	<p><i>Televisie Politiek Online nieuws</i></p>	<p><i>Informatievoorziening</i></p>
<p>O: Oh ja. Dus online nieuws wel veel?</p>		
<p>R2A: Ja.</p>		
<p>O: En beoordeel je dan ook wel eens iets van, dat je denkt hier ben ik het niet echt mee eens ofzo?</p>		
<p>R2A: Nou na het lezen of horen van een stuk. Dan kan ik meestal wel met de gegevens die er worden vermeld en hoe het artikel daar zelf een conclusie trekt, kan ik wel kijken of ik het daar mee eens ben of niet.</p>	<p><i>Kritisch</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>O: Oh ja op die manier.</p>		
<p>R2A: Niet extra, dat ik daar zelf extra onderzoek bij ga doen.</p>		
<p>O: Nee ik snap je. Want je noemde ook de vereniging. Is het ook een onderwerp waar je het echt wel eens met mensen over hebt? Milieuproblemen of duurzaamheid?</p>		
<p>R2A: Vooral in de verkiezingsperiode en het presenteren van het verkiezingsbeleid dan wordt er wel extra aandacht aan besteed. En ja verder niet heel veel. Als in, niks globaals. Wel eens met</p>	<p><i>Gesprekken</i></p>	<p><i>Interactie met anderen</i></p>

<p>mensen dat je het er over hebt, maar dan zie je ze niet in verenigingsverband maar als vrienden met wie je een gesprek hebt.</p>	<p><i>Gesprekken</i></p>	
<p>O: Nee oke, maar wat voor gesprekken zijn dat dan? Met wie dan ook zeg maar. Heb je er dan echt een discussie over of wissel je gewoon informatie uit?</p>		
<p>R2A: Of we meer of minder vlees zouden moeten eten tijdens de verenigings barbecue en of het wel zo makkelijk zwart-wit is. Of over verenigingsmateriaal zoals blaadjes enzo. Of je die, poster voor activiteiten, nog wel fysiek laat printen of hou je bij een digitale variant. Omdat, je kan ze zeggen wat maken die paar blaadje nou uit? Dat is toch wel, alles beetje helpen.</p>	<p><i>Vlees eten</i></p> <p><i>Papier gebruik</i></p> <p><i>Geen nut</i> <i>Kleine stapjes</i></p>	<p><i>Acties</i></p>
<p>O: Ja is dat jouw mening dan in die gesprekken? Van, ja zo min mogelijk printen? Of hoe denk jij daar meestal over?</p>		
<p>R2A: Het is allemaal waar, wat bereik je met het ding wat je print? Op het moment dat het printen significant meer waarde heeft dan digitaal, dan is het voordeliger om te printen. Maar op het moment dat het eigenlijk niet uit maakt, of dat er geen verschil zit tussen digitaal of papier dan kan je net zo goed digitaal doen. Want dat is dan beter voor het milieu. Ook al zijn het veertig boekjes met twintig bladzijden, alle beetje helpen.</p>	<p><i>Papier gebruik</i></p> <p><i>Kleine stapjes</i></p>	<p><i>Acties</i></p>
<p>O: Ja oke. En kan je nog eens vertellen over vergelijkbare dingen die je dan in je persoonlijke leven doet?</p>		
<p>R2A: Ehm ja het licht uit als je de kamer verlaat, de stereo op stand-by als je hem niet gebruikt, niet al te lang extra douchen maar gewoon schoon</p>	<p><i>Stroomgebruik</i></p> <p><i>Watergebruik</i></p>	<p><i>Acties</i></p>

<p>en klaar. Nou ja als het voor mij als persoon, het is alleen maar extra als je het licht aan laat en als dat niet per se hoeft kan je het net zo goed laten.</p>	<p><i>Kleine stapjes</i></p>	
<p>O: Ja dus besparingen van stroom en water vind je wel belangrijk om aan te denken soms?</p>		
<p>R2A: Ja.</p>		
<p>O: Wijs je daar ook wel eens andere mensen op bijvoorbeeld? Of is het iets wat je zelf doet?</p>		
<p>R2A: Nou ja het is meer dat je in een gespreksonderwerp van he. Iedereen moet voor zichzelf kiezen hoe hij wil leven. Ik kan niet voor andere mensen vertellen hoe ze moeten leven.</p>	<p><i>Anderen ergens op aanspreken Eigen keuze</i></p>	<p><i>Interactie met anderen</i></p>
<p>O: Ja oke.</p>		
<p>R2A: Je kan wel van he, dit zou je een keer kunnen proberen.</p>	<p><i>Tips aan anderen</i></p>	<p><i>Interactie met anderen</i></p>
<p>O: Ja doet je dat wel eens? Gewoon een aanbeveling zeg maar?</p>		
<p>R2A: Ja.</p>		
<p>O: Oke. Stuur je ook wel eens, als je iets interessant, een artikel of een filmpje over dit onderwerp ziet, stuur je dat dan ook wel eens door?</p>		
<p>R2A: Ja als het iets nieuws is of een hele nieuwe ontwikkeling. Of iets grappigs. Dan wordt het wel doorgestuurd ja. Dan kan je het er met andere mensen over hebben, gewoon een leuke discussie.</p>	<p><i>Info delen Gesprekken</i></p>	<p><i>Informatievoorziening Interactie met anderen</i></p>
<p>O: Ja oke daar sta je wel voor open? Het is niet dat het een beetje taboe is of zo in jouw omgeving?</p>		
<p>R2A: Het is niet als het moment dat het woord duurzaamheid valt dat iedereen je voor Greta Thunberg uitmaakt en niks meer met je te</p>	<p><i>Greta Thunberg Gelijkgestemden</i></p>	<p><i>Bekende namen Interactie met anderen</i></p>

maken wilt hebben. Nee het is geen probleem om het er over te hebben.

O: Nee het kan gewoon besproken worden?

R2A: Ja.

O: Oke fijn. Wat is dan de reden dat je bereid bent die kleine aanpassing te doen? Wat is dan de motivatie daarachter?

R2A: Nou we moeten, we hebben de schepping gekregen om voor te zorgen. En als ik wil dat mijn nageslacht en diens nageslacht nog op deze aarde enigszins goed kunnen leven, dan lijkt het me wel, gezien de verslagen over de stijging van de zeespiegel, dat lijkt me best wel zorgelijk. Ook al ga ik het zelf niet mee maken, het is alleen maar netjes om te zorgen dat mensen niet slechter leven dan jij door jouw schuld.

*Geloof
Nageslacht
Omgang met de
aarde*

Verbinding/gevoel

*Zeespiegel
Zorgen*

*Representatie
Verbinding/gevoel*

Verantwoordelijkheid

Verantwoordelijkheid

O: Dus ook al ga je het zelf niet mee maken zeg je, zit er wel een beetje bangheid voor wat er komen gaat?

R2A: Nou meer de verantwoordelijkheid voor het nageslacht zeg maar.

*Verantwoordelijkheid
Nageslacht*

*Verantwoordelijkheid
Verbinding/gevoel*

O: Dat voel je wel, de verantwoordelijkheid?

R2A: Ja als in, wij als studenten klagen nu al over hoe de boomers voor ons de economie naar de knoppen hebben geholpen. Hoe zou je het vinden als onze kleinkinderen dat van ons kunnen zeggen, dat wij de zeespiegel nog verder laten stijgen waardoor Nederland onder water loopt.

Klagen

Nageslacht

Verbinding/gevoel

Zeespiegel

Representatie

O: Ja oke. Dus je bent je er wel bewust van wat de gevolgen eventueel zouden kunnen zijn, maar het klinkt niet alsof je een activist bent of zo. Hoe zit dat dan?

- R2A: Nee dat klopt. Omdat ik, ik ben ook wel van bewust dat niet iedereen zich per se naar mijn mening hoeft te vormen. Ik zou het ook niet fijn vinden als andere mensen ook continue voortdurend hun mening op mij zouden forceren.
- O: Ja oke.
- R2A: Dus als je zelf kleine schepjes aandraagt. En dat je zegt van he, je zou dit kunnen overwegen want het is niet zo'n last. Dan laat je in ieder geval zien dat er een optie is. En of die mensen zelf ook die optie kiezen, dat is aan hen. Daarvoor ga ik niet actief de straat op.
- O: Dus jij vindt dat je gewoon als individu kan bijdragen aan verbetering, en jij vindt dat iedereen meer persoonlijk die keuze moet maken?
- R2A: Ja. Het zou natuurlijk fijn zijn als ze allemaal mijn overtuiging zouden delen. Maar dat is hoe de mens gevormd is.
- O: Ja. En het zit het er dus meer in dat jij dus vindt dat iedereen dat zelf moet bedenken, dat je niet zeg maar activistisch bent?
- R2A: Hoe bedoel je?
- O: Nou zeg maar zo. Jij bent geen activist, omdat je vindt dat iedereen zelf, je wilt niet je mening opdringen?
- R2A: Ja.
- O: Heeft dat dan nog te maken met het onderwerp of zou je dat over alles wel ongeveer zo zeggen?
- R2A: Dat is niet alleen voor klimaat-gerelateerde onderwerpen.
- O: Oke. Dus je hebt nooit mee gedaan aan een protest of demonstratie over dit onderwerp?

*Eigen keuze
Anderen ergens op
aanspreken*

*Interactie met
anderen*

*Kleine stapjes
Tips aan anderen*

Acties

*Interactie met
anderen
Acties*

*Eigen keuze
Activisme*

Eigen keuze

*Interactie met
anderen*

R2A:	Nee.		
O:	En denk je dat dat ooit nog gaat gebeuren?		
R2A:	Misschien als de meerwaarde van het optreden van mijn, als het meer waard is om mijn mening op te gaan dringen aan andere mensen dan de waarde voor mensen in hun waarde laten, dan eventueel wel. Maar voor nu zie ik dat nog niet gebeuren.	<i>Mensen ergens op aanspreken</i>	<i>Interactie met anderen</i>
		<i>Toekomst</i>	<i>Acties</i>
O:	Nee oke. Maar dat is wel interessant eigenlijk wat je zegt. Dat je nu dus nog niet eh, dat als het heel noodzakelijk zeg maar zou worden dat je het dan wel zou doen?		
R2A:	Op het moment dat het waardevoller is om wel te gaan protesteren. Het lijkt misschien een open deur maar ik zie niet nu het nut erin voor mij om te gaan protesteren over zelf bijdragen en mensen de keuze geven.	<i>Activisme</i>	<i>Acties</i>
		<i>Eigen keuze</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Ja ik snap het wel. En je zei, het ligt dus wel een beetje in de hand van individuen, maar hoe kijk je er dan tegenaan tegen meer de grotere machten hierin? Zeg maar overheden.		
R2A:	Nou daar hebben we gelukkig de verkiezingen voor. De mensen die delen in jouw stem, dat je die voor jou de keuzes laat maken. Dat is hoe democratie werkt. En op het moment dat zeg maar een bijeenkomst of vergadering is. Dat is anders want dan dring je niet zozeer je mening op want dan staan mensen juist open voor andere standpunten. En dan kan er wel gediscussieerd worden en een mening worden geuit naar elkaar toe en in grotere groep.	<i>Politiek</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i>
		<i>Mening verkondigen</i> <i>Discussie</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Georganiseerd zeg maar?		
R2A:	Ja. Dan zou je wel kunnen spreken want dat is dan het doel van publiekelijk spreken.	<i>Mening verkondigen</i>	<i>Interactie met anderen</i>

O: Hm ja. En jij denkt dus wel dat je als individu je aanpassingen kan doen om iet bij te dragen. Voelt dat genoeg voor jou?

R2A: Ja. Als in, het zou mooi zijn als we hier als de gehele mensheid tegen kunnen gaan. Want als iedereen ook maar een beetje zou besparen dan zou de footprint zo veel malen kleiner zijn.

Invloed van de mens   Verantwoordelijkheid

Kleine stapjes

Acties

O: Dus het is niet dat je je dan machteloos voelt bijvoorbeeld?

R2A: Nee.

O: Oke. Volgens mij heb ik je niet per se sociale media horen noemen, gebruik je dat?

R2A: Heel weinig, eigenlijk alleen whatsapp.

O: Ah oke. Dus het niet zo dat je op sociale media nog weer extra dingen tegen komt dan?

R2A: Nee.

O: Nee ik snap het. Luister je misschien nog wel eens radio of een podcast die met die onderwerpt te maken heeft?

R2A: Nee.

O: Of ben je wel eens bij een lezing of een soortgelijke bijeenkomst geweest waar het hierover ging?

R2A: Volgens mij was er vorig jaar ergens een lezing die over klimaat gerelateerd onderwerp ging. Maar voor de rest niet. Ik zoek het niet actief op.

Info opzoeken   Informatievoorziening

O: Want waar was die lezing dan?

R2A: Vanuit de vereniging.

O: Ah oke dus het niet dat je wel eens denkt, ik wil me hierover informeren dus dat je dat dan op zoekt ofzo?

R2A: Nee.

O: Nou wat ik me nog afvroeg, is het nou iets waar je veel met anderen over praat? Of is het gewoon af en toe?

R2A: Af en toe.

O: En zijn dat dan gemoedelijke gesprekken of kan het ook nog wel eens hoog oplopen tot een discussie of zo?

R2A: Afhankelijk van diegene met wie je er over praat. Als die hetzelfde denkt, dan is het een redelijk makkelijk gesprek. Maar op het moment dat je iemand tegen komt die daar anders over denkt, dan kun je een mooie discussie voeren.

*Gesprekken
Gelijkgestemden*

*Interactie met
anderen*

Discussie

O: Ja oke. Dus het is een beetje, een klein beetje concluderend zou ik al willen stellen, je vindt het wel belangrijk om na te denken over dit onderwerp, maar je ligt er niet wakker van zeg maar?

R2A: Ja.

O: Dus in hoeverre zou je nou zeggen dat het jou bezig houdt in je dagelijks leven?

R2A: Op een schaal van 1 tot 10?

O: Dat mag ja.

R2A: Ik denk ja een zes. Ik denk wel na over licht, water en dat soort kleine dingen maar niet echt meer.

*Stroom besparen
Water besparen
Niet mee bezig*

*Acties
Verbinding/gevoel*

O: Zou je het wel meer willen of vind je het wel prima zo?

R2A: Voor nu ben ik hier content mee.

Tevreden

Verbinding/gevoel

O: Heeft dat dan nog een reden dat dat voor nu, heeft dat nog met je levensfase te maken of zo? Of bedoel je dat helemaal niet?

R2A: Nou ik ben nu gewoon druk bezig met studie, werk, vrienden. Dus ik ben nu vooral bezig met een vaste voet krijgen in deze maatschappij.

Prioriteiten

Verbinding/gevoel

Toekomst

Acties

Misschien dat er over een paar jaar mogelijkheden zijn, ook tijd en andere mogelijkheden.

O: Oh ja oke. Je ziet het ook een beetje zo dat je nu minder mogelijkheden hebt om er iets groots aan te doen of zo?

R2A: Ja als in, wat ik nu doe heeft mijn hoogste prioriteit.

O: Ja dus duurzaam leven is nu niet de hoogste prioriteit?

R2A: Nee op het moment dat ik er ruimte voor kan maken dan doe ik dat wel. Recyclen dat is er nog een.

Recyclen

Acties

O: Je oke dus je staat er op zich wel voor open om er in de toekomst wel eventueel meer mee te doen?

R2A: Dat zou zomaar kunnen ja.

Toekomst

Acties

O: Ja dus in dat opzicht doet het je wel iets? Het is alleen voor nu wat minder prioriteit?

R2A: Ja.

Prioriteit

Verbinding/gevoel

O: Oke. Ik denk dat ik voor nu wel redelijk een beeld heb, maar misschien heb jij nog iets waarvan je denkt dit houdt me bezig of iets?

R2A: Ehm nee.

Respondent 3A

O: Ik wil eigenlijk als eerste graag weten waar jij staat in de klimaatdiscussie. Wat is jouw algemene kijk daarop?

R3A: Dat vind ik wel echt heel moeilijk. Ehm ik vind het wel echt belangrijk. Ik weet niet of het helpt maar ik steun wel Green Peace per maand. Omdat ik het toch wel belangrijk vind dat er iets

*Belangrijk onderwerp
Goed doel*

*Verbinding/gevoel
Acties*

*Verandering is nodig
Niet veel mee bezig*

Verbinding/gevoel

<p>gebeurt. Maar ik moet je wel eerlijk toegeven dat, zeg maar <i>'out of sight, out of mind'</i>. Dat als ik er niet heel veel over zie dat ik het dan wel snel vergeet. Maar ik probeer wel zo veel mogelijk dat als ik winkel dat ik dan tweedehands haal bijvoorbeeld in plaats van bij bedrijven die sowieso niet goed zijn zeg maar mensgericht. Maar dat lukt ook niet altijd. Ik moet ook wel toegeven dat ik daar ook wel koop. En voor de rest moet ik toegeven dat ik er niet super veel mee bezig ben.</p>	<p><i>Consumptie</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i> <i>Acties</i> <i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>O: Maar je vindt klimaatverandering dan een probleem?</p>	<p><i>Probleem</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>R3A: Ja jazeker. O: En ben je er dan vaak mee bezig? Denk je er vaak over na?</p>	<p><i>Gewoon over global warming in het algemeen?</i></p>	<p><i>Ja over het milieu.</i></p>
<p>R3A: Ja nou niet heel super vaak. Maar ik vind het wel belangrijk. Dat soort dingen als <i>'Planet Earth'</i> en zo.</p>	<p><i>Niet veel mee bezig</i> <i>Documentaires</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i> <i>Informatievoorziening</i></p>
<p>O: De documentaires bedoel je? R3A: Ja van die documentaires die er over gaan. En dan schrik ik wel heel erg. Dan zie je toch ook wel, dan zie je de directe impact. Ik denk dat we voor ons nu, ja we zien niet heel veel verschil in het dagelijkse leven. Ja misschien dat de zeespiegel stijgt maar dat maak je ook niet zo snel mee dat je echt geschokt raakt of zo. Niet heel erg. Maar als ik het wil, dan zoek ik het op maar niet elke dag of zo.</p>	<p><i>Confronterend</i> <i>Beelden</i> <i>Weinig impact te zien</i> <i>Zeespiegel</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i> <i>Informatievoorziening</i> <i>Representatie</i></p>
<p>O: Oke maar je zoekt dus wel af en toe zo'n documentaire op?</p>	<p><i>Info opzoeken</i></p>	<p><i>Informatievoorziening</i></p>

R3A:	Je komt het wel tegen natuurlijk op Netflix. Je krijgt toch wel aangeboden op Netflix waarin je geïnteresseerd bent. En ik ben toch wel geïnteresseerd in dat soort dingen.	<i>Info tegenkomen</i>	<i>Informatievoorziening</i>
		<i>Interessant</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Ja precies. Dus het heeft wel je interesse? Je vindt het interessant om zo'n docu te kijken?		
R3A:	Ja sowieso ja.		
O:	En weet je er dan veel van? Heb je er veel kennis over?		
R3A:	Nee dat niet.	<i>Weinig kennis</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke. Nou je kijkt dus docu's, waar kom je het nog meer tegen? Waar haal je je info vandaan?		
R3A:	Nou je ziet het in het nieuws. Maar ik zit veel op Instagram eigenlijk, de <i>socials</i> . Ik volg eigenlijk heel veel linkse dingen. Ook veel feministische <i>pages</i> en die komen ook wel heel erg op voor klimaat en zo. En ik ben ook wel een tijdje <i>vegan</i> geweest. Dat ging niet super goed maar ik probeer wel goed na te denken over, oke geen vlees. Omdat dat wel heel grote impact maakt op de CO2 uitstoot ook. Ja je zag natuurlijk met de coronatijd ook dat het water heel zuiver werd in Venetië. En dat je in Tokio ineens het volgende gebouw kon zien in plaats van mist. Dat vond ik wel heel cool.	<i>Nieuws</i> <i>Social media</i> <i>Instagram</i>	<i>Informatievoorziening</i>
		<i>Veganistisch</i> <i>Lastig volhouden</i> <i>Vlees eten</i> <i>CO2</i>	<i>Acties</i> <i>Representatie</i>
		<i>Beelden</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Oh ja. En wat voor accounts volg je dan?		
R3A:	Eentje heet toevallig ' <i>Chicks for climate</i> ' dus dat gaat er wel over. Even kijken hoor. Nou bijvoorbeeld, hun laatste post is de ' <i>The ten worst plastic polluters</i> ' en dan zie je alle bedrijven zoals Coca Cola die staat op 1, Pepsi, Nestle, Unilever. Nou door dat soort dingen te volgen wordt je wel een beetje, hoe zeg je dat, bewust. En dan kan je kijken of je daar nog wel	<i>Instagram</i>	<i>Informatievoorziening</i>
		<i>Plastic</i> <i>Invloed van bedrijven</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i>
		<i>Bewust</i>	

	wilt kopen. Weet je wel, ik vind het toch wel belangrijk om dat soort dingen te volgen.		<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Dus als je zoiets ziet, zet het je wel weer even aan het denken of zo?	<i>Belangrijk onderwerp</i>	
R3A:	Ja in dat opzicht denk ik er wel aan, maar het moet wel echt in je gezicht geworpen worden. En dan denk je oh ja, dat wist ik niet.	<i>Confronterend</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Want zit je dagelijks op Insta denk je?		
R3A:	Ja.		
O:	Dus je ziet er wel veel van?		
R3A:	Ja.		
O:	En deel je zelf ook wel eens zo'n post weer?		
R3A:	Hm niet super veel. Ik heb wel dingen gedeeld toen van wat ik zei van Venetië dat er toen ineens kwallen en leven in kwam en zo. Zo heel af en toe maar ik deel denk ik meer mensenrechten dingen eigenlijk. Dus minder klimaatgericht.	<i>Info delen</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Oh oke want dat is wat jou betreft ook een belangrijk probleem?	<i>Mensen rechten</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
R3A:	Oh ja, honderd procent.		
O:	Staat die boven of onder de milieucrisis voor jou?		
R3A:	Ja dat is moeilijk. Want zonder het milieu ben je er als mens niet.		
O:	Ja dat snap ik. Maar besteed je er meer aandacht aan, zou je dat zeggen?		
R3A:	Ja ik besteed meer aandacht aan feminisme.	<i>Prioriteiten</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke dat vind ik ook heel interessant maar ik ga je toch nog wat andere vragen stellen. Want lees je buiten sociale media ook nog wel eens over de milieucrisis? Boeken, de krant, weet ik veel.		

R3A:	Niet zo super veel. Ik kijk wel naar de NOS en soms zie ik dingen van NU.nl, maar de krant lees ik niet zo veel.	<i>Nieuws</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	En volg je het nieuws dan over de milieucrisis echt standaard?		
R3A:	Nou ongeveer een keer per twee dagen denk ik dat ik het nieuws kijk. Maar dat is gewoon over alles natuurlijk.	<i>Nieuws</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Oh ja. Trekt de milieucrisis dan nog extra je aandacht?		
R3A:	Nee, maar ik ben er wel van overtuigd het meer aandacht mag krijgen in het nieuws zeg maar.	<i>Meer aandacht nodig</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke hoezo dan?		
R3A:	Omdat je kan wel elke dag over corona horen, wat ik ook belangrijk vind, maar dit speelt ook elke dag. En dit wordt niet elke dag op het nieuws genoemd. En er gebeuren wel elke dag dingen. Er sterven dieren uit, het water stijgt, dieren gaan dood door plastic en misschien ook nieuw uitvinden weet je wel. Dat zie je wel vaak ik het nieuws, dat er weer iets nieuws is uitgevonden om plastic uit het water te zuiveren en dat soort shit. Dat vind ik ook wel leuk, of leuk, vooral fijn om te zien. Maar de aandacht voor het verspreiden van bewustzijn is niet zo heel erg aan bod vind ik.	<i>Meer aandacht nodig</i> <i>Dieren</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Representatie</i>
O:	Ja. En dat zou van jou dus wel meer mogen?	<i>Plastic</i>	
R3A:	Ja sowieso, honderd procent.	<i>Interessant</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Want vind je dan dat mensen er meer bewust van moeten worden? Of waar zit het probleem?		
R3A:	Ja. Ik heb wel vrienden of familieleden die zich er totaal niet van bewust zijn of het niet als een <i>issue</i> zien. Ja het is er wel, maar omdat er toch niet heel erg veel in het dagelijkse nieuws, de	<i>Meer aandacht nodig</i> <i>Tegenovergestelden</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Interactie met anderen</i>

<p>NOS bijvoorbeeld, wordt benoemd, is het dan ook niet zo'n enorm <i>issue</i>. En als je het dan over corona hebt, wat natuurlijk harstikke erg is, dat wordt wel elke dag benoemd. En dan denk ik, ja je kan die minuten ook een beetje verdelen. Maar dat is echt puur mijn mening dus dat hoeft niet goed of slecht te zijn.</p>	<i>Nieuws</i>	<i>Informatievoorziening</i>
<p>O: Maar dat gaat dus over de nieuwsbedrijven, want je noemde ook de mensen om je heen?</p>		
<p>R3A: Ja het is makkelijk om te oordelen natuurlijk over andere mensen. Maar ja 'Het boeit me niet zo veel.', 'Ik doe gewoon lekker wat ik wil'. Of bijvoorbeeld, ik zag laatst een programma wat er gebeurt als je allemaal dingen bestelt en je het dan weer terugstuurt. Dat heel veel eigenlijk gewoon vernietigd wordt. In plaats van dat je het weer terugstuurt en dan weer verkocht wordt. Het wordt letterlijk gewoon vernietigd. Toen dacht ik, wauw dat wist ik gewoon niet, hoe <i>crazy</i> is het! Ik ken zo veel meisjes die zo veel bestellen. 'Ja ik weet niet zo goed welke maat mij past dus ik bestel het maar in drie maten.', en dat je denkt van oh nee. Dat is gewoon heel slecht. En dan wil je eigenlijk gewoon mensen wakker schudden.</p>	<i>Verantwoordelijkheid van anderen</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i>
	<i>Consumptie</i>	<i>Acties</i>
	<i>Weinig kennis</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
	<i>Verantwoordelijkheid van anderen Anderen ergens op aanspreken</i>	<i>Interactie met anderen</i>
<p>O: Zeg je dat dan ook wel eens tegen iemand, dat ze iets zouden kunnen veranderen?</p>		
<p>R3A: Ik heb er wel over nagedacht maar ik vind dat soort dingen wel eng. Omdat ik niet zo goed weet of het mijn plaats is om iemand te corrigeren.</p>	<i>Lastig</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
	<i>Eigen keuze</i>	<i>Interactie met anderen</i>
<p>O: Ook bij mensen die dicht bij je staan?</p>		
<p>R3A: Ik heb dat nog niet echt super veel gedaan. Ik begin soms wel een discussie erover maar ik</p>	<i>Discussie</i>	<i>Interactie met anderen</i>

<p>weet dan ook niet zo goed, ehm. Laat ik het zo zeggen, ik kan het meer doen. Want ik heb er wel over nagedacht toen ik het zag want ik weet precies een vriendin die heel veel besteld. Toen dacht ik wel, oh dit moet ik echt even doorsturen of zo.</p>	<p><i>Voelen dat je meer moet doen</i></p>	<p><i>Acties</i></p>
<p>O: Als je er een goede bron over ziet of zo?</p>	<p><i>Tips aan anderen</i></p>	<p><i>Interactie met anderen</i></p>
<p>R3A: Ja dus dat die kleding allemaal vernietigd. Die documentaire heb ik gezien en toen dacht ik wauw oke dit moet zij zien. Maar dat ben ik uiteindelijk ook weer vergeten.</p>	<p><i>Documentaire</i> <i>Tips aan anderen</i></p>	<p><i>Informatievoorziening</i> <i>Interactie met anderen</i></p>
<p>O: Vergeet je dat of laat je je ook een beetje weerhouden?</p>		
<p>R3A: Beide denk ik.</p>		
<p>O: Want waarom doe je dat dan niet?</p>		
<p>R3A: Ehm, omdat ik ook zelf wel kleding koop. En ik ben altijd best wel slecht in heel direct zijn. Dat vind ik gewoon best wel moeilijk als persoon om dan te zeggen van, yo. Ik weet, ik heb die pakketten gezien zeg maar bij haar thuis. Ik weet dat je heel veel besteld, gewoon bij H&M allemaal. Ja eh ik heb dit er over gezien, ik vind het eigenlijk wel belangrijk dat je dit weet. Ik vind het heel moeilijk om dat te zeggen omdat ik niet zo goed weet of dat mijn plaats is. Eigenlijk moet ik dat wel gewoon doen</p>	<p><i>Lastig</i></p> <p><i>Iemand ergens op aanspreken</i> <i>Eigen keuze</i></p> <p><i>Voelen dat je meer moet doen</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p> <p><i>Interactie met anderen</i></p> <p><i>Acties</i></p>
<p>O: Ja? Dat vind je zelf dat je dat zou moeten doen?</p>		
<p>R3A: Ja.</p>		
<p>O: Want dan lijkt het alsof je het eigenlijk wel echt belangrijk vindt?</p>		
<p>R3A: Ja.</p>		
<p>O: En wat voor discussie ga je dan wel eens aan over de milieucrisis?</p>		

R3A:	Hm ja ik denk, we hebben het wel eens over plastic scheiden gehad of zo. Dat soort simpele dingen. Eigenlijk niet hele grote dingen. Maar ik heb wel eens heel veel nachtdiensten gedraaid in het ziekenhuis. En dat klinkt heel stom maar dan Google ik altijd heel veel. En dan dacht ik bijvoorbeeld, waarom zijn cashewnoten eigenlijk zo duur? Ik wist ook totaal niet hoe ze groeien of waar het vandaan komt. En dan ga ik het checken. En ze groeien in Brazilië, dan worden ze verscheept naar India en Vietnam, daar worden ze gepeld, en geroosterd in India en dan wordt het ergens anders nog verpakt en dan gaat het naar Nederland bijvoorbeeld. Toen dacht ik wow! Die hele reis die het moet maken is <i>crazy</i> gewoon. Toen dacht ik oke, ik begrijp het. Maar het komt gewoon vaak gewoon beetje bij beetje, omdat ik dingen wil opzoeken.	<i>Afval scheiden</i> <i>Discussie ontwijken</i> <i>Info opzoeken</i>	<i>Acties</i> <i>Interactie met anderen</i> <i>Informatievoorziening</i>
O:	Ja dan krijg je gewoon een vraag in je hoofd, en dan ga je het googlen?	<i>Confronterend</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
R3A:	Ja, ja precies. Maar verder niet echt. Dus daar heb ik het wel veel over met mensen, dat soort dingen. Maar het gaat dan niet per se gelijk over het milieu, maar indirect wel denk ik.	<i>Gesprekken</i> <i>Alledaags onderwerp</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Ja maar dan kwam je dus ergens achter en dan deel je het uit een soort verbazing of zo?		
R3A:	Ja ja.	<i>Info delen</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	En heb je ook wel eens gesprekken met iemand die er een beetje hetzelfde over denkt als jij?		
R3A:	Ja best wel veel. Want heel veel creatievelingen zitten een soort van in dezelfde gedachtegang. Dus dat is wel heel fijn eigenlijk.	<i>Gesprekken</i> <i>Gelijkgestemden</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Zijn dat je vrienden of mensen van je opleiding of zo?		

R3A: Ja eigenlijk allebei.

O: En waar heb je het dan over?

R3A: Nou gewoon over, veel mensen zijn daar vegetariër of vegan. En *vegan* nou dan draag je ook geen leer en dat soort dingen. Ik heb het er wel veel over gehad en ik was wel heel erg geïnteresseerd. Of mensen die dan, het gaat het heel erg over, het is niet alleen milieugericht maar ook over mensenrechten, feminisme, *black lives matter* weet je wel. Het zit allemaal een beetje in dezelfde hoek denk ik. Mensen die daar echt bewust over zijn. Ik kan nu niet heel goed uitleggen waar ik het dan precies met mensen over heb gehad. Het komt en het gaat of zo. Ik kan er niet echt in detail over vertellen.

Vlees eten
Veganistisch
Gesprekken
Interessant
onderwerp

Acties
Interactie met
anderen
Verbinding/gevoel

Mensenrechten

Alledaags onderwerp

Interactie met
anderen

O: Is het dan meer als je een beetje serieuze gesprekken hebt dat dan al die thema's die je net noemt, naar voren komen? En dat bijvoorbeeld niet een heel gesprek over duurzaamheid gaat of zo?

R3A: Ja, ja precies.

Alledaags onderwerp

Interactie met
anderen

O: Bijvoorbeeld als je het over kleding hebt, dat het dan over mensenrechten gaat en over duurzaamheid? Een beetje in hetzelfde gesprek of zo?

R3A: Ja, ja sowieso. Een meisje had nieuwe Dr. Martens gekocht en toen zei ik wow super vet. En toen zei zij, ja deze zijn *vegan*. En ik zo, *vegan* wat dan? En dan ga je er zo over in gesprek en zo. En ik weet niet, ik vind dat gewoon heel erg interessant soms hoe sommige mensen bewust zijn daarvan.

Veganistisch
Positiviteit
Interessant
onderwerp

Acties
Verbinding/gevoel

O: Heb je zelf ook wel eens dat je denk, wow nu heb ik echt een mooi duurzaam product en dat je het dan deelt met iemand?

R3A: Wat voor duurzaam product zou het kunnen zijn, ik moet even nadenken. Zo duurzaam ben ik niet, dat vind ik dan van mezelf dat ik dat niet ben. Gewoon als ik iets tegenkom van beleg wat dat *vegan* of vegetarisch is of zo. Dan vertel ik wel aan mensen dat het super lekker is en dat het precies hetzelfde smaakt als iets of zo.

Duurzaamheid

Acties

*Veganistisch
Info delen
Positiviteit*

O: Oh qua eten echt.

R3A: Ja. Ja verder ja duurzaam. Ik moet eerlijk zeggen, als je student bent gaat dat ook wel net iets moeilijker. Dat is denk ik ook wel een groot probleem, als je student bent om super duurzaam te leven. Want het is natuurlijk ook wel duurder. En ja als je minder kleding koopt hou je ook wel geld over, maar ja ik weet het niet zo goed. Nee ik heb niet echt producten waar ik mee pronk of zo.

*Geld
Consumptie*

Acties

O: Oke. Want zijn er dingen die jij doet verder die beter zijn voor het klimaat?

R3A: Ik zit ook net uit zo'n plastic fles te drinken terwijl ik gewoon zo'n dopper heb. Dat kan natuurlijk niet. Maar wat doe ik zelf? Nou dat met kleding een beetje. Ja ik eet geen vlees.

*Plastic
Aanpassingen
Consumptie
Vlees eten*

Acties

O: Ben je daarmee begonnen voor het milieu of ook andere redenen?

R3A: Ik denk milieu en dierenleed. Want daar heb ik natuurlijk ook weer een documentaire over gezien. En het is ook beter voor je lichaam. Ik kan het niet helemaal uitleggen maar ik heb het gewoon ergens gezien. Daar was ik enthousiast over en toen dacht ik, ik wil dat proberen want

*Documentaire
Dieren*

*Informatievoorziening
Representatie*

Info tegen komen

Informatievoorziening

Gezondheid

- ik wil kijken of ik me daardoor beter voel. Want ik vind gezondheid wel belangrijk.
- O: Dus duurzaamheid was er gewoon een onderdeel van maar niet de voornaamste reden per se?
- R3A: Nee. *Prioriteiten* *Verbinding/gevoel*
- O: Oke. En heb je wel eens meegedaan aan een protest of een demonstratie of zo?
- R3A: Hm. Waar zit je aan te denken?
- O: Een klimaatprotest of zo.
- R3A: Nee, nog nooit.
- O: Of iets activistisch gedeeld op Insta of zo?
- R3A: Ja dat wel heel veel, ik deel veel dingen. Maar ik ben niet in een protest geweest, dat vind ik wel spannend. *Activisme* *Acties*
- O: Hoe ben je er eigenlijk bijgekomen om bij te dragen aan Green Peace?
- R3A: Puur eigenlijk, je weet wel van die mensen op straat die je vragen voor een goed doel. En toen dacht ik van, oke ik word wel vaak gestopt, maar hier wil ik wel aan bijdragen. Ik heb drie goede doelen waar ik aan geef, en Green Peace is er een van. *Goed doel* *Acties*
- O: Krijg je daar misschien nog een nieuwsbrief van of op een andere manier info?
- R3A: Heel veel mailtjes. Over wat ze met je geld doen, en bedankt. Maar ook gewoon de problemen aankaarten. *Mailtjes* *Informatievoorziening*
- O: Ja. Kan je daar soms nog wat van leren of zo?
- R3A: Ik krijg zo veel mailtjes dat ik ze niet allemaal open. Dat ik dan denk, ja ik geloof het allemaal wel. En nou ja, doe het goeie met mijn geld. Soms lees ik wel en dan denk ik, oh ja *nice*. *Mensenrechten* *Verbinding/gevoel*
Maar ik heb dat ook met Amnesty International,

dan krijg ik zo'n nieuwsbrief en dat vind ik wel vet om te zien.

O: Ja oke. Dus je vindt het wel fijn om te zien waar ze je geld aan uitgeven, maar het is niet echt een informatiebron of zo voor jou?

R3A: Nee nee.

O: Oke. Ik heb voor mijn gevoel nog niet helemaal een beeld van, hoe ernstig vind je de klimaatcrisis. Roept het ook gevoel bij je op bijvoorbeeld?

R3A: Nou niet super veel. Maar eigenlijk puur nadat ik die *Planet Earth*, toen werd ik wel een beetje emotioneel toen ik zag dat er dieren ook heel erg dood gingen aan de *global warming*. Dan denk ik, wauw dit is echt zo erg! Dat is echt heel erg. Dan word je er zo erg mee geconfronteerd.

Documentaire
Emotie
Dieren
Beelden

Informatievoorziening
Verbinding/gevoel

Confronterend *Representatie*

O: Is dat dan boosheid, of meer verdriet?

R3A: Nou verdriet denk ik meer. Ja ik weet niet.

Verdriet *Verbinding/gevoel*

O: Maakt het je wel eens bang als je die klimaatverandering ziet?

R3A: Nee ik word er niet bang van maar ik denk wel soms, soms word ik wel bang van sommige beslissingen van presidenten van sommige landen. Bijvoorbeeld Brazilië, die wilde de hele bossen gaan kappen waar ook originele bevolkingsgroepen van Brazilië nog wonen. En die bossen zorgen voor een heel groot percentage van zuurstof op de aarde. En bomen halen natuurlijk CO2 uit de lucht. Toen dacht ik wel wow hoe kan je daar op stemmen, dit kan niet! Hij is ook super vrouwonvriendelijk, en heeft uitspraken gedaan over *gay* mensen die echt niet kunnen. Dan kan ik echt boos worden. Hoe kan je het in je hoofd halen om daar op te

Invloed politiek
Wereldleiders

Verantwoordelijkheid

Bomen kappen
Mensenrechten

Representatie

CO2

Boosheid

Machteloosheid *Verbinding/gevoel*

	stemmen? Ja dan word ik wel boos, maar aan de andere kant denk ik ook wel, wat kan ik hier aan doen?		
O:	Heb je het gevoel dat jij daar iets kan doen? Aan zulke grote problemen?		
R3A:	Ja door Green Peace een piep klein beetje. En ik denk gewoon door lifestyle, dat je het heel erg kan aanpassen naar een betere toekomst ook. Dus echt qua het eten en kopen. Meer <i>local</i> dingen misschien kopen ook, in plaats van dat je bestelt.	<i>Kleine stapjes Aanpassingen</i>	<i>Acties</i>
		<i>Consumptie Lokale producten</i>	
O:	En de dingen die je noemt, dat zijn dingen die je nu nog niet allemaal doet?		
R3A:	Nee ik kan echt nog veel meer doen.	<i>Voelen dat je meer moet doen</i>	<i>Acties</i>
O:	En wil je dat op dit moment? Ben je gemotiveerd om nog meer van die aanpassingen te doen?		
R3A:	Dat vind ik wel een moeilijke vraag. Want het is toch vaak een beperking van je luxe he. Als je dan iets gewend bent, dan moet je het inleveren. Voor mij persoonlijk denk ik, is het kopen denk ik het aller moeilijkste. Gewoon het kopen of iets bestellen of zo. Maar eten, dat denk ik dat ik makkelijk wel helemaal de <i>switch</i> kan doen.	<i>Lastig Beperking</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
		<i>Lastig volhouden Consumptie</i>	<i>Acties</i>
O:	De <i>switch</i> naar wat precies?		
R3A:	Naar <i>vegan</i> . Ik eet sowieso geen melkproducten en ik eet niet super veel vlees. Dus als ik dat ook nog zou stoppen. Ik eet nog wel ei. In ieder geval, ik zou het wel kunnen verbeteren nog. Ik zou het ook niet super erg vinden om dat in te leveren. Dat je bijvoorbeeld alleen bij sommige, bijvoorbeeld bij een kerstdiner dat je dan denkt oke het is een speciale gelegenheid.	<i>Veganistisch</i>	<i>Acties</i>
		<i>Voelen dat je meer moet doen</i>	

- O: Waar denk je dan dat het aan ligt dat je het tot nu toe nog niet hebt gedaan?
- R3A: Makkelijkheid denk ik. Dat je denkt van, ja als je samen met mensen gaat eten en geen zin hebt om nog wat anders te maken of te verzinnen. Of soms heb ik gewoon zin in een burger, en dan wil ik gewoon een burger eten. Ja het zijn misschien ook *cravings* of zo. *Gemakzucht* *Acties*
- O: Oke. En als ik er nu naar vraag heb je wel dingen die je nog zou willen veranderen, maar denk je daar ook vaak aan? Of ben je nu ook wel tevreden of wat je doet? *Beperking* *Verbinding/gevoel*
- R3A: Nee daarom heb ik ook heel vaak van die maanden dat ik probeer om die overstap te maken. En dan glij ik ergens uit en ben ik weer terug bij af. Maar het gaat zeg maar stapje voor stapje wel wat beter. *Veel mee bezig* *Verbinding/gevoel*
- O: Oke dus je bent je er bewust van? Je bent bewust stappen aan het maken? *Kleine stapjes* *Acties*
- R3A: Ja.
- O: Oke. Ehm even denken. Zou je je er ook nog mee bezig willen houden om anderen meer te beïnvloeden op dit onderwerp of niet?
- R3A: Ja ik denk het wel. Ik denk dat ik dat, sowieso via *social media* doe ik het wel, maar gewoon wat meer in het echt gewoon de discussie aan wil gaan. Want als ik dat kan doen over feminisme en *human rights* dan kan ik dat ook gewoon over het milieu. Maar dan heb ik wel altijd het idee, dan moet ik me ook iets meer inlezen. Dus dan eerste de eerste stap denk ik nog meer opzoeken. *Social media* *Informatievoorziening*
Discussie *Interactie met anderen*
- O: Oh oke want je vindt dan dat je er nog iets te weinig kennis over hebt? *Weinig kennis* *Verbinding/gevoel*

R3A:	Nou ik ben niet een hele goede discussievoerder. Dus als mensen zo tsjak tsjak komen dan denk ik ah, dan moet ik even rustig nadenken. Dus dan heb ik liever dat ik helemaal <i>ready</i> ben, dat ik helemaal weet wat ik wil zeggen of zo. Want dan sta ik ook sterker in mijn schoenen en dan geef je ook de juiste informatie.	<i>Discussie</i>	<i>Interactie met anderen</i>
		<i>Weinig kennis</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oh ja. Want ga jij vooral om met mensen, ja mensen die je eerder noemde, de artistieke mensen die wel veel met allerlei onderwerpen bezig zijn?		
R3A:	Ja.		
O:	Dus je wordt wel het meeste omringt door mensen die wel enigszins met het milieu bezig zijn?		
R3A:	Ja behalve dus mijn familie. Want die zijn heel anders en dan heb je ook heel andere omgeving waar je je dan in bevindt.	<i>Gelijkgestemden</i> <i>Tegenovergestelden</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Oke ja. En is het bij je familie dan wel eens een onderwerp?		
R3A:	Jawel. En ik doe dan wel mee in een discussie en mijn zus is het dan meestal wel met mij eens, maar mijn broertje is heel erg rechts. Dus dat is een beetje lastig, want ik word dan een beetje geïrriteerd daarop en dan gaat de discussie niet zo goed. Maar het is denk ik wel gezond om verschillende mensen met andere meningen in je omgeving te hebben zodat je nog ja, hij heeft ook een mening. En het is goed om te weten, ja daar zijn mijn vrienden het allemaal niet mee eens. Waarom denk je dat dan weet je wel? Waarom vind je dat belangrijk? Of waarom vind	<i>Discussie</i> <i>Tegenovergestelden</i> <i>Andere meningen</i> <i>Kritisch zijn</i>	<i>Interactie met anderen</i> <i>Verbinding/gevoel</i>

je dat niet belangrijk weet je wel? Dus op zich is het wel goed.

O: Oke je vindt het wel belangrijk om er ook discussies over aan te gaan met mensen?

R3A: Ja.

O: Oke. Ja heb jij het idee dat we nog dingen over dit onderwerp niet hebben besproken waar jij je misschien wel mee bezig houdt?

R3A: Nee ik denk het niet.

Respondent 4A

O: Ten eerste wil ik eigenlijk weten waar jij een beetje staat in de klimaatdiscussie.

R4A: Ik vind wel dat er veel moet gebeuren aan het klimaat en dat verduurzaming echt een trend is waar vol op ingezet moet worden de komende jaren.

Verandering is nodig

Verbinding/gevoel

Duurzaamheid

Acties

O: Dus jij zou wel zeggen dat er klimaatproblemen zijn?

R4A: Ja jazeker.

Probleem

Verbinding/gevoel

O: En hoe ernstig zou jij die problemen dan inschatten?

R4A: Ik denk wel dat het goed mis is. Als ik daar over lees in het nieuws en zo denk ik wel dat er echt een grote wending moet komen om de schade nog te kunnen beperken.

*Ernstig
Nieuws
Verandering is nodig*

*Verbinding/gevoel
Informatievoorziening*

O: Waarom denk je dat dan?

R4A: Nou volgens mij zijn de cijfers best wel heftig en gaat het nog steeds niet de goede kant op. Er is nog geen keerpunt geweest qua uitstoot van broeikasgassen, het gaat alleen maar slechter,

*Cijfers
Uitstoot
Slechte situatie
Verandering is nodig*

*Informatievoorziening
Representatie
Verbinding/gevoel*

- slechter en slechter. En daarom vind ik het wel belangrijk dat er veel aan gaat gebeuren.
- O: Ja. Jij vertrouwt zeg maar op die informatie en daaraan zie je dan dat het fout gaat?
- R4A: Ja.
- O: Ben je er vaak mee bezig?
- R4A: In mijn master heb ik er wel soms college over, bij theologie. Over ethiek achter verduurzaming. Maar verder ben ik er weinig mee bezig. *Info door studie* *Informatievoorziening*
- O: Dus je denkt er niet per se vaak aan of zo? *Weinig mee bezig* *Verbinding/gevoel*
- R4A: Nee eigenlijk helemaal niet.
- O: Want je vindt wel dat er problemen zijn, maar echt zorgen heb je dan niet?
- R4A: Nee ik maak me er niet echt zorgen over. *Geen zorgen* *Verbinding/gevoel*
- O: Hoezo dat dan niet?
- R4A: Hm ja ik heb weinig aanleiding om er over na te denken. Hooguit als ik een keer in de winkel ben en denk, nou dit keer maar even geen vlees. Of als ik onder de douche sta en denk, nou nu is het wel weer mooi geweest. Weet je wel, dat soort keuzes. Maar het is niet zo dat ik er zelf over na ga denken als er geen aanleiding is. *Weinig mee bezig* *Verbinding/gevoel*
- O: Maar je kent de feiten. Dat wel. Waarom is dat dan geen aanleiding voor jou? *Geen vlees* *Acties*
Watergebruik
- R4A: Ja het is echt alleen maar als er iets in het nieuws komt of als ik een keuze die er verband mee houdt moet maken. Los van dat ga ik er niet over nadenken. *Nieuws* *Informatievoorziening*
Keuzes maken *Acties*
Weinig mee bezig *Verbinding/gevoel*
- O: Oke. Doe je dat bewust?
- R4A: Nee dat denk ik nu achteraf, dat gebeurt gewoon niet.
- O: Oh oke. Zou je dat dan meer willen of heb je die behoefte niet?

R4A:	Ehm nee ik heb daar niet echt de behoefte aan. Want ik heb niet echt het idee dat ik daar iets mee uit kan richten als ik daar veel over na ga denken.	<i>Niet over na willen denken</i> <i>Zelf weinig invloed</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Verantwoordelijkheid</i>
O:	Oke. En waar kom jij dan dingen over klimaat tegen? Welke bronnen zeg maar?		
R4A:	Op de NOS, kranten, sociale media ook wel. En op andere plekken ook wel, bijvoorbeeld die nieuwe documentaire van hoe heet die? Attenborough op Netflix. Eigenlijk dat soort, eigenlijk kom je het wel op veel plekken tegen.	<i>Nieuws</i> <i>Sociale media</i> <i>Documentaire</i> <i>David Attenborough</i> <i>Info tegenkomen</i>	<i>Informatievoorziening</i> <i>Bekende namen</i>
O:	Trekt het dan erg jouw aandacht? Bijvoorbeeld gebruik je de NOS app of zo?		
R4A:	Ja.		
O:	En klik je dingen over dit onderwerp speciaal aan?		
R4A:	Ja ik vind het wel interessant om te lezen wat er nu precies aan de hand is en wat er nu precies mee gebeurt.	<i>Info opzoeken</i> <i>Interessant</i>	<i>Informatievoorziening</i> <i>Verbinding/gevoel</i>
O:	En die docu van David Attenborough heb je dus ook gezien. Werd die jou aangeraden of hoe kwam je daarbij?		
R4A:	Ja die werd me aangeraden door mensen dus ik dacht laat ik die eens gaan kijken. Ik was wel nieuwsgierig.	<i>Tips van anderen</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Heb je dan ook nog met mensen het er over gehad wat je daar zag?		
R4A:	Eh ja het was wel even een hot item inderdaad. Maar ik weet niet meer precies waar die gesprekken over gingen, meer dat iedereen het een mooie documentaire vond.	<i>Gesprekken</i> <i>Documentaire</i>	<i>Interactie met anderen</i> <i>Informatievoorziening</i>
O:	Oh ja. Dus dat heb je wel van veel mensen in je omgeving gehoord?		
R4A:	Ja.		

O: Oke. Ging je er nog over in discussie of zo?

R4A: Nee dat eigenlijk niet.

O: Het ging meer over de docu en niet wat je er mee zou moeten of zo?

R4A: Nee, nee eigenlijk niet.

O: Oke. En op sociale media, wat voor dingen zie je daar?

R4A: Ja goede vraag. Reclames of acties van Milieudefensie bijvoorbeeld, of Green Peace of dat soort organisaties.

*Reclame
Milieudefensie
Goed doel*   *Informatievoorziening
Bekende namen*

O: Volg je die of komt dat voorbij?

R4A: Ja dat wordt aangeraden, dus het komt voorbij. Of mensen delen het.

*Info tegenkomen
Tips van anderen*   *Informatievoorziening
Interactie met
anderen*

O: Ja. Doe je daar wel eens iets mee? Klik je door of zo?

R4A: Nee dat niet.

O: En heb je misschien wel eens een lezing over dit onderwerp gehad? Ja college zei je al.

R4A: Een lezing volgens mij niet. Wel college inderdaad. Eigenlijk wordt het wel vaak zijlings genoemd. Bijvoorbeeld, ik doe ondernemingsrecht en dan wordt wel genoemd van, het is belangrijk dat ondernemingen duurzaam worden. Maar er wordt dan niet echt dieper op in gegaan.

Info door studie   *Informatievoorziening*

Duurzaamheid

O: Hoe wordt dat dan behandeld bij Theologie?

R4A: Ik doe de master Ethiek, dus dan is een onderdeel daarvan milieu-ethiek. Dan gaat het over welke keuzes moet je maken als individu en dan vanuit christelijk perspectief vooral.

Info door studie   *Informatievoorziening*

O: Ja oke. En kan je daar wat over wat vertellen, wat voor gesprekken daar plaatsvinden misschien?

- R4A: Ja dat kan op zich wel. Het gaat er vaak vooral over wat de reden is dat je je ermee bezig zou moeten houden. Is dat zorgen voor je kinderen voor later of is dat omdat de aarde een bepaalde waarde heeft die je moete beschermen? Of is dat, ik doe dan theologie, omdat je God daarmee dient? Dat soort vragen komen vooral naar voren.
- O: En heb jij daar dan je keuze in gemaakt, in die dingen die je net noemt?
- R4A: Niet per se één reden, maar ik vind het wel gewoon bij je verantwoordelijkheid horen. Maar ik vind het lastig hoe je onderscheid maakt tussen je individuele verantwoordelijkheid en de verantwoordelijkheid van bedrijven, van de overheid. Want ik heb gewoon het idee dat je als individu weinig tegen klimaatverandering kan bereiken omdat je gewoon een bepaalde schaalgrootte nodig hebt zeg maar.
- O: Hoe zou dat dan volgens jou wel kunnen gebeuren?
- R4A: Ja via de politieke weg bijvoorbeeld. Maar ook via bedrijven, dat die als doel stellen om klimaatneutraal te worden bijvoorbeeld over zoveel jaar. Ik denk dat dat wel echt de veranderingen zijn met impact.
- O: Maar jij hebt het idee dat jij daar als individu niet aan kan bijdragen?
- R4A: Ja nou hooguit een beetje in de keuzes die ik maak. Bijvoorbeeld de politieke partij waarop ik stem. Maar ik heb niet de illusie dat ik daar veel aan kan veranderen.
- O: Oke. Zou je dat wel meer willen of gaat het je niet in die mate aan het hart?

*Nageslacht
Omgang met de
aarde*   *Verbinding/gevoel*

Geloof   *Verbinding/gevoel*

*Individuele
verantwoordelijkheid*   *Verantwoordelijkheid*

*Verantwoordelijkheid
bedrijven*

*Verantwoordelijkheid
overheid*

*Zelf weinig te
bereiken*

*Invloed politiek
Invloed bedrijven*   *Verantwoordelijkheid*

*Kleine stapjes
Invloed politiek
Zelf weinig te
bereiken*   *Acties
Verantwoordelijkheid*

R4A:	Ja dat inderdaad, maar ik kan me wel voorstellen dat ik daar later spijt van kan hebben. Dat ik denk van, had ik er maar meer aan gedaan.	<i>Eigen toekomst Gevoel hebben dat je meer kan doen</i>	<i>Verbinding/gevoel Acties</i>
O:	Maar als je dat dan kan beseffen, dat je er later misschien spijt van kan hebben, wat is dan nu de reden dat je het nog niet belangrijk genoeg vindt?		
R4A:	Goede vraag. Ja omdat ik denk dat ik weinig impact kan bereiken. En ik snap wel dat het belangrijk is aan de ene kant, maar het voelt gewoon niet als belangrijk.	<i>Zelf weinig te bereiken Geen prioriteit</i>	<i>Verantwoordelijkheid Verbinding/gevoel</i>
O:	Waarom?		
R4A:	Ja ik ben nu gewoon bezig met studeren en andere dingen. En ik denk dat het er gewoon mee te maken heeft dat klimaatverandering, het is een hele langzame ontwikkeling die heel geleidelijk gaat. Het is niet zo schokkend, het heeft weinig schokkends aan zich in één klap. Bijvoorbeeld de coronacrisis is pats-boem in een keer. Terwijl bij klimaatverandering, dat is een ontwikkeling waar echt decennia overheen gaat.	<i>Prioriteiten</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	En als je dan een docu ziet, kan het dan wel kort even gevoelens oproepen dat je er iets aan moet doen?	<i>Weinig te zien</i>	<i>Representatie</i>
R4A:	Ja precies inderdaad. Of een artikel met een foto.	<i>Beelden</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Ja. Maar dat zet niet door?		
R4A:	Nee dat zet niet door inderdaad.		
O:	Kan je nog iets vertellen over de misschien kleine dingen die je doet voor het klimaat?		
R4A:	Ja goeie. Ik probeer wel veel vegetarisch te eten, of in ieder geval te koken. Ik vind het iets	<i>Vlees eten Terughoudend</i>	<i>Acties Interactie met anderen</i>

	te ver gaan om te vragen aan andere mensen of ze vegetarisch voor mij willen koken.		
O:	Hoezo vind je dat te ver gaan?		
R4A:	Ja ik vind vlees ook gewoon heel erg lekker. Ik vind het niet belangrijk genoeg dat mensen daar dan moeite in moeten doen zodat ik vegetarisch kan eten. Maar als ik zelf in de winkel sta denk ik wel na over de hoeveelheid vlees die ik koop of ik koop gewoon geen vlees.	<i>Vlees eten</i> <i>Prioriteiten</i> <i>Consumptie</i>	<i>Acties</i> <i>Verbinding/gevoel</i> <i>Acties</i>
O:	Maar heb je dan geen zin om dat aan anderen te vragen of vind je dat niet leuk?		
R4A:	Allebei inderdaad. Ik vind het prima om soms vlees te eten, ik hoef ook echt niet honderd procent vegetarisch te worden. Ik vind het vooral belangrijk dat het minder gebeurt.	<i>Gemak</i> <i>Kleine stapjes</i>	<i>Acties</i>
O:	Heb je dan wel eens tegen iemand gezegd van, je zou minder vlees kunnen eten of zo?		
R4A:	Nou niet echt als kritiek op iemand. Maar ik heb denk ik wel eens gezegd dat wij met ons huis bijvoorbeeld zouden kunnen minderen met vlees eten. Of even uitleggen waarom ik een keertje geen vlees heb gekookt.	<i>Tips aan anderen</i> <i>Vertellen over je keuzes</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Ah ja oke. Je schroomt niet per se om er over te praten, maar het is gewoon een beetje minder vlees en niet streng vegetarisch eten?		
R4A:	Ja precies.		
O:	En welke dingen doe je misschien nog meer?		
R4A:	Nou er liggen bijvoorbeeld zonnepanelen op ons dak. Daar heb ik weinig invloed op gehad maar ik vind dat wel echt heel mooi. En als ik meer geld zou hebben, zou ik daar ook wel in investeren later. En veel dingen, ik denk dat studenten sowieso best wel duurzaam leven in de zin van, ze reizen vooral met het OV en	<i>Zonnepanelen</i> <i>Geld</i> <i>Toekomst</i> <i>Reizen</i>	<i>Acties</i>

- fietsen veel. En dat vind ik ook wel iets, ik zou er wel even goed over nadenken voordat ik een auto koop. Ik vind het OV nu prima namelijk.
- O: Ja oke. Want je zei als je er later geld voor zou hebben, zou je er in investeren. Dus het is misschien ook wel een geldkwestie?
- R4A: Ja het kost gewoon geld om duurzaam te leven. *Geld* *Acties*
- O: Ja. Zijn er meer dingen die je op zich wel zou willen doen maar die voor jou nu te duur zijn?
- R4A: Nou bijvoorbeeld, ik vind het ook echt een goede ontwikkeling om veel lokale producten te kopen. Maar vaak is dat gewoon flink veel duurder vergeleken met de supermarkt. En het kost tijd dat je dan naar zo'n boerderijtje of winkel moet. Vaak hebben ze dat ook niet in de AH liggen. *Lokale producten* *Acties*
Geld
Tijd
- O: Nee oke. En ben je dan tevreden met de dingen die je nu doet?
- R4A: Ja op zich wel. Ik zie niet echt wat ik nu meer kan doen. Ik ben wel van plan om met de Tweede kamer-verkiezingen wel echt op te letten wat partijen van plan zijn op het gebied van klimaat. *Tevreden* *Verbinding/gevoel*
Niet zien wat er nog meer kan
Politiek *Verantwoordelijkheid*
- O: Ah oke. Dus dan ga je je daar wel even in verdiepen?
- R4A: Ja.
- O: Oke dus voor nu ben je er wel tevreden mee, dat je doet wat je kan doen, maar later als je geld hebt wil je wel meer?
- R4A: Ja later als ik groot ben inderdaad dan wil ik er wel meer geld en energie in steken. *Geld* *Acties*
- O: Vind je het dan niet stom, zou je dat niet liever nu ook al allemaal willen?

R4A:	Nee niet per se. Het is denk ik een combinatie van tijd, geld en motivatie. Dat ontbreekt gewoon om er nu meer op in te gaan zetten.	<i>Prioriteiten</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke. Want die motivatie ligt dan aan de fase waar je nu in zit of zo?		
R4A:	Ja. En ik zou me nooit bij een milieu organisatie of zo aansluiten. Daarvoor heb ik niet de drive. Ik weet eigenlijk niet waarom niet, maar die heb ik gewoon niet. Dus zoiets zou ik niet snel doen.	<i>Activisme</i>	<i>Acties</i>
		<i>Geen motivatie</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Je zou niet een activist worden?		
R4A:	Nee nee.		
O:	En heb je wel eens iets van een petitie ondertekent of zo? Of iets van klimaatprotest gedeeld op sociale media misschien?		
R4A:	Nee heb ik ook niet gedaan nee.		
O:	Of misschien wat kleiner, er over gedeeld met andere mensen of zo? Bijvoorbeeld een goed vegetarisch product of zo dat je dat dan aan mensen aanraadt?		
R4A:	Nou we hebben wel eens vegetarische burgers getest bijvoorbeeld. En zo is het wel een onderwerp van een gesprek waar mensen wel echt iets van vinden. Het gaat er wel eens over ja. Ik beland wel eens in die gesprekken.	<i>Vlees eten</i>	<i>Acties</i>
		<i>Gesprekken</i>	<i>Interactie met anderen</i>
		<i>Alledaags onderwerp</i>	
O:	Zijn dat discussies?		
R4A:	Nee dat niet echt. Meer het uitwisselen van ideeën hoe je er mee zou kunnen doen, of wat interessante ontwikkelingen zijn op het gebied van duurzaamheid.	<i>Tips uitwisselen</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Dus gesprekken zijn misschien ook wel een beetje een bron voor jou?		
R4A:	Ja.		
O:	En met welke mensen heb je het er dan over?		

R4A:	Huisgenoten, familie ook wel. Mijn ouders hebben laatst een heleboel zonnepanelen op hun dak gelegd dus dat was ook wel even een reden om het erover te hebben.	<i>Huisgenoten Familie Zonnepanelen</i>	<i>Interactie met anderen Acties</i>
O:	Oke ja. En komen die gesprekken dagelijks voor, of wat minder frequent?		
R4A:	Ik denk wekelijks, één of twee keer per week.		
O:	En kan je er dan in je hoofd ook wat meer mee bezig zijn?		
R4A:	Daar omheen wel. Dat ik even denk van, wat doe ik hiermee. Maar verder niet echt.	<i>Niet veel mee bezig</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Kan je iets van een reden bedenken waarom jij niet een activist zou worden?		
R4A:	Een beetje het ontbreken van charisma. En ook wel de overtuiging dat het niet per se de beste weg is om je ergens heel radicaal, heel revolutionair tegen te keren. Ik denk dat geleidelijke verandering gewoon beter werkt. In ieder geval hoe ik in elkaar zit, vanuit mijn karakter kan ik beter daarop inzetten.	<i>Activisme</i>	<i>Acties</i>
O:	Ja oke. Protest is voor jou gewoon niet de manier zeg maar?		
R4A:	Nee.		
O:	Zit er bij jou dan geen boosheid op dit onderwerp? Want protest is vaak wat bozig.		
R4A:	Nee eigenlijk helemaal niet. Het is best wel een hele grote verandering om de wereld duurzaam te maken. Bijvoorbeeld er loopt nu zo'n rechtszaak tegen Shell vanuit Milieudefensie. Maar Shell doet wel oprecht zijn best vind ik. Als je als oliebedrijf als met duurzaamheid bezig bent, vind ik dat al best een grote stap. Je kan niet alles radicaal direct omgooien.	<i>Milieudefensie Shell</i> <i>Kleine stapjes</i>	<i>Bekende namen</i> <i>Acties</i>

- O: Ah oke. Want je zei dat het wel bij bedrijven en overheden ligt, maar je vindt dus wel dat het niet in één dag veranderd kan worden?
- R4A: Ja daar gaat wel gewoon wat tijd overheen.
- O: En bij die documentaire van Attenborough, kan je daar verdrietig van worden als je beelden ziet?
- R4A: Nee ik voel er niet zo heel veel bij.
- O: Nee oke je kan gewoon vrij neutraal naar zo'n docu kijken?
- R4A: Ja.
- O: Oke even kijken of ik nog iets heb. Heb jij nog dingen waarvan je denk dat ik er nog helemaal niet naar gevraagd heb?
- R4A: Nee ik denk het niet.

Documentaire Informatievoorziening

Emotie Verbinding/gevoel

Respondent 5A

- O: Als eerste wil ik eigenlijk weten, hoe sta jij in de klimaatdiscussie?
- R5A: Het is eigenlijk iets waar ik me niet echt zorgen over maak. Maar ik probeer er wel een beetje mijn steentje aan bij te dragen.
- O: Waar aan bij te dragen?
- R5A: Ja om klimaatverandering tegen te gaan. Ja eigenlijk op die manier. Maar tegelijkertijd is het ook wel een beetje een saai onderwerp aan het worden omdat het er zo veel over gaat. Ja en dat het maar altijd gaande blijft, er komt niet echt een eind aan.
- O: Oke, maar klimaatverandering zie jij dus wel als een probleem?
- R5A: Eh ja ik zie wel een probleem denk ik.

Geen zorgen Verbinding/gevoel
Steentje bijdragen Acties

Saai onderwerp Verbinding/gevoel
Overladen met info Informatievoorziening
Uitzichtloos Verbinding/gevoel

Probleem Verbinding/gevoel

- O: Maar het is niet iets waar je graag over praat?
Want je noemt het een saai onderwerp?
- R5A: Ja ik vind het wel een beetje ja, dat klopt wel. *Saai onderwerp* *Verbinding/gevoel*
- O: Vertel daar eens over?
- R5A: Ja het is gewoon iets, ja je krijgt het op school mee, op de universiteit gaat het er over. Dan gaat het over duurzaamheid en de gevolgen die het klimaat kan hebben. Dan heb je daar een aantal keer over nagedacht en voor jezelf een soort van mening over gevormd. Op die manier heb ik er ook over nagedacht wat ik kan doen of wat ik verwacht wat de overheid doet of wat ik verwacht dat bedrijven doen. En dan word je er toch nog weer elke dag mee geconfronteerd. Dan denk ik, ja goed het is nu wel weer klaar.
- Info door studie* *Informatievoorziening*
Duurzaamheid *Verbinding/gevoel*
Eigen mening vormen
- Individuele* *Verantwoordelijkheid*
verantwoordelijkheid *Verantwoordelijkheid*
overheid *Verantwoordelijkheid*
bedrijven *Verantwoordelijkheid*
Overladen met info *Informatievoorziening*
Confrontatie *Verbinding/gevoel*
- O: Hoezo vind je dan dat je er te veel mee geconfronteerd wordt?
- R5A: Nou niet echt te veel. Ja gewoon als je de tv aanzet is het een van de onderwerpen dat wordt besproken. *Info tegenkomen* *Informatievoorziening*
Televisie
- O: Oke maar voor jou, jij vindt dat het dus iets te veel op je af komt van alle kanten?
- R5A: Eh ja maar ik vind het niet slecht hoor. Ik vind het niet slecht dat het zo veel op me af komt, alleen maakt het me wel een beetje vermoeid zeg maar. En dan denk ik, ja goed. Maar het is wel goed denk ik dat het zo veel onder de aandacht wordt gebracht omdat er wel mensen zijn die er nog niet zo veel over nagedacht hebben of die nog wel een stap kunnen zetten zeg maar in de goede richting.
- Overladen met info* *Informatievoorziening*
Vermoeiend *Verbinding/gevoel*
Aandacht is nodig *Verantwoordelijkheid*
Schuld bij anderen
- O: Oke, want waarom, wat is de reden dat jij vindt dat mensen er wel over moeten horen?

R5A:	Ja omdat ik denk dat het invloed op het leven over tien, twintig, dertig jaar heeft. En ik denk dat er nog heel invloed is op hoe het er uit kan gaan zien. Zowel negatief als positief.	<i>Toekomst van de wereld</i>	<i>Representatie</i>
O:	Hoe bedoel je dat? Negatief en positief?	<i>Verandering is mogelijk</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
R5A:	Nou ik bedoel als je geen maatregelen treft dan gaat dat ten koste van het huidige klimaat. Het is positief om zo min mogelijk van de huidige wereld verloren te laten gaan.	<i>Maatregelen</i>	<i>Representatie</i>
O:	Oh oke. En jij zegt dus, het komt van allerlei kanten op je af. Houdt het je bezig?	<i>Omgang met de aarde</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
R5A:	Ja op zich wel een beetje. Maar het is ook niet zo dat ik actief ga zoeken van, hoe gaat het nu? Of dat ik debatten ga kijken over duurzaamheid of zo. Dat doe ik niet.	<i>Niet actief mee bezig</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	En waar ligt dat aan dat je dat niet doet?		
R5A:	Eh ja toch wel een beetje 'klimaatmoe' denk ik dan. Toch wel dat ik het een beetje uitgekauwd vind.	<i>Klimaatmoe</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke. En heeft het ook gevolgen dat je zeg maar 'klimaatmoe' bent af en toe?		
R5A:	Ehm. Dat weet ik niet zo goed. Want ik probeer wel gewoon zeg maar alles te doen in bereik wat ik kan doen. Dus weinig vlees eet, geen plastic gebruiken.	<i>Doen wat je kan</i>	<i>Acties</i>
O:	Oke. Kan je daar nog eens wat over vertellen? Wat je allemaal doet op dit gebied zeg maar?	<i>Vlees eten</i> <i>Plastic</i>	
R5A:	Ik denk dat dat wel echt de twee belangrijkste dingen zijn. Dus ten eerste probeer ik gewoon niet echt vlees te kopen zeg maar. Zo nu en dan wel maar bij voorkeur doe ik het zelf niet. Dus eigenlijk gewoon alleen als ik met anderen eet en anderen voor mij koken. En verder probeer ik dus iets met plastic te minderen. Dus ik koop	<i>Aanpassingen</i>	<i>Acties</i>
		<i>Vlees eten</i>	
		<i>Plastic gebruik</i> <i>Consumptie</i>	<i>Acties</i>

<p>geen plastic zakjes, geen flessen zeg maar. Dat wil ik allemaal wel een beetje vermijden zeg maar.</p>		
<p>O: Zei je flessen?</p>		
<p>R5A: Ja.</p>		
<p>O: Wat bedoel je, wat voor plastic flessen koop je dan niet?</p>		
<p>R5A: Gewoon van die, ja het liefst niet van die plastic frisdrank flessen maar gewoon van papier zeg maar. En verder plastic zakjes en zo dat ook vermijden. Dus dat. En misschien later nog wel meer hoor maar ik heb nu zeg maar niet echt invloed op huisvesting en dat soort dingen. Dus daar in kan ik niet echt iets betekenen denk ik.</p>	<p><i>Plastic gebruik</i></p> <p><i>Toekomst</i></p> <p><i>Huisvesting</i></p>	<p><i>Acties</i></p>
<p>O: Want hoezo heb je daar geen invloed op?</p>		
<p>R5A: Nou ik moet gewoon denken aan dat er nu ook wordt geprobeerd om klimaat-neutraal te bouwen en goed te isoleren en met goeie energiebronnen te werken en zo. Maar goed ik ben überhaupt al blij dat ik ergens woon dus ik kan niet mijn hele huis gaan ombouwen zeg maar.</p>	<p><i>Klimaat-neutrale huizen</i></p> <p><i>Duurzaamheid</i></p> <p><i>Niet kunnen veranderen</i></p>	<p><i>Representatie</i></p> <p><i>Acties</i></p>
<p>O: Ja oke, want je hebt geen geld om een eigen huis te kopen?</p>		
<p>R5A: Nee ik zit gewoon in sociale huur.</p>		
<p>O: Ja oke. En hoe ben je er bij gekomen om bijvoorbeeld minder vlees te gaan eten?</p>		
<p>R5A: Ja ik denk voornamelijk omdat het belang ervan me heel vaak werd duidelijk gemaakt op school en op de universiteit. En verder proberen mijn ouders ook zo min mogelijk met vlees te koken. Dus het is me ook wel een beetje vanuit huis uit meegegeven zeg maar. En ja ook gewoon het meegeven dat het goed is om het zo veel</p>	<p><i>Info vanuit studie</i></p> <p><i>Vlees eten Van huis uit meegekregen</i></p>	<p><i>Informatievoorziening</i></p> <p><i>Acties</i></p> <p><i>Informatievoorziening</i></p>

- mogelijk te mijden. En toen ben ik het zelf ook gaan oppakken na een tijdje.
- O: Oke dus vanuit huis uit meegekregen een beetje?
- R5A: Ja.
- O: En ben je er toen ook nog zelf informatie op gaan zoeken?
- R5A: Ja een beetje ja. Het is wel dat ik dan goed een paar keer heb bekeken of het wel echt zin heeft. Want anders doe ik het niet. Dus ja naar aanleiding van dat heb ik ook wel een paar keer op internet gezocht.
- O: Oke op internet heb je dan dus informatie op gezocht?
- R5A: Ja.
- O: En nog met andere bronnen? Ook misschien wel voor je plastic gebruik?
- R5A: Ehm nee ik denk het niet. Ik denk dat ik voornamelijk op internet heb gezocht en verder zal het ook wel eens op tv zijn langsgekomen. Dus misschien dat ik daar onbewust of bewust informatie van heb gekregen.
- O: Ja oke. Dus dat heb je niet opgezocht maar dat is misschien wel eens voorbijgekomen op tv?
- R5A: Ja precies.
- O: En als je dan op internet zoekt, ga je dan Googelen? Op sociale media kijken? Of op wat voor manier zoek je dan?
- R5A: Nee ja gewoon op Google zoeken. Wat is de invloed van dit? Of hoe kan je klimaatneutraal gaan? Dat vul ik gewoon in zeg maar.
- O: En dan klik je gewoon wat dingen aan zeg maar?
- R5A: Ja.
- O: Oke. En heb je sociale media?

Verdiepen Informatievoorziening
Info opzoeken

Internet Informatievoorziening
Televisie
Info tegenkomen

Verdiepen Informatievoorziening

- R5A: Ja.
- O: Komt het daar wel eens voorbij?
- R5A: Ja wel eens op Instagram dat ik een advertentie zie. Ja voornamelijk advertenties eigenlijk. *Instagram Reclame Informatievoorziening*
- O: Oke. En volg je nog mensen die zich met de klimaatcrisis bezig houden of zo?
- R5A: Nee, nee dat niet eigenlijk.
- O: En heb je verder nog bronnen waarvan je denkt dat je daar informatie vandaan haalt over het klimaat?
- R5A: Nee ik denk het niet eigenlijk. Ik denk voornamelijk mensen die iets tegen me zeggen, dus familie of vrienden. En gewoon internet of televisie dan. *Gesprekken Interactie met anderen*
Internet Televisie Informatievoorziening
- O: Oke dus gesprekken zijn ook wel een bron voor jou?
- R5A: Ja.
- O: Hoe zien die gesprekken er dan een beetje uit?
- R5A: Ehm ja, dat zijn gewoon van die gesprekken met mensen die ook vegetarisch zijn of die gewoon minderen met vlees. Het kan ook gewoon uit een grapje ontstaan. Dan vraag iemand waarom ik vegetarisch ben of ze maken een grapje over dat iemand vegetarisch eet. Dan ga je het er toch een beetje over hebben, en dan gaat die toch een beetje beargumenteren en er iets over vertellen. *Gesprekken Interactie met anderen*
Gelijkgestemden Acties
Vlees eten
- O: Oke. Gebeurt dat vaak?
- R5A: Nee dat niet hoor. Het is niet dat ik heel vaak in zulke gesprekken beland. Maar het is wel vaker voorgekomen.
- O: Oke. Hoe gaat dat dan? Ja is dat wel een beetje een goeie sfeer of moet je je flink verdedigen *Keuzes uitleggen Interactie met anderen*

	als je moet uitleggen waarom je vegetarisch eet?		
R5A:	Nee ik heb het gevoel dat, verdedigen is misschien niet het goeie woord. Want het is niet echt dat het er vijandig aan toe gaat. Ik heb gevoel dat het een beetje consensus is, of misschien consensus bij familie en vrienden, maar dat er wel positief naar wordt gekeken. En niet heel negatief wordt gedacht over mensen die niet nadenken over wat ze eten.	<i>Gelijkgestemden Positiviteit</i>	<i>Interactie met anderen Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke. Dus je schaamt je niet er voor of zo?		
R5A:	Nee dat niet. Ik heb het gevoel dat het wel geaccepteerd wordt.	<i>Positiviteit</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke. Maar als je dan dus gesprekken hierover hebt, gaat het vooral over gewoon een beetje het delen van informatie?		
R5A:	Ja ja.		
O:	Heb je wel eens discussies?		
R5A:	Nee niet echt. Dat is ook wel een beetje omdat ik dat denk ik uit de weg zou gaan. Ik vind dat gewoon niet echt leuk om te discussiëren over het klimaat. En ik vind het ook heel lastig want ik heb niet het gevoel dat ik er super veel over weet zeg maar. Ik wel wat informatie opgezocht maar stel dat iemand zegt, he waarom eet je minder vlees bijvoorbeeld. Of waarom probeer je minder flessen te gebruiken? Dan kan ik het wel op een simpele manier uitleggen maar als ze echt een goed antwoord willen van mij dan kan ik me ook niet echt goed verweren. Ik weet er niet echt genoeg van om er echt een goede discussie over te hebben.	<i>Discussie vermijden Niet leuk onderwerp</i> <i>Weinig kennis</i>	<i>Interactie met anderen</i> <i>Verbinding/gevoel</i>
		<i>Vlees eten Plastic gebruik</i>	<i>Acties</i>
		<i>Weinig kennis</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>

- O: Oke, is dat dan de reden dat je het ontwijkt? Of ben je sowieso niet een persoon die veel discussieert?
- R5A: Misschien beide maar ik denk vooral eigenlijk dat ik het echt niet interessant genoeg vind of er niet genoeg over weet om er iets zinnigs over te zeggen. *Saai onderwerp* *Verbinding/gevoel*
Weinig kennis
- O: Maar als je het gevoel hebt dat je er niet genoeg over weet, hoe heb je dan wel zelf die keuze gemaakt om minder vlees te eten?
- R5A: Ja omdat er toch vaak wordt gezegd dat het slecht is om vlees te eten want het levert zoveel uitstoot op. Nou ja ik weet gewoon alleen die redenatie dat het is slecht is om te doen en daarom vermijd ik het zeg maar. Maar ik heb me er gewoon niet zo erg in verdiept dat ik precies weet hoe het werkt. En ook wel gewoon dat zoveel mensen het zeggen dat ik dan denk dat wel waar is. *Uitstoot* *Representatie*
Weinig kennis *Verbinding/gevoel*
Veel mensen beweren het *Informatievoorziening*
- O: Oke ja. Want is het nou zo dat best wel veel mensen in jouw omgeving ook een beetje hiermee bezig zijn?
- R5A: Ja dat klopt wel. Ik heb wel het gevoel dat, ik spreek voornamelijk jongeren van ongeveer dezelfde leeftijd. Dus die zullen allemaal een beetje tussen de 20 en 25 jaar oud zijn. Dat is toch een beetje de leeftijd dat je er zelf over na gaat denken. En ook dat je misschien op jezelf gaat wonen en dat je veel beslissingen zelf moet nemen die best wel veel invloed kunnen hebben. Ik denk dat dat wel de reden is dat mensen er toch over na gaan denken. *Gelijkgestemden* *Interactie met anderen*
Keuzes maken *Acties*

- O: Oke. En word je denk je wel eens beïnvloed door ernstige beelden of zo die je ziet over de klimaatcrisis?
- R5A: Ja wel een beetje, gewoon op het journaal of zo. *Beelden Informatievoorziening Nieuws*
- O: Ja. Wat roept dat dan bij je op zeg maar?
- R5A: Ik word er denk ik niet actiever van of zo. Misschien, ja niet echt moedeloos maar wel dat je denkt ja. Misschien dat ik me op zulke momenten wel meer zorgen maak. *Zorgen Verbinding/gevoel*
- O: Wat bedoel je met moedeloos?
- R5A: Nou als je ziet dat het heel slecht gaat, kan je bijna het gevoel krijgen dat de maatregelen die momenteel worden getroffen niet voldoende zijn om het tegen te gaan zeg maar. Ja een klein beetje machteloos. *Maatregelen Representatie*
- O: En werkt dan nog weer op je motivatie voor de dingen die je doet? *Machteloos Verbinding/gevoel*
- R5A: Ja wel een beetje ja, ik denk het wel. Dat je dan in zo'n negatieve spiraal komt en dat je dan denkt ja hoeveel invloed kan ik hebben? *Motivatie Verbinding/gevoel*
- O: En ga je dan daarvan je gedrag weer veranderen of valt dat mee?
- R5A: Ik probeer het niet te doen maar het zou nog wel kunnen gebeuren nu en dan nog wel verandert.
- O: Nee oke. En als je dan misschien wel eens iets tegen komt over dit onderwerp, stuur je dat dan wel eens door of zo aan iemand?
- R5A: Ehm nee dat niet. Niet dat ik er met anderen over praat en op die manier zorgen over maak. Ik hou dat wel voor mezelf. *Info delen Informatievoorziening*
- O: Heeft dat nog een specifieke reden?

R5A:	Nee, nee gewoon dat ik het niet echt interessant vind om het met anderen er over te hebben. Denk ik dan.	<i>Saai onderwerp</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke want dat is wat je ook eerder een beetje zei, dat je niet altijd zin hebt om er over te praten?		
R5A:	Ja.		
O:	Denk je dat dat verbonden kan zijn aan die machteloosheid?		
R5A:	Ja dat denk ik wel. Want als ik het gevoel zou hebben dat ik er in mijn eentje super veel invloed op kan hebben, dan zou ik waarschijnlijk wel veel er over praten. En omdat ik nu het gevoel heb dat mijn invloed heel klein is zeg maar, dan denk ik ja het heeft niet heel veel zin om het er steeds maar over te hebben en die discussie aan te gaan.	<i>Zelf weinig invloed</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i>
O:	Ja want hoe tevreden ben je dan over de dingen die je nu doet voor het klimaat?	<i>Geen nut</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
R5A:	Ja voldoende zou ik zeggen. Ik zou zeggen dat ik voldoende doe vergeleken met andere mensen. Het kan meer maar, ik denk dat ik op zich wel verantwoordelijk met dingen om ga en er goed over na heb gedacht.	<i>Tevreden</i> <i>Weten dat je meer kan doen</i> <i>Eigen verantwoordelijkheid</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Acties</i> <i>Verantwoordelijkheid</i>
O:	Oke. Geeft het je een goed gevoel dat je die dingen doet? Of nog niet genoeg?		
R5A:	Ja ik denk dat het me wel een goed gevoel geeft. Ik denk het wel.	<i>Positiviteit</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Hoe werkt dat dan denk je?		
R5A:	Ja ik denk gewoon dat het zo gaat dat ik dan in de winkel sta en bijvoorbeeld een bewuste keuze maak zeg maar. En dat er dan toch iets in mij denkt van he, dat heb je goed gedaan of zo. Het is toch soort van een beloning voor jezelf.	<i>Keuzes maken</i> <i>Belonend</i>	<i>Acties</i> <i>Verbinding/gevoel</i>

O:	Oke want het voelt voor jou dan wel belonend dus?		
R5A:	Ja.		
O:	Oke. En vind je het ook nog wel eens lastig?		
R5A:	Ja een beetje. Ik houd me er niet altijd helemaal aan. Maar ik heb me er wel een klein beetje bij neergelegd. En omdat ik me er bij neer heb gelegd dat ik er zo nu en dan minder aan denk zeg maar, heb ik het een beetje geaccepteerd.	<i>Lastig volhouden</i>	<i>Acties</i>
O:	Wat is eigenlijk de reden dat je er niet helemaal strikt in bent?	<i>Loslaten</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
R5A:	Ja omdat ik het toch wel een hele grote stap vind om er helemaal mee te stoppen. En omdat dit zeg maar de meer houdbare manier is. Ik denk dat als ik zou zeggen dat ik zeven dagen in de week niet doe, dat ik dan eerder de stap zou maken om wel weer vlees te eten dan dat ik zou zeggen ik eet vijf of zes dagen in de week geen vlees. Dan weet ik dat ik niet er vanaf wijk zeg maar.	<i>Lastig</i> <i>Lastig volhouden</i> <i>Beperking</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Acties</i> <i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Want je denkt dat als je het helemaal niet meer zou doen dat je het dan te zwaar zou vinden?		
R5A:	Ja dat ik het dan beu word.	<i>Lastig volhouden</i>	<i>Acties</i>
O:	Dus je vindt het dan in principe niet, het is voor jou niet super makkelijk of zo om geen vlees te eten?		
R5A:	Nee. Ik vind het wel lekker en het is ook wel op een manier gezond.	<i>Lastig</i> <i>Gezondheid</i>	
O:	Oh ja dat speelt ook mee? Gezondheid?		
R5A:	Ja toch gewoon eiwitten, en ja dat eigenlijk.		
O:	En hoe zwaar weegt het klimaat dan in je keuze om geen vlees te eten?		
R5A:	Ja wel groot hoor, wel groot. Want de meeste mensen doen het een beetje om dierenleed en	<i>Dieren</i>	<i>Acties</i>

- klimaat maar dierenleed weegt niet heel veel mee voor mij. Ik doe het wel echt voor het klimaat.
- O: Oke. Je doet dus wel aanpassingen in je levensstijl. Heb je ook wel eens mee gedaan aan iets van een demonstratie of zo?
- R5A: Nee dat nog nooit.
- O: En waarom niet?
- R5A: Ehm. Ik vind dat altijd best wel heftig overkomen, best wel radicaal denk ik. En verder, ja ziet het er niet altijd even vriendelijk uit daar. En ik ben niet echt eens met de wijze waarop protest wordt gevoerd.
- O: Oke dus het gaat jou erom dat die manier niet iets voor jou is?
- R5A: Nee dat spreekt me niet echt aan nee.
- O: Oke. En er zijn ook protesten op social media, dat is wel een ander soort manier. Zou je dat dan wel doen?
- R5A: Niet snel, maar als het goed is of beargumenteerd dan vind ik het niet heel veel moeite om mee te doen. Dan zou ik het waarschijnlijk wel doen.
- O: Oke, maar dat heb je nog niet eerder gedaan?
- R5A: Nee volgens mij niet.
- O: Oke. Of misschien wel eens een petitie getekend of zo?
- R5A: Ehm ik denk het haast niet, maar ik kan het niet met honderd procent zekerheid zeggen.
- O: En is dat bewust dat je dat niet echt doet of?
- R5A: Nee dat denk ik niet. Ik denk dat het dan dus gewoon niet genoeg interesseert.
- O: Nee dan houdt het je gewoon niet op dat niveau bezig zeg maar?

*Aanpassing voor
klimaat*

Activisme

Acties

Gemakzucht

Acties

Saai onderwerp

Verbinding/gevoel

R5A: Nee. En ik denk ook dat het niet super veel invloed heeft om een petitie te tekenen maar dat weet ik niet per se. Ik denk dat het tekenen of delen op social media niet heel veel invloed kan hebben dus dan laat ik het toch snel aan me voorbij gaan.

O: Dus jij ziet daar dan niet een rol voor jou?

R5A: Nee.

O: Oke. Nou ik heb denk ik wel best wel wat gehad. Het houdt jou dus wel bezig de klimaatcrisis geloof ik?

R5A: Ja.

O: Maar hoeveel, ja ik weet niet precies hoe je dat kan aanduiden, maar in hoeverre houdt het jou nou bezig? Misschien hoe vaak, hoe vaak denk je er over na?

R5A: Ehm. Ja ik denk één keer per week misschien? Eén of twee keer per week?

O: Oke dus niet dagelijks maar wel regelmatig?

R5A: Ja.

O: Oke en die keren zijn dat dan, heeft dat dan met die aanpassingen te maken of denk je er dan ook gewoon over na?

R5A: Ik denk ongeveer de helft van de keren die aanpassingen en de helft van de keren dat ik het tegenkom op social media of televisie.

O: Oh ja. Ben je wel eens bang als je daar over nadenkt?

R5A: Nee dat zou ik niet zeggen. Ik denk wel, er is wel iets in me wat denkt, he je hebt best wel veel invloed op over tien, twintig of dertig jaar. Maar ik maak me daar niet nu al zorgen over. Het ligt zo ver weg nog dat ik daar niet echt angstig van word.

Zelf weinig invloed   Verantwoordelijkheid

Alledaags onderwerp   Interactie met anderen

*Aanpassingen   Acties
Info tegenkomen   Informatievoorziening*

*Verandering is mogelijk   Verbinding/gevoel
Eigen toekomst
Geen zorgen
Ver in de toekomst*

O: Oke. En hoe zie jij de toekomst voor jou dan specifiek voor je? Hoeveel zou je er over een aantal jaar bezig mee willen houden?

R5A: Ehm. Ja in principe zou ik gewoon door willen gaan met wat ik nu doe en zou ik er misschien met huisvesting over na willen denken. Maar het is niet zo dat ik denk dat ik er over een paar jaar heel extreem in sta of dat ik nog echt grote wijzigingen ga doen.

Huisvesting

Acties

Gedrag niet veranderen

O: Oke. Heb jij nog dingen die onbesproken zijn denk je op dit onderwerp?

R5A: Nee zo snel niet denk ik.

Baby Boom generatie

	Respondent 1B	<i>Open coderen</i>	<i>Axiaal coderen</i>
O:	Ten eerste zou ik graag willen weten, hoe staat u eigenlijk in de klimaatdiscussie? Waar staat u daar in?		
R1B:	Ik ben heel bezorgd over het klimaat. Ik zie regelmatig op TV documentaires. Ik lees veel in de krant, ik ben vooral een krantenlezer. Dat is natuurlijk ook iets van oudere mensen. Ik lees onder andere de Trouw, trouwens ook het ND. Maar de Trouw schrijft meer over het klimaat. En ik ben er heel bezorgd over. Ik ben een bioloog en ik zie, ik kan in mijn eigen leven al zien dat er veranderingen zijn in begroeiing, diversiteit van vogels. Vooral vogels want dat ken ik een beetje. En planten ook, dus ik zie veel gevolgen van opwarming. Ik ben er heel bezorgd over. Als je kijkt naar de poolkappen, de ijskappen die smelten en de gletsjers. Ik kan niet met droge ogen kijken of luisteren naar mensen die verslag doen van gletsjers waar ze een paar jaar geleden zijn geweest en waar ze dan nu zijn. Dat het zo ingekrompen is, ik vind dat echt vreselijk.	<i>Zorgen</i> <i>Televisie</i> <i>Documentaires</i> <i>Krant</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Informatievoorziening</i>
		<i>Zorgen</i> <i>Info vanuit studie</i> <i>Verandering in natuur</i> <i>Dieren</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Informatievoorziening</i> <i>Representatie</i>
		<i>Gevolgen zien</i> <i>Zorgen</i> <i>Beelden</i> <i>Natuur</i> <i>Gevolgen voor de aarde</i>	<i>Informatievoorziening</i> <i>Representatie</i>
		<i>Verdriet</i> <i>Ijskappen</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
		<i>Emotie</i>	
O:	Ja, dus het houdt u wel echt bezig?		
R1B:	Ja.		
O:	Het is wel een onderwerp wat speelt voor u in uw leven?		
R1B:	Ja het speelt echt.	<i>Veel mee bezig</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	En daarnaast heeft u ook wel veel kennis erover?		
R1B:	Ja nou ik volg het redelijk goed ja. Omdat ja, ik ben gewoon bezorgd over de aarde. Je weet dat ik gelovig ben, tenminste daar ga ik vanuit. En ik geloof dat God de aarde zal besturen en ook het klimaat, maar ik denk wel dat de mens hier	<i>Zorgen</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
		<i>Geloof</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
		<i>Invloed van de mens</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i>

<p>oorzaak van is. Er zijn altijd wisselingen in de geschiedenis geweest he, we hebben ijstijden gehad en warme periodes ook hier. Maar het is nu over de top, het zou nu geen warmte periode moeten zijn maar dat is het wel. Het wordt gewoon steeds warmer en je hebt geen winters meer met ijs hier in Nederland. Ja dat gaat me allemaal aan het hart.</p>	<p><i>Natuur Gevolgen voor de aarde</i></p>	<p><i>Representatie</i></p>
<p>O: En komt deze informatie dan ook deels van de studie die u heeft gedaan?</p>	<p><i>Temperatuur</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>R1B: Eh nou toen heb ik wel ecosystemen ook als onderwerp gehad in mijn opleiding. Maar nee het is gewoon ook, ik kreeg ook als het eerst het rapport van de club van Rome, dat was in mijn studietijd. En toen is mijn engagement hiermee begonnen maar dat is eigenlijk altijd gebeven. Ik heb in mijn studie niet specifiek onderzoek gedaan naar dit soort vraagstukken maar dat is gewoon mijn hele leven met mij meegegaan.</p>	<p><i>Club van Rome</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>O: Dus het is niet per se sinds de laatste jaren sinds het meer verslechterd, maar echt al jarenlang iets wat u bezig houdt?</p>	<p><i>Veel mee bezig Belangrijk</i></p>	
<p>R1B: Ja.</p>		
<p>O: Oke. En nu noemde al de kranten, ja kan u nog iets meer vertellen over waar uw de informatie vandaan haalt?</p>		
<p>R1B: Ja ik moet zeggen dat ik ook op Facebook, ik ben niet zo van Twitter en ook niet van Instagram, maar Facebook wel. Daar worden ook regelmatig dit soort berichten gedeeld. En ik onderteken dingen die hier mee te maken hebben als er wordt gevraagd om handtekeningen.</p>	<p><i>Facebook Info tegenkomen</i></p>	<p><i>Informatievoorziening</i></p>
<p>O: Via Facebook?</p>	<p><i>Petities</i></p>	<p><i>Acties</i></p>
<p>R1B: Ja via Facebook inderdaad.</p>		

- O: Wat voor dingen volgt u dan waar u dat tegenkomt?
- R1B: Nou dat komt gewoon vaak in mijn tijdlijn omdat ik daar natuurlijk af en toe op reageer dat kom dat in mijn tijdlijn. *Info tegenkomen* *Informatievoorziening*
- O: Oh want u plaatst ook wel eens reacties dan?
- R1B: Ja. *Reacties plaatsen* *Interactie met anderen*
- O: Gewoon openbaar zeg maar?
- R1B: Ja.
- O: Oke dat is interessant. Want kan u een kanaal noemen, een forum, wat zijn die dingen dan?
- R1B: Waar ik in ieder geval voor getekend heb is, is tegen de weg door Amelisweerd waarmee een stuk van het bos af gaat. Ik krijg ook een nieuwsbrief daarvan via de mail. En dat is omdat ik een persoonlijk contact had, een lijstje had lopen naar iemand in die club. Ik heb ook, ja dat is dan niet het klimaat maar wel gewoon het milieu, plasticsoep daar zijn onderteken acties van geweest. Dat heb ik ook gedaan. En van Natuur en Milieu komt er het een en ander op mij af. Via de mail dan weer. *Petitie* *Acties*
Amelisweerd *Informatievoorziening*
Mailtjes

Plastic *Acties*
Milieu organisatie *Informatievoorziening*
Mailtjes
- O: En u ondertekent dan zo'n petitie, deelt u die dan ook nog weer met andere mensen?
- R1B: Als ik vind dat, ik heb niet zo veel vrienden hoor want dat vind ik te vermoeiend, maar als ik denk oh die vinden dat interessant en ik wil het delen want dat is voor iedereen belangrijk, dan deel ik het ja. *Info delen* *Informatievoorziening*
- O: Ja oke. En schrijft u hierover zelf ook wel eens een bericht op Facebook die u dan plaatst?
- R1B: Nee eigenlijk niet. Ik ben niet zo druk met berichten plaatsen, dat doe ik heel af en toe.
- O: Oke ja ik snap het.

R1B:	Ik ben een beetje een passieve volger.		
O:	Ja vooral kijken zeg maar. Maar ook reageren dus wel?		
R1B:	Ja dat wel.	<i>Reacties plaatsen</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Komt u dan ook wel eens echt in een discussie terecht met iemand?		
R1B:	Ja maar dan denk ik altijd, dat is niet zo nuttig via Facebook dus ik haak dan wel af.	<i>Discussie</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Ja precies.		
R1B:	Ik heb de neiging wel eens, maar dan laat ik het maar zitten. Al die scheldpartijen en zo, daar heb ik helemaal geen zin in.		
O:	Ja ik snap het. En de kranten, want die leest u gewoon standaard denk ik?		
R1B:	Ja.	<i>Krant</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	En zoekt u dan ook de stukken die met klimaat te maken hebben speciaal op of?		
R1B:	Nou als het een kop is op de voorkant van de krant, dan ben ik er op gespittst ja. Maar ik lees in principe de krant gewoon helemaal door. Ik weet ook wat de natuurpagina is of de milieupagina in de Trouw, dus die kom ik gewoon tegen. Ik lees het vrijwel altijd als er artikelen over zijn.	<i>Gespittst op het onderwerp</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Want gewoon dagelijks ook echt?		
R1B:	Ja.	<i>Alledaags onderwerp</i>	
O:	Dan bent u er echt veel mee bezig denk ik, want dagelijks is er dan ook wel een stuk daarover te vinden.		
R1B:	Ja nou er veel mee bezig zijn, ik maak me er zorgen over. Kijk ik zou er ook actief mee bezig kunnen zijn. Het enige wat ik wel eens doe, is vuil opruimen wat ik op straat tegen kom. Maar dat heeft niet direct met de klimaatopwarming te maken. Maar dat zijn de actieve dingen. Verder	<i>Zorgen Activisme Afval opruimen</i>	<i>Verbinding/gevoel Acties</i>

	ben ik geen actiegroep gestart of dat soort dingen. Het is meer steunen aan wat er wel aan gedaan wordt.	<i>Doen wat je kan</i>	<i>Acties</i>
O:	Want waarom heeft u dan nooit gedacht om een eigen actiegroep op te starten of iets dergelijks?		
R1B:	Ik ben niet zo'n organisator. Ik heb genoeg andere dingen. Het normale leven vraagt ook al genoeg. Maar ik ben dus niet actief in het promoten van iets.	<i>Prioriteiten</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
		<i>Activisme</i>	<i>Acties</i>
O:	Nee u denkt gewoon dat dat niet aan u besteed is ofzo?		
R1B:	Nou ik ga wel in mijn leven, ik wil niet veel vliegen. Ik probeer wel dat soort dingen. Nu gaat het over het gas, we hebben in plaats van een gasplaat nu een inductie kookplaat. Maar ik ga er dan weer niet zo ver in om een warmtepomp te nemen in plaats van mijn CV ketel. Omdat in een oud huis waar wij wonen, dat is te veel gedoe om daar een warmtepomp in te zetten. En dan denk ik ja de gasleidingen liggen er wel en dat moet je ook wel alles gaan vergraven en opnieuw aanleggen. Dat doe ik dan niet. Maar alles wat we makkelijk kunnen doen, dat doen we wel. We hebben ook ons huis geïsoleerd. Dat was eerst ook niet zo. En we hebben dubbel glas genomen en dat soort dingen. En we zijn dus dan geïsoleerd.	<i>Vliegen</i> <i>Gas</i> <i>Warmtepomp</i>	<i>Acties</i>
		<i>Niet hele huis verbouwen</i>	
		<i>Doen wat je kan</i> <i>Isolatie</i>	
O:	Ja dat u er veel mee bezig bent dat laat u op zich wel zien in de dingen die u doet. Gewoon wat aanpassingen.		
R1B:	We gebruiken ook groene stroom. We hebben aandelen in windmolens in Groningen en Noord-Holland. Omdat op ons dak passen zonnepanelen eigenlijk niet omdat het heel erg steil is. We	<i>Groene stroom</i> <i>Aandelen in windmolens</i> <i>Zonnepanelen</i>	<i>Acties</i>

	vinden het ook heel lelijk en dan denk ik we kunnen beter aandelen in een windmolen nemen. Als er in de buurt iets zou komen, een groen dak waarin we mee zouden kunnen draaien om een paar panelen te kopen zeg maar, dan zouden we dat wel doen. Maar er is hier weinig in de buurt een gebouw waar ze dan een dak met zonnepanelen kunnen zetten.	<i>Windmolens</i>	
O:	Oh ja. Heeft u dan, is het zeg maar voor u bevredigend dat u deze dingen doet? Bent u daar tevreden mee?		
R1B:	Ja hoor daar ben ik wel tevreden mee.	<i>Tevreden</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Ja.		
R1B:	We hebben ook geen auto trouwens! Alleen als we echt een auto nodig hebben, iets waar je moeilijk met het openbaar vervoer kan komen of je hebt bijvoorbeeld haast, dan hebben we een Green Wheels abonnement.	<i>Geen auto</i>	<i>Acties</i>
O:	Oh ja. Nou het klinkt als of jullie wel echt heel veel aanpassingen doen op zich.		
R1B:	Ja we houden er rekening mee. En ik eet ook niet veel vlees, mijn man is er ook bijna van afgestapt. Voor hem was het iets moeilijker. Maar als ik zelf in de winkel kom, nou het enige wat ik nog wel eens koop is kip. Of vis dat wel. Maar geen rundvlees of varkensvlees of dat soort dingen.	<i>Vlees eten</i>	<i>Acties</i>
O:	Bent u, misschien ook wel een tijd geleden, wel eens bij een protest of demonstratie geweest ofzo?	<i>Lastig volhouden</i>	
R1B:	Daar ben ik nooit zo van. De laatste tijd niet nee.		
O:	Oke, gewoon nooit heeft u dat gedaan?		
R1B:	Nou ik zit even te denken of ik ooit wel eens ergens geweest ben. Ik ben niet zo'n actievoerder.	<i>Activisme</i>	<i>Acties</i>

- O: Nee. Of misschien een wat stiller protest? Bij voorbeeld op social media, dat bestaat ook.
- R1B: Ja nou dan ja dat bestaat ook en dat is wat ik wel doe.
- O: Ja de petitie dan?
- R1B: Ja. *Petities* *Acties*
- O: Oke. Praat u er ook veel met andere mensen over?
- R1B: Eh ja! Nou redelijk. Mijn familie is ook allemaal, mijn broers en zussen zijn over het algemeen ook wel daar mee bezig. Ik denk dat het een beetje van huis uit meegekomen is. En ik heb ook mijn vrienden. Met sommige heb ik het er eigenlijk nooit over. Maar met mensen hier uit de gemeente een paar, dat zijn ook vrienden van ons. Daar hebben we het wel regelmatig daarover. *Gesprekken Familie* *Interactie met anderen* *Vanuit huis uit meegekregen* *Informatievoorziening* *Vrienden* *Interactie met anderen* *Regelmatig onderwerp van gesprek*
- O: En zijn dat dan discussies? Of is het meer informatie uitwisselen met elkaar?
- R1B: Ja zo van, zie je die bloem staat nu nog in bloei! Kijk eens in je tuin, dat is toch niet wat past in november? Zulke dingen. *Natuur* *Representatie* *Verandering zien*
- O: Oh op die manier. Dat u het heeft over de gevolgen die u ziet zeg maar?
- R1B: Ja.
- O: En heeft u ook wel eens het idee dat u het er met mensen niet over kan hebben eigenlijk?
- R1B: Ehm nou ja ik zit waarschijnlijk toch een beetje in een bubbel met mensen die dat toch allemaal wel ter harte gaat. Ik zit ook op een kamerkoor. Nou je hoort daar eigenlijk nooit het geluid van, dat bestaat niet of klimaatproblemen worden bedacht, of weet ik wat. Het heeft met 5G te maken ofzo? Nee dat hoor ik eigenlijk niet. *Gelijkgestemden* *Interactie met anderen*

O: Nee oke. Dus het is niet dat u zich bij bepaalde personen hoeft te schamen over uw mening hierover ofzo?

R1B: Nee eigenlijk niet. Jammer eigenlijk, ik zou in een bubbel moeten zitten waarin allerlei mensen zijn want dan kan je die ook een beetje over de streep trekken. Omdat het toch eigenlijk wel iedereen ter harte gaat.

Positiviteit   Interactie met anderen

O: Want dat zou u op zich, als die mensen er zouden zijn, zou u dat zeker wel proberen?

R1B: Ja ja. Wat Greta doet, Greta Thunberg, ik vind dat geweldig. En al die kinderprotesten die er uit voort zijn gekomen. Ik vind dat echt geweldig.

Greta Thunberg

Bekende namen

O: Ja daar heeft u wel bewondering voor?

R1B: Ja ik vind dat echt geweldig. Dan zal ze misschien een of andere autisme achtige, Asperger had ze geloof ik, dat maakt niks uit. Ze is gewoon een hele goeie, daarmee is ze juist ook sterk, ze houdt vast aan haar beginselen.

O: Dus is dat dan wat u zo bewondert aan haar? Dat ze gewoon als jong meisje als enige zo groot iets op haar neemt?

R1B: Ja. Ja en ook zo veel los maakt. Ze komt overal. Was ze zelfs ook niet bij Trump geweest? Ik geloof het wel, weet het niet helemaal zeker.

O: Oh dat weet ik niet.

R1B: In ieder geval bij een of andere bijeenkomst waar ook mensen waren die dat ontkennen. Dat vind ik gewoon hartstikke moedig.

O: Als u nou zo'n bereik had gehad, zou u dan ook wel dat zo verkondigen zeg maar?

R1B: Nee dat zit niet zo in me dus.

Activisme

Acties

O: Oh ja oke. Nee dat is ook wel heel wat natuurlijk.

R1B: Niet iedereen kan hetzelfde zijn he?

- O: Nee precies. Volgt u ook zeg maar naast de krant ook nog het nieuws via de televisie of eh?
- R1B: Ja. En ook documentaire bekijken en zo. *Documentaire Informatievoorziening*
- O: Oh ja.
- R1B: Ja dat eh, daar komt natuurlijk ook van alles in naar voren.
- O: Zoekt u dan echt specifiek een documentaire? Dat u denkt ik wil nu weer een documentaire over de natuur of zo zien? Dat u dat specifiek op zoekt?
- R1B: Nou ik kijk en luister soms ook graag naar dingen die er mee te maken hebben. Ik kijk ook altijd naar Vroege vogels op tv. *Interessant onderwerp Vroege vogels Verbinding/gevoel Informatievoorziening*
- O: Oh ja.
- R1B: En ik luister daar ook naar. Nou is dat niet heel erg actie voerend. Maar je ziet gewoon wel dingen. En je hoort ook wel wat bijvoorbeeld beheerders doen aan, nou bijvoorbeeld dat er door opwarming dat ze proberen diversiteit toch in stand te houden. Ondanks het feit dat door die opwarming allerlei soorten meer in opkomst zijn en de andere proberen te verstikken. En een documentaire, bijvoorbeeld die Attenborough, heet hij zo? *Beelden Natuur Informatievoorziening Representatie Verandering in natuur David Attenborough Bekende namen*
- O: Ja.
- R1B: Die had toch een film gemaakt laatst?
- O: Ja laatst inderdaad.
- R1B: En die BBC series. Ik word er altijd wel heel, nou ja heel erg somber, ik vind het wel heel zwaar dat je altijd in al die documentaires, ook als het gewoon over de natuur gaat, dan gaat het weer over de vervuiling en de opwarming. Dan zie je weer zo'n ijsbeer die alleen op een schots zit. Dat is natuurlijk ook maar een suggestie, want *Emotie Verdriet Verbinding/gevoel Dieren Representatie*

	waarschijnlijk zal die ijsbeer zich wel weer redden. Maar zo'n rot beeld want dan achter blijft, zo'n ijsbeer moeder ofzo en op een andere schots zitten dan haar jongen. En ze moeten weer bij elkaar komen. Nou ja dat soort dingen.	<i>Beelden</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Ja dat kan u wel echt aangrijpen?		
R1B:	Ja dat vind ik heel akelig.	<i>Emotie</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Is dat dan ook eh, komt daar dan ook de angst vandaan als u die beelden ziet?		
R1B:	Nou angst, ik denk niet dat ik bang ben, maar ik ben gewoon heel bezorgd. In de zin van wat gaat er allemaal kapot. Ja ook een beetje schuld. Het mensdom. Maar ja, daar maakt iedereen deel van uit. Je kan ook niet zeggen dat één iemand daarin de schuld heeft of zo. Of dat jij persoonlijk daar schuld in hebt. Maar onze manier van leven is natuurlijk wel zo veranderd in de loop der eeuwen dat beslag op alle CO2, of de warmtebronnen als de fossiele brandstof en zo, dat dat enorm is toegenomen. En je maakt er wel deel van uit. Dus in zoverre heb je ook ergens een soort collectieve schuld.	<i>Bezorgdheid</i> <i>Schuld van de mens</i> <i>Individuele verantwoordelijkheid</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Verantwoordelijkheid</i>
		<i>CO2</i>	<i>Representatie</i>
O:	Ja. Maar niet u als individu dan?		
R1B:	Ja dat kan je eigenlijk niet zeggen. Nee ik denk niet dat ik moet zeggen dat ik zelf daar schuldig in ben. Ik probeer wat te doen en ja dat is het dan ofzo.	<i>Individuele verantwoordelijkheid</i> <i>Doen wat je kan</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i> <i>Acties</i>
O:	Ja. Want voelt u zich dan meer machteloos als individu of heeft u zoiets van, ik doe wat ik kan, als individu al best wel veel?		
R1B:	Ja en ik praat er over met mensen. En ik zeg ook waarom ik geen vliegtuig wil maken of waarom ik geen auto heb en waarom ik geen vlees eet. Ik eet geen vlees omdat het slecht voor je lichaam	<i>Gesprekken</i> <i>Keuzes uitleggen</i> <i>Vlees eten</i>	<i>Interactie met anderen</i> <i>Acties</i>

zou zijn. Of ik eet geen vlees omdat je daarmee koeien en maisakkers nodig hebt. Dat is gewoon een heel ander verhaal.

O: Tegen wat soort mensen vertelt u dat dan?
Wanneer komt u in zo een situatie?

R1B: Oh dat is ja, dat kan zomaar bij een of ander koffie praatje of ja ook in de kerk kan dat. Daar kan je ook gewoon mensen tegen komen met wie je daar over in gesprek raakt.

*Alledaags
onderwerp
Gesprekken*   *Interactie met anderen*

O: Ja dat het gewoon op komt in het gesprek eigenlijk?

R1B: Ja mensen vragen ook wel eens van, huh heb je dan geen auto? En dan leg je dat uit ja.

Keuzes uitleggen   *Interactie met anderen*

O: Ja precies. Ben u ook wel eens daar boos over? Misschien op alle mensen die zich er helemaal niet mee bezig houden?

R1B: Eh nou wel als volksleiders tegen willens en wetens, ja ik kan niet in hun ziel kijken, maar zo beweren dat het allemaal onzin is. Daar kan ik niet goed tegen nee. Dat word ik wel een beetje boos van. Thierry Baudet is daar natuurlijk ook zo'n voorbeeld van. Daar word ik gewoon boos van. Dan denk ik, hoe kan je dat zeggen?

Invloed politiek   *Verantwoordelijkheid*

*Emotie
Boosheid*   *Verbinding/gevoel*

Onbegrip

O: Ja. Doet u daar dan ook nog iets mee?

R1B: Nee. Ja ik ga niet op hem stemmen maar dat deed ik toch al niet.

Politiek

O: Nee oke.

R1B: Nee ik ga geen brieven sturen of mailtjes. Nee ja, misschien is dat ook een beetje defensief maar ik denk he, wij bidden hier ook regelmatig voor het milieu. En ja dat is dan maar mijn actie.

Geloof   *Verbinding/gevoel*

O: Ja ik snap het. Want u noemde Vroege Vogels, dat u daar ook naar luistert. Is daar dan ook een radioprogramma van of een podcast?

R1B:	Ja dat is op zondagmorgen. En het televisieprogramma op vrijdagavond.	<i>Vroege vogels</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Ah vandaar. En luistert u dan op zondagmorgen de radio? Of kan u dat terug luisteren?		
R1B:	Ja op tv kijk ik het vaak terug maar de radio luister ik niet zo vaak terug.	<i>Radio</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	En zijn er nog meer dingen die u luistert die hier mee te maken hebben? De milieucrisis.		
R1B:	Nou er is nooit zo heel veel op de radio. Meer op tv omdat dat ook makkelijker zichtbaar te maken is natuurlijk he.	<i>Televisie Beelden</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Ja snap ik.		
R1B:	Ja je hoort op de radio wel eens over expedities van mensen die dan naar de noordpool gaan. En kijken naar de dikte van het ijs ofzo. En dat zet ik dan wel harder want dat wil ik wel horen. Wij hebben de radio vaak als een soort behangetje aan. En als ik het dan hoor dan zet ik 'm harder.	<i>Radio Ijskappen</i>	<i>Informatievoorziening Representatie</i>
O:	Ja ik snap het. Ja misschien bent u ook nog wel eens naar een lezing geweest of een bijeenkomst die met het onderwerp te maken heeft? Of heeft u er zelf over gepraat ergens?		
R1B:	Nou niet voor een zaal ofzo nee. Nee gewoon echt alleen maar in persoonlijke contacten. Want ik ben geloof ik, nee ik kan me niet herinneren dat ik naar zo'n bijeenkomst ben geweest.	<i>Gesprekken</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Nee oke. En deelt u ook wel eens geschreven stukken ofzo met mensen? Of dat u mensen zo'n documentaire tipt, dat u ze een berichtje stuurt?		
R1B:	Ja wel via Whatsapp of zo, ja.	<i>Info delen</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Oh ja. En hoe reageren mensen daar dan op?		
R1B:	Nou meestal, ja het is dan bijvoorbeeld naar mijn kinderen ofzo. Ik snap dat dan ook wel.	<i>Info delen Familie</i>	<i>Informatievoorziening Interactie met anderen</i>

Interessant mam, of zoiets. Nou dat vind ik al prima.

O: Nee oke ja.

R1B: Ik hoef niemand ter verantwoording te roepen. Ik denk alleen als ik denk van dit is een goed stuk, dit geeft echt goed weer waar de problemen zitten, of dit laat echt goed zien dat het een probleem is, dan kan ik het delen ja.

*Eigen keuze
Info delen*

*Verantwoordelijkheid
Informatievoorziening*

O: Ja precies. Niet heel activistisch of zo, maar?

R1B: Nee nee.

O: Het ligt ook gewoon heel erg in uw interesse natuurlijk en iedereen deelt zijn interesses wel met andere mensen.

R1B: Ja precies.

O: Oke nou ik heb eigenlijk al best wel veel gevraagd, maar misschien dat u nog wel iets heeft van.. Oh nee ik bedacht me net nog iets. U noemde uw kinderen, heeft u in de opvoeding ofzo uw kinderen, ze zijn natuurlijk wat ouder maar heeft u die hier ook in meegenomen?

R1B: Jazeker. En nog wel. Dat komt gewoon op verjaardagen ook voorbij.

Kinderen

Interactie met anderen

O: Want hoe heeft u ze dan daarin meegenomen ook misschien toen ze nog kleiner waren?

R1B: Ja ik denk gewoon, wat altijd heel belangrijk bij kinderen is, is dat je ze gewoon natuur beleving meegeeft. En ik ben zelf altijd erg van de plantjes en de vogeltjes. En dat is wel grappig want eerst was het altijd irritant want, oh mama heeft weer een plantje of zo. En nu zijn er toch ook wel kinderen die dat toch wel leuk vinden. En dan vragen ze wat iets is ofzo dus ja het komt wel een beetje terug.

*Natuur
Aan kinderen
meegeven*

*Representatie
Interactie met anderen*

Gesprekken

O: Ja oke nou dat kwam nog in me op. Maar misschien heeft u nog iets waarvan u denkt daar hebben we het nog helemaal niet over gehad over dit onderwerp?

R1B: Je hebt het specifiek over de klimaatopwarming he? Het klimaat?

O: Ja de hele klimaatcrisis eigenlijk.

R1B: Nee ik geloof dat we het meeste wel genoemd hebben hoor. Want het is natuurlijk op kleine schaal en het is op grote schaal en daar hebben we het eigenlijk allemaal al over gehad.

O: Ja. Ja want u doet er eigenlijk gewoon heel veel mee. En ook dat u zo benoemd dat het u verdrietig kan maken, dat is eigenlijk wat ik wilde horen, wat u er bij voelt.

*Kleine en grote
schaal*

Verantwoordelijkheid

Respondent 2B

O: Ik ben eigenlijk ten eerste wel benieuwd, hoe staat u in de klimaatdiscussie? Waar staat u eigenlijk?

R2B: Ik denk dat wij als mensen niet zorgvuldig genoeg handelen en dat we zeker ons gedrag moeten aanpassen.

Invloed van de mens

Verantwoordelijkheid

Verandering is nodig

Verbinding/gevoel

O: Dus u vindt in ieder geval dat er klimaatproblemen zijn?

R2B: Zeker ja.

Probleem

Verbinding/gevoel

O: En is het iets wat u veel bezig houdt?

R2B: Bij vlagen. Hangt er vanaf wat je net in het nieuws krijgt, of in de krant leest. Of als je een keer een grote aanschaf doet, dat je je wat meer oriënteert op verantwoord aanschaffen. En ook in de supermarkt denk ik regelmatig van, hm het is wel een stukje duurder maar toch maar doen.

Nieuws

Informatievoorziening

*Krant
Consumptie*

Acties

Boodschappen

- O: Oh ja oke. Dus op zich wel in veel dagelijkse dingen denkt u erover na?
- R2B: Ja zeker ja.
- O: En weet u veel van het onderwerp? Heeft u er veel kennis over?
- R2B: Geen specifieke kennis dan dingen in de media, artikelen en achtergrond stukken die je leest en waar je dan over nadenkt. Niet heel specifiek.
- O: Oke. Nou kan u dan eens vertellen wat u zoal meekrijgt van de media over dit onderwerp?
- R2B: Dat de industrie een grote vervuiler is. En het lastige vind ik dat je als consument kan proberen wat je kan om verantwoord te leven, maar als je dan ziet hoe klein dat aandeel is, heb je ook zoiets van het is een beetje water naar de zee dragen. Dat vind ik wel eens lastig.
- O: Oh ja. Want de dingen u doet, krijgt u daar wel het idee van dat het iets bijdraagt of eigenlijk ook heel weinig?
- R2B: Heel weinig. Je doet het vanuit eigen verantwoordelijkheid maar effectief is het gewoon heel moeilijk te meten. Ik bedoel, ik zet nu een aantal jaren de verwarming een of twee graden lager en dan pak ik een deken als ik het koud heb. Weet je dat soort kleine dingetjes. Maar op het totaal is dat verwaarloosbaar, dus je moet dat echt doen vanuit je eigen motivatie.
- O: Ja en waar komt die eigen motivatie dan vandaan bij u?
- R2B: Verantwoord omgaan met de schepping. Dus dat is zeker ook een christelijke kant aan.
- O: Ja dus vanuit die principes vindt u het belangrijk om goed om te gaan met de aarde?

Info uit media   *Informatievoorziening*

Invloed bedrijven   *Verantwoordelijkheid*

Kleine invloed van consument

Weinig nut   *Verbinding/gevoel*
Lastig

Weinig nut   *Verbinding/gevoel*
Eigen   *Verantwoordelijkheid*
verantwoordelijkheid
Nut van daden niet te zien
Verwarming

Acties

Kleine stapjes

Intrinsieke motivatie   *Verbinding/gevoel*

Verantwoordelijkheid voor de aarde   *Verantwoordelijkheid*
Geloof   *Verbinding/gevoel*

- R2B: Ja. En met mensen, want je kan heel goedkope producten krijgen terwijl je weet dat er kinderarbeid aan vast zit. Het is een heel samenspel van factoren.
- O: Ja dus duurzame producten kopen heeft voor u twee kanten?
- R2B: Ja het is meer dan alleen klimaat.
- O: Ja ook maatschappelijk zeg maar?
- R2B: Ja ja.
- O: En waar kijkt u dan naar? Kijkt u bijvoorbeeld televisie en ziet u dan dingen over dit onderwerp?
- R2B: Ja. Niet dat ik nou elk programma bij houd, maar wel als ik dan zo even op het begin van de week doorkijk wat er is aan documentaires dan pik ik er wel eens een uit. Of dat boek van Al Gore, of dat soort algemene stukken erover.
- O: Ja oke maar als u dus aan het begin van de week in de gids kijkt, dan is het wel iets wat uw aandacht trekt?
- R2B: Ik probeer er wel aan alle kanten bewust mee bezig te zijn.
- O: Ja dus dan vindt u het wel interessant om een documentaire, wat iets milieu gerelateerd is te kijken?
- R2B: Ja interessant dat vind ik voor mij niet helemaal het goeie woord. Ik voel me, ik moet mijn verantwoordelijkheid nemen om er iets vanaf te weten. Ik vind het niet per se allemaal maar super interessant.
- O: Dus het heeft ook meer met uw principes te maken dan misschien?

Mensenrechten

Prioriteiten

Verbinding/gevoel

*Info opzoeken
Documentaires*

Informatievoorziening

Al Gore

Bekende namen

Veel mee bezig

Verbinding/gevoel

*Eigen
verantwoordelijkheid*

Verantwoordelijkheid

Niet interessant

Verbinding/gevoel

- R2B: Ja met het nemen van verantwoordelijkheid en het doen wat je op je eigen vierkante meter kan doen.
- Eigen verantwoordelijkheid*   *Verantwoordelijkheid*
Doen wat je kan   *Acties*
- O: Oh ja. En welk boek noemde u nou zo net?
- R2B: Ik ben de titel even kwijt, maar van Al Gore. Die heeft een heel boek over de planeet geschreven en wat mensen er allemaal aan kapot maken. Ik kan even niet op de titel komen.
- Al Gore*   *Bekende namen*
Boek   *Informatievoorziening*
- O: Nee het klinkt wel bekend inderdaad. Maar dat is een heel boek, leest u dat dan ook uit principe of ook interesse?
- R2B: Nee dat boek was echt van, nou zorg eens dat je er iets vanaf weet.
- Info opzoeken*   *Informatievoorziening*
- O: Oh ja. En komt u daar dan een beetje door heen?
- R2B: Daar moet ik mezelf gewoon een beetje toe zetten. En het hoeft niet in een week uit, ik kan het ook in stukken doen.
- O: En leest u ook wel eens de krant?
- R2B: Ja elke dag.
- Krant*   *Informatievoorziening*
- O: En trekt dit onderwerp dan nog speciaal uw aandacht?
- R2B: Ja ik let er zeker op.
- O: Bladert u dan ook specifiek daarna toe of hoe doet u dat?
- R2B: Ik blader er niet specifiek naar toe maar ik scan alle koppen en een aantal onderwerpen lees ik per definitie, een aantal alleen als het me trekt en een aantal gewoon niet. Sport heb ik niks mee dus die sla ik gewoon standaard over.
- O: Oh oke ja. En het milieu is dan een van de onderwerpen die u niet over slaat?
- R2B: Nee precies.

O: En volgt u dan ook nog misschien het nieuws of zijn er andere websites die u gebruikt voor informatie over dit onderwerp?

R2B: Nee ik doe niet zo veel online. Ik luister dan liever naar actualiteiten programma's als er een item is wat er over gaat. Het nieuws kijk ik elke dag. Ik lees teletekst. Ik heb wat moeite met dingen opslaan dus het is voor mij makkelijker om niet een bewegend beeld te hebben. Dan pak ik de wat meer ouderwetse manieren van informatie zeg maar.

Nieuws   *Informatievoorziening*
Lezen

O: Ja oke dus minder bewegend beeld?

R2B: Ja scrollen op internet is voor mij lastig.

O: En radio of podcasts?

R2B: Podcast niet, radio wel maar het laatste jaar minder omdat mijn man thuiswerkt en in de kamer zit te vergaderen. Dus dan is de radio voor mij even uit.

Radio   *Informatievoorziening*

O: Ja dat is dan minder handig. En praat u er wel eens met andere mensen over, dit onderwerp?

R2B: Ja we hebben een zeer betrokken dochter die ons ook wijst op dingen.

Gesprekken   *Interactie met*
Kinderen   *anderen*

O: Ah oke. Heeft zij dat van u mee gekregen of heeft ze dat zelf ontwikkeld zo?

R2B: De algemene verantwoordelijkheid voor je omgeving heeft ze wel duidelijk meegekregen, maar ze heeft er zelf ook interesse in. Ze zit in de chemie. Dus ze wil ook alleen maar zo werken en handelen dat het ook een onderdeel is van haar bezig zijn.

Aan kinderen   *Informatievoorziening*
meegegeven

O: Ja oke. Dus u laat zich wel eens door haar informeren over misschien nieuwe ontwikkelingen of zo?

R2B:	Nou meer dat je naar aanleiding van een opmerking of een nieuwsitem ofzo dat je wat uitwisselt. Niet per se informeren, maar dat je uitwisselt van, he hoe sta je erin. Of als ik een keer wat lees dat ik vraag hoe zij er tegen aankijkt.	<i>Gesprekken Nieuws Ideeën uitwisselen</i>	<i>Informatievoorziening Interactie met anderen</i>
O:	Oh oke dus het is wel mening delen ook?		
R2B:	Jawel.	<i>Mening</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Stuurt u dan een krantenartikel naar haar door of zo?		
R2B:	Zij leest ook het ND. Dus dan is het zo van, he ik las van de week dat. En dan hebben we het erover.	<i>Tips van anderen</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Ja. En kan er dan ook wel eens een beetje een discussie ontstaan bijvoorbeeld?		
R2B:	Ja wel een wat intensievere uitwisseling maar we zitten wel op dezelfde lijn. Dus dan is het wat makkelijker om uit te wisselen. Zij is dan nog iets consequenter dan ik. Dus zij zegt dan wel eens iets van, mam als je dat nou zo doet. Of je kan ook dat vinden. Of ze stelt een vraag als ik zeg dat ik niet weet of ik zover moet gaan. En dan stelt ze een vraag. En dat laat ze het verder in het midden.	<i>Discussie Gelijkgestemden</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Maar ze kan u dus af en toe wel mee geven hoe u beter met dingen om kan gaan bijvoorbeeld?	<i>Tips van anderen</i>	
R2B:	Ja zeker.		
O:	En zijn er nog andere mensen met wie u er wel eens dingen over deelt?		
R2B:	Ja gewoon in de vriendenkring. Of dat je eens een keer iemand spreekt als het zo uit komt. Niet dat je standaard het onderwerp opbrengt. Want ik vind het ook niet, je moet ook oppassen dat je	<i>Vrienden Geen standaard onderwerp Terughoudend</i>	<i>Interactie met anderen</i>

- geen wrevel wekt door het te vaak aan te kaarten. Dus ik zoek daar wel een middenweg in.
- O: Want hoezo denkt u dan dat dat kan ontstaan daardoor?
- R2B: Nou als je iemand zou, als je iemand attendeert op iets waarvan je denkt nou kan dat niet anders want het kan heel gemakkelijk zus of zo. Dan moet je dat ook niet iedere week doen. Dan moet je daar wel je momenten voor uit kiezen. Het moet niet te belerend zijn en je moet niet altijd wat te mekkeren hebben.
- O: Ja dat gaat dan echt over het corrigeren?
- R2B: Ja gewoon echt concreet van, he doe eens zus of heb je er wel eens over nagedacht om het zo te doen? Een beetje zo. Daar moet je wel handvatten voor vinden maar dat moet je niet iedere keer doen.
- O: En als het dan meer gaat over niet over elkaar aanspreken maar meer in het algemeen over elkaars leven praten? Misschien wel een politieke discussie, heeft u dat wel eens?
- R2B: Ja.
- O: Is dat dan ook een gedeelte waar u het liever niet te veel over heeft of is dat weer anders?
- R2B: Dat vind ik anders want het is sowieso niet persoonlijk getint zeg maar. Dan kan je veel vrijer zeggen wat je vindt en wat je overtuiging van dingen is om rekening mee te houden.
- O: Ja. En is het een onderwerp dat veel in uw omgeving besproken wordt?
- R2B: Ja het komt regelmatig langs. Maar of dat nou veel is, dat weet ik niet. Maar het komt wel regelmatig langs.

Tips aan anderen

Interactie met anderen

Terughoudend

Zeuren

Interactie met anderen

Tips aan anderen

Interactie met anderen

Niet altijd mee bezig

Verbinding/gevoel

Discussie

Interactie met anderen

Alledaags onderwerp

Interactie met anderen

- O: Ja. Zou u eens kunnen vertellen over de dingen die u in uw leven doet waarmee u zich bezighoudt met het klimaat?
- R2B: Afval scheiden. Nadenken bij wat je aanschaft, maar dan iets breder dan alleen het klimaat want er zitten bij mij ook maatschappelijke kanten aan. Kinderarbeid en hoe zwaar leg je de claim op de aarde als je iets wilt. Kun je hergebruiken, verspil je niet te veel. Ik zou ook nooit eten weggooien. En als ik iets koop waarvan ik het niet allemaal nodig heb, probeer ik de andere dag iets te eten waar ik het deel wat ik over heb weer in kan verwerken.
- O: Ja dus u let wel op uw consumptie?
- R2B: Ja.
- O: Oke.
- R2B: En ik koop verantwoorde zuivel, niet de goedkoopste melk en yoghurt. Ik koop niet altijd maar meestal wel biologisch vlees.
- O: Ja dus in uw boodschappen komt het ook zeker wel terug?
- R2B: Ja komt het bij wijze van wel dagelijks terug, als ik dagelijks naar de supermarkt zou gaan.
- O: En zijn er verder nog aanpassingen die u heeft gedaan in uw levensstijl zeg maar?
- R2B: Als ik eh, nu moet je natuurlijk wat meer via internet bestellen. Tenminste, ik doe dat aangezien mijn gezondheid. En dat probeer ik wel te clusteren. Ik heb een lijstje als ik iets bedenk wat ik moet hebben schrijf ik het op en als ik dan wat meer te gelijk heb, bestel ik het en dan hoeft er maar één keer gereden te worden.

*Afval scheiden
Consumptie*

Acties

Mensen rechten

Voedselverspilling

Boodschappen

Acties

Vlees eten

Bestellen

Acties

Vervoer

- O: Oh op die manier. U let op het transport. En ik weet niet of u zelf kan autorijden, maar maakt u wel eens gebruik van de auto?
- R2B: We hebben een auto maar daar gaan we ook bewust mee om. Mijn man pakt hem eigenlijk alleen voor grote ritten en voor de rest doet hij alles op de fiets. *Auto* *Acties*
Reizen
- O: Oke ja. Zijn er nog meer dingen misschien? U heeft al een aantal genoemd, maar zodat ik alles heb gehoord.
- R2B: De verwarming dan in de wintertijd. Wij hebben sowieso niet de drang om voortdurend dingen te veranderen aan ons huis. We doen langs met onze spullen. We willen het wel gezellig hebben, maar we hoeven niet iedere tien jaar een andere inrichting van de kamer of zo. Wij zijn tien jaar geleden verhuist, en wat hadden vonden we eigenlijk gewoon prima. Dus we hebben het gewoon weer neergezet en opgehangen. *Verwarming* *Acties*
Consumptie
- O: Dus dat heeft wel echt met uw consumptie te maken?
- R2B: Nou niet alleen echt consumptie. We vinden ook gewoon dat als iets goed is, dat je het niet weg hoeft te doen. Gewoon tevreden zijn. *Tevreden* *Verbinding/gevoel*
- O: Heeft u wel eens, misschien recent of vroeger, meegedaan aan een protest of een demonstratie of iets dergelijks?
- R2B: Nee. We hebben wel eens wat handtekeningen hier en daar geplaatst maar we zijn geen actievoerders. *Petities* *Acties*
- O: Oke. En waar zet u dan bijvoorbeeld uw handtekening onder?
- R2B: Oh dan moet ik even hard nadenken of dat nou klimaat gerelateerd was of niet. Ik denk het niet.

O:	Of waar zou u uw handtekening onder zetten als het klimaat gerelateerd is?		
R2B:	Doorpakken met de industrie zich laten aanpassen.	<i>Invloed bedrijven</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i>
O:	Echt de grotere dingen?		
R2B:	Ja ook het niet voortduren afschuiven. Waar ik me ook aan kan storen, er is op dit moment veel aandacht voor het verduurzamen van je woning. Dat vind ik aan de ene kant goed, maar ik denk pak dan de slechtste woningen. Want als je drieduizend niet geïsoleerde woningen aanpast, heb je veel meer dan dat je tienduizend woningen aanpakt die toch al energielabel B hebben. Ik bedoel, denk na! Begin bij de dingen die dan ook het beste rendement hebben.	<i>Irritatie</i> <i>Duurzaamheid</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Acties</i>
O:	Oh het rendement ja. Daar kan u wel gefrustreerd van raken soms?		
R2B:	Soms als ik dingen lees dan denk ik wel eens van, dat zou niet mijn aanpak zijn. Maar goed, ik zit aan de zijlijn dus dan is het makkelijk schieten.	<i>Irritatie</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Ja. Vind u dan dat dat aan de politiek ligt of zijn het de bedrijven die het moeten aanpassen?		
R2B:	Het is een samenspel. En ik erger me aan de VVD, dat is wel iets specifiek, die voortdurend het bedrijfsleven de hand boven het hoofd houdt.	<i>Invloed politiek</i> <i>Irritatie</i> <i>Invloed bedrijven</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Verantwoordelijkheid</i>
O:	Ja. U kan zich dus wel eens boos maken over hoe mensen iets aanpakken. Roept het ook nog wel eens andere gevoelens op?		
R2B:	Ja ik kan van een documentaire ontzettend down worden. Dat je denkt, oh jongens hoe krijgen we dit gecreëerd?	<i>Documentaire</i> <i>Emotie</i> <i>Verdriet</i>	<i>Informatievoorziening</i> <i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Hoe komt het dat u zich dan zo gaat voelen?		
R2B:	Ja van beelden van laaggelegen landen die echt de volle mep krijgen. Dat zijn vaak toch al de	<i>Beelden</i> <i>Arme mensen</i>	<i>Informatievoorziening</i> <i>Representatie</i>

- landen waar een veel lagere levensstandaard is dan wij. En dan denk ik, oh krijgen ze dat ook nog over zich heen. Overstromingen. Dan denk ik ja dat zit ook al in de landen die toch al zo veel problemen hebben. En dan vind ik het heel laakbaar dat wij met zijn allen in het rijke westen met droge voeten en een huis gewoon lekker door leven. Want het is natuurlijk niet op te lossen. Een stukje machteloosheid heb ik dan of zo. Niet dat dat aan alle kanten overheerst, maar bij vlagen heb ik dat wel als ik beelden zie of stukken lees.
- O: Ja want u draagt u wel, met wat we net hebben besproken, een steentje bij. Kan dat u dan niet tevreden stellen?
- R2B: Jawel. Ik schakel dan wel weer. Als je dat leven laat bezinken, dan kom je ook wel weer tot de conclusie van, ik doe wat ik kan op mijn eigen plekje en dat is het is.
- O: Ja oke, dus u kan wel tevreden zijn met wat u doet zeg maar?
- R2B: Jawel ja.
- O: En als het in uw macht lag, zou u dan meer er aan willen doen?
- R2B: Ehm. Ja dat vind ik een moeilijke. Stel dat ik jurist was bij een belangrijke club of zo. Dan denk ik van ja. Maar misschien zou ik op dat moment wel gaan voor betere posities voor kinderen. Kinderarbeid. Ik kan daar niet in kiezen.
- O: Oh op die manier. Want u vindt gewoon, er zijn meer belangrijk onderwerpen en u weet niet of het milieu dan de eerste..
- Overstromingen*
- Rijke westen*
- Machteloosheid*
- Beelden*
- Verantwoordelijkheid*
Representatie
- Verbinding/gevoel*
Informatievoorziening
- Tevreden*
- Doen wat je kan*
- Mensenrechten*
Prioriteiten
- Verbinding/gevoel*
- Acties*

R2B:	Ja want persoonlijke ellende voor mensen is ook een drama. Dus dan weet ik niet wat ik zou kiezen op dat moment.	<i>Mensenrechten Prioriteiten</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke ja. U zal zeker niet ontkennen dat het milieu een probleem is, maar u vindt ook dat er nog andere hele belangrijke dingen zijn in de wereld?		
R2B:	Ja er is zo veel meer schrijnends. Dus dan is het ook heel lastig om daar keuzes in te maken.		
O:	Oh ja. En kunnen bijvoorbeeld die documentaires ook wel eens angst bij u oproepen?		
R2B:	Nee ik heb geen angst. Dat is vanuit mijn geloofsrust. We kunnen er hier een potje van maken, maar uit eindelijk houdt God de wereld in zijn hand en gaat er niks buiten hem om.	<i>Geen angst Geloof</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oh oke ja. Even kijken. Nou is er nog een reden, dat u daarom andere mensen ergens niet op wijst?		
R2B:	Nee want ik vind dat ieder zijn persoonlijke verantwoordelijkheid. Het is natuurlijk ook een collectieve verantwoordelijkheid, maar dat wat je kunt beïnvloeden, ligt in je persoonlijke bereik. En ik ben niet, wie ben ik om een andere de wet voor te schrijven? Ik kan niet meer doen dan een ander iets aanrijken, een bredere kijk benoemen. Maar verder dan dat kan ik niet gaan want daar ligt mijn verantwoordelijkheid ook niet.	<i>Ieders persoonlijke verantwoordelijkheid Collectieve verantwoordelijkheid</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i>
O:	Ja. Wat vindt u dan van, kent u Greta Thunberg, dat meisje?	<i>Eigen keuze Ideeën delen</i>	<i>Verantwoordelijkheid Interactie met anderen</i>
R2B:	Ja. Ik heb daar hele gemengde gevoelens bij. In de zin van, ja gaat het je nou echt om het doel of vind je het ook wel erg leuk om in de belangstelling te staan?	<i>Activisme Greta Thunberg</i>	<i>Acties Bekende namen</i>
O:	Oh oke. Zou u haar dan te opdringerig noemen?		

R2B: Weet ik niet, daar wil ik niks van vinden. Ik weet alleen dat het een manier is die bij mij absoluut niet past.

O: Nee precies.

R2B: En ik vraag me ook wel eens af of het effectief is om op die manier bezig te gaan.

Activisme

Acties

O: Wat bedoelt u daar mee?

R2B: Of motivatie niet op een andere manier gecreëerd kan worden dan op haar manier.

O: Wat zou dan uw manier zijn om motivatie bij mensen te creëren?

R2B: Ja zet een project op met win-winsituaties. Probeer op kleinere, aanspreekbare schaal, betrokkenheid van mensen te krijgen. En daarom vind ik het ook zo belangrijk dat je niet alleen de burger aanspreekt, maar ook het bedrijfsleven en ook de politiek daarin meeneemt. Want het motiveert niet als je als burger van alles probeert en vervolgens cijfers leest over de uitstoot van Shell. Of het wangedrag van Shell in Afrika met het winnen van van alles en nog wat. Dan heb je zoiets van, nou waar hebben we het over? Ik mis die collectiviteit in verantwoordelijkheid nemen. Dat vind ik veel belangrijker dan met veel tamtam op de barricade springen. Want dat krijg je op die manier volgens mij niet voor elkaar.

*Invloed bedrijven
Invloed politiek*

Verantwoordelijkheid

*Kleine invloed als
consument*

*Collectieve
verantwoordelijkheid*

O: Ja, ik denk dat ik wel begrijp waar u staat zeg maar. Want u voelt zich dus niet eens heel machteloos, want als individu kan je wel wat dingen doen, maar het probleem zit hem in het bundelen van krachten ook of zo?

R2B: Ja een stuk een collectieve verantwoordelijkheid zou ik willen zien. Net zo goed als we op enig moment de verantwoordelijk hebben genomen

*Collectieve
verantwoordelijkheid*

Verantwoordelijkheid

- van nou, je hebt een sociaal vangnet voor mensen die niet kunnen werken. Daar zijn allerlei regelingen voor. Meer in die trant, pak het op die manier aan en regel collectieve verantwoordelijkheid voor om gaan met de aarde.
- O: Ja dat het gewoon bij de standaard onderwerpen hoort ofzo die we behandelen?
- R2B: Ja en als iedereen zijn steentje bijdraagt, heb je ook veel meer gemotiveerde mensen en veel meer betrokkenheid met elkaar.
- O: En zou u dan wel zeggen dat u zelf wel gemotiveerd bent om dingen te doen?
- R2B: Ja als prive persoon ben ik dat zeker.
- O: Oke. Nou heeft u misschien nog dingen waar we het nog helemaal niet over hebben gehad wat betreft dit onderwerp?
- R2B: Eh nou nee.

Omgaan met de aarde

Steentje bijdragen

Acties

Motivatie

Verbinding/gevoel

Respondent 3B

- O: Hoe staat u eigenlijk in de klimaat discussie? Aan welke kant staat u zo ongeveer?
- R3B: Ja, zo'n beetje in het midden. Nou ja laten we zeggen ik vind het klimaat erg belangrijk en ik ben een beetje terughoudend met heel vergaande maatregelen. Ik probeer van alle dingen die ik doe de efficiëntie uit te rekenen. Ik zal niet gauw een warmtepomp in huis zetten of mijn hele huis verbouwen. Ik denk dat de opbrengst van die inspanning zo klein is dat je beter andere maatregelen kan nemen. Wel heb ik zonnepanelen op mijn huis, mijn huis geïsoleerd en gestimuleerd dat de kerk 149 zonnepanelen

*Belangrijk onderwerp
Terughoudend*

Verbinding/gevoel

*Efficiëntie
Warmtepomp*

Acties

*Niet hele huis
verbouwen*

*Zonnepanelen
Isolatie*

krijgt. Niet extreem, maar ik vind het klimaat dus wel belangrijk.	<i>Belangrijk onderwerp</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O: U vindt dus wel dat klimaatproblemen een ernstig probleem zijn?		
R3B: Ja, ik geloof in dat opzicht natuurlijk de wetenschappers en de statistieken die erop wijzen dat het niet heel erg goed gaat.	<i>Probleem Feiten</i>	<i>Verbinding/gevoel Informatievoorziening</i>
O: Wat is dan uw beeld daarbij? Hoe denkt u dat het ervoor staat?		
R3B: Je ziet de zeespiegel omhoog gaan. Dat is voor mij een van de belangrijke punten. Daardoor gaat er land onderlopen en veel mensen wonen aan de rand van de zee omdat daar de meest vruchtbare grond in de wereld is. In Utrecht zie je dat de rijke mensen op de berg in Amersfoort wonen en de arme mensen wonen meer in het dal aan de Rijn. Dus dat moet je proberen tegen te houden. CO2 vind ik belangrijk maar dan zie je daarbij dat er ook heel veel andere dingen over het klimaat spelen. Bijvoorbeeld behoud van soorten en stikstof wordt ook bij het klimaat genoemd. Dat wrijft heel erg bij mij. Ik weet niet zo goed waar ik aan mee moet doen, want als je bezig bent met klimaat dan denk je, het loopt hier straks helemaal onder. Nu zijn we ook bezig met die plantjes in stand houden vlak naast de woonwijken, terwijl die straks juist onderlopen als we ons niet concentreren op het CO2. We moeten bomen neerzetten, maar we mogen ze niet bemesten dus dan gaan ze ook niet goed groeien. Je wilt behouden wat er is, of terugbrengen naar de situatie zoals die was in 1932 denk ik weleens, alle modernisering wordt een beetje als slecht ervaren. Ondertussen is er	<i>Zeespiegel</i>	<i>Representatie</i>
	<i>Moet iets gebeuren CO2</i>	<i>Verbinding/gevoel Representatie</i>
	<i>Natuur</i>	
	<i>Lastig Moedeloos</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
	<i>Vroeger</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>

een grote ramp bezig met CO2. Als je kijkt naar de geologie dan zie je dat er periodes zijn geweest waar de waterstand erg hoog was en dat het weer teruggaat. We weten ook wel dat over 10 of 100 duizend jaar een ijstijd komt en dan komt alles waar we ons nu voor inspannen onder het ijs en dan zakt de zeespiegel weer en dan stijgt het weer. Dus we zijn eigenlijk bezig voor enkele honderden jaren. De samenleving proberen stabiel te houden zoals die nu is, want grote veranderingen, die vroeger spontaan gebeurden, die verdraagt de maatschappij niet meer zoals die ingericht is met 4,5 miljard mensen. Dus dat is mijn positie eigenlijk.

Gevolgen voor de aarde

Representatie

O: Zou u het dan echt bestempelen als een crisis?

R3B: Niet een crisis zoals de coronacrisis dat je echt helemaal je leven moet veranderen. Je ziet wel langzaam een soort ramp aankomen die dan je dan over honderd jaar ziet. Ik ga er natuurlijk over nadenken en praat ook met andere ouderen. Voorheen had ik het gevoel: wat is de wereld mooi gemaakt, mooie treinen, huisjes, strandjes, ik geniet er volop van en doe wat ik wil. Nu heb ik het gevoel dat ik in een ouderwetse boerderij ben waar ik dan niet meer op de deel mag spelen en niet meer tussen de koeien mag lopen, maar ik moet in die zondagse opkamer zitten en ik moet alle vaasjes laten staan. Ik moet netjes met mijn benen over mekaar zitten en wachten tot wat? Die zondag houdt nooit op. Ik voel me in de wereld niet meer als: dit is mijn wereld, ik pak mijn rugzak en bouw een huis of wat dan ook. Het is, hoe beschadig ik de wereld

Vergelijking coronacrisis Langzame verandering

Representatie

Gesprekken

Interactie met anderen

Vreugdeloos Voorzichtig doen met de wereld

Verbinding/gevoel

- zo weinig mogelijk? En dat gevoel vind ik vervelend.
- O: Ja, heeft u het gevoel dat u voorzichtig moet zijn en dat vindt u vervelend?
- R3B: Ja, dat klopt. Als ik bijvoorbeeld toch een stukje vlees eet of een stuk met de auto ga of naar Amerika vlieg, dan kan dat alleen maar met een schuldgevoel.
- O: Een schuldgevoel naar uzelf of naar anderen?
- R3B: Grappige vraag. Ja dat zal wel tegen mijzelf zijn. Ik ben degene die dingen integreert in mijn hoofd dus daar kan schuldgevoel alleen maar naar mij toe gaan. Als ik een bepaalde mening heb en ik doe dingen die daar niet helemaal mee stroken dan is het mijn eigen schuldgevoel.
- O: Het is dan niet dat u zich schaamt naar anderen toe? Misschien heeft u wel gehoord van vliedschaamte.
- R3B: Dat je burens zeggen he wat doe jij nou joh. Nee daar is het probleem te groot voor denk ik.
- O: Dus u bent zich meer zelf bewust dat een stukje vlees eten eigenlijk niet goed is voor het milieu maar dat u daar eigenlijk gewoon van houdt en dat het jammer is als je je moet aanpassen?
- R3B: Ja, en dan ga je je afvragen of dat aanpassen dan wel zin heeft, maar dat is ook een mechanisme om met je geweten om te gaan.
- O: Vindt u dan klimaatproblemen soms een beetje irritant? Heeft u soms geen zin om altijd er maar over na te denken?
- R3B: Ja natuurlijk. Ik heb ook geen zin om dingen expliciet te doen die heel slecht zijn voor het klimaat.

*Emotie
Lastig*

*Vlees eten
Reizen
Schuldgevoel*   *Acties
Verbinding/gevoel*

*Eigen
verantwoordelijkheid*   *Verantwoordelijkheid*
Schuldgevoel   *Verbinding/gevoel*

Probleem   *Verbinding/gevoel*

Aanpassen
Geweten   *Verbinding/gevoel*

O:	Ja. Kunt u iets vertellen over de dingen die u doet in uw leven voor het klimaat?		
R3B:	Ik probeer zo weinig mogelijk energie te gebruiken. Ik probeer de kachel een graadje lager te doen, maar ik zit met twee mensen in een huis dus dan krijg je een soort rekenkundig gemiddelde. Ik vind isoleren belangrijk, warmte terugwinnen. En ik probeer bij te dragen aan de discussie en om te snappen hoe het kan dat we toch heel veel hout verbanden omdat we vroeger dachten dat dat groen was. Minder autorijden.	<i>Energie verbruik</i> <i>Efficiëntie</i> <i>Isolatie</i> <i>Discussie</i>	<i>Acties</i> <i>Interactie met anderen</i>
O:	En in uw huis dus er rekening mee houden?	<i>Vroeger</i> <i>Auto</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Acties</i>
R3B:	Ik ben de voorzitter van de CVB. We hebben in de kerk ook veel isolatie gedaan, groot gebouw, en daarmee heb je namelijk ook een uitstraling. Je weet dat we die zonnepanelen op het dak leggen?	<i>Isolatie</i> <i>Geloof</i> <i>Zonnepanelen</i>	<i>Acties</i> <i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Ja dat heb ik gehoord.		
R3B:	Dat is een buurtstroom project. Mensen uit de buurt kunnen zonnepanelen kopen en de opbrengst daarvan gaat naar hen toe omdat ze zelf geen dak hebben. Daarmee probeer je de kerk ook positieve aandacht te geven en te laten zien dat je ook als gemeenschap die verantwoordelijkheid hebt en dat je daarom je kerk beschikbaar stelt. We hebben ook de kruipruimtes geïsoleerd en dubbele ramen en dergelijke. Wat ik in mijn eigen huis doe probeer ik ook te doen in de organisaties.	<i>Project</i> <i>Positiviteit</i> <i>Verantwoordelijkheid</i> <i>Isolatie</i>	<i>Acties</i> <i>Interactie met anderen</i> <i>Verantwoordelijkheid</i> <i>Acties</i>
O:	Nou dat is best wel veel. U bent er dus wel redelijk vaak mee bezig heb ik het idee.		
R3B:	Ja, maar ik ben geen echte fanaat hoor.		
O:	Nee u bent geen activist zeg maar?		

R3B:	Nee, maar ik probeer wel realiseerbare dingen te doen.	<i>Activisme Realistisch</i>	<i>Acties</i>
O:	Ja. U zei net dat u probeert bij te dragen aan de discussie. Op wat voor manier doet u dat?		
R3B:	Door met mijn kinderen erover te praten. Soms kan je oude huizen beter afbreken en beter geïsoleerde huizen bouwen. Je kunt een warmtepomp neerzetten, maar daarvoor moet je je huis zo isoleren dat je met een waxinelichtje kunt verwarmen. Dan zeg ik tegen de mensen, isoleer je huis en neem een waxinelichtje, dan heb je ook geen warmtepomp nodig. Gebruik een klein beetje gas daarvoor en laten we niet alles helemaal ondersteboven doen en heel veel geld geven voor dingen die niet zoveel opleveren. Misschien moet je kernenergie omhelzen, dat zie je nu ook gebeuren. Dat is grappig omdat er strijd is enerzijds van betrokkenen die veel gevaren van kernenergie zien, anderzijds is het wel een oplossing van het CO2 probleem. Dat zijn dingen waar ik graag over klets.	<i>Kinderen Gesprekken Efficiëntie Warmtepomp</i>	<i>Interactie met anderen Acties</i>
O:	Wat voor bronnen gebruikt u dan?	<i>Efficiëntie</i>	
R3B:	Ja de krant en internet, geen boeken want wie leest er nog boeken.	<i>CO2 Interessant onderwerp</i>	<i>Representatie Verbinding/gevoel</i>
O:	Televisie?		
R3B:	Ja de actualiteiten rubriek ofzo. Ik heb familie en vrienden die bij bijvoorbeeld bij de Shell hebben gewerkt en ook over de energiewereld kunnen meedenken.	<i>Krant Internet</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Dus u bent er niet vies van om het gesprek over klimaatproblemen aan te gaan?	<i>Nieuws Familie Vrienden Shell Gesprekken</i>	<i>Informatievoorziening Interactie met anderen Bekende namen</i>
R3B:	Nee.		
O:	Want u noemde uw kinderen. Met wie om u heen voert u nog meer discussie mee?		

R3B:	Buren, mensen uit de kerk, als het ter sprake komt op een verjaardagsvisite. Het is een leuk gespreksonderwerp.	<i>Alledaags onderwerp Interessant onderwerp</i>	<i>Interactie met anderen Verbinding/gevoel</i>
O:	Ja dus als het voorbijkomt dan vindt u het zeker wel interessant om daar een gesprek over te voeren?		
R3B:	Ja.		
O:	Hoe ziet dan zo een gesprek eruit? Is het een felle discussie of is het meer ideeën uitwisselen?		
R3B:	Het is een deel natuurlijk uitleggen en verder ideeën uitwisselen. Felle discussies heb je niet zoveel aan. Dat kan tegenwoordig ook niet meer zo makkelijk. Je krijgt al snel een etiket en dan eindigt het gesprek.	<i>Keuzes uitleggen Ideeën uitwisselen Terughoudend</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Wat bedoelt u precies?		
R3B:	Als iemand zegt: we moeten maatregelen nemen, en ik vind die maatregelen extreem, dan zou ik zeggen: is dat niet een beetje extreem wat je doet? Mijn leeftijd helpt daar ook niet mee, maar dan word ik weggezet als zo'n ouderwetse anti-klimaat-man. Dan stukt het gesprek gewoon alleen op de rimpels in je hoofd.	<i>Discussie Vooroordelen</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Oh zo. Terwijl eigenlijk, u bent geen ontkenner maar u bent gewoon kritisch?		
R3B:	Ja.		
O:	Ja. Vindt u het vervelend dat mensen op basis van uw leeftijd u dan zo bestempelen?		
R3B:	Het is met wel meer onderwerpen zo. Je leeftijd is iets waar je natuurlijk weinig aan kan doen, maar dat je op grond van je leeftijd een bepaald idee hebt, ja. Mensen vragen mij ook weleens: kunt u een computer bedienen of heeft u een printer? Dan weten ze niet dat ik zowel de	<i>Vooroordelen</i>	<i>Interactie met anderen</i>

- beamer als de streamer in de kerk heb ingericht en dat mij dat heel makkelijk afgaat.
- O: Ja. En stuurt u ook weleens iets wat u in de krant leest aan iemand door?
- R3B: Hierover niet zo vaak.
- O: Schrijft u er zelf weleens over?
- R3B: Nee.
- O: Oke maar over dit onderwerp praten doet u dus wel heel graag?
- R3B: Ja het houdt jezelf bezig dus dan probeer je dat ook tegen anderen aan te scheuken en te kijken of ik wel op de goede weg zit. Als ik een eigen standpunt denk te hebben dan wil ik dat even tegen anderen aan leggen.
- O: Ja. Want u heeft van oorsprong een wetenschappelijke opleiding gedaan, of niet?
- R3B: Ja.
- O: Denkt u dat het daar vandaan komt dat u een onderzoekende houding heeft?
- R3B: Ja ik kan vrij makkelijk leren en ik heb een aantal jaren onderzoek gedaan, ik heb ergens een proefschrift liggen en ik heb jarenlang in het ziekenhuis gewerkt als anesthesist. Dan zit je altijd al tussen de academische gesprekspartners van niveau.
- O: Dus daar komt wel uw niveau van denken vandaan?
- R3B: Ja, dat kan je wel zeggen dan.
- O: Oke. Heeft u weleens meegedaan aan een protest of demonstratie voor het milieu?
- R3B: Ja het lopen met een wees-wijs-met-de-wadden-shirt. Maar dat is heel lang geleden. Verder herken ik dat activisme niet heel erg.

*Veel mee bezig
Ideeën delen*

*Verbinding/gevoel
Interactie met
anderen*

Gelijkgestemden

*Interactie met
anderen*

*Activisme
Vroeger*

Acties

- O: Oh ja. Zou u nu nog overwegen om iets op te zetten om mensen te activeren om na te denken over het milieu?
- R3B: Nee, behalve de dingen die ik voor de kerk heb gedaan. Alleen praten over wat je zelf doet. Mijn buurman is een handige loodgieter. Die is ook heel milieubewust en die heeft een eigen warmte-terugwinningsinstallatie gemaakt in zijn huis. Zijn huis is heel groot, maar nu is het voor de helft vol met apparatuur om zuinig te zijn.
- O: Uw manier is dus door aan andere mensen uit te stralen dat het u bezighoudt zodat u ze aan het denken zet?
- R3B: Ja.
- O: Oke. Ziet u vaak beelden voorbij komen van natuurrampen als gevolg van de klimaatcrisis?
- R3B: Ja die zie ik wel alleen kan ik nooit goed uitmaken of dat echt door het klimaat komt. Als er een storm is, zo'n orkaan, dan zie ik natuurlijk allemaal rampzalige beelden. Maar als je goed kijkt dan zie je dat het aantal orkanen helemaal niet zijn toe- of afgenomen. Dat lees ik dan. Die beelden zie ik puur alleen omdat je ze nu kan filmen en in 1980 zag ik dat niet en toen gebeurde het ook.
- O: Dus u wordt niet per se bang als u zulke beelden ziet?
- R3B: Nee, ik vind het verschrikkelijk om dat soort beelden te zien, maar ik denk niet nu vergaat de wereld. In feite is de wereld nu veel veiliger dan dertig jaar geleden: Er zijn minder oorlogen. Voordat jij geboren was liep een land als Bangladesh elk jaar onder met water en verdronken er duizenden mensen. Nu hebben ze
- Projecten*
- Ideeën delen*
- Acties*
- Interactie met anderen*
- Beelden* *Informatievoorziening*
- Vroeger*
- Emotie* *Verbinding/gevoel*
- Vroeger*
- Overstromingen* *Representatie*

<p>heuveltjes gemaakt, daar klimmen mensen dan op als er een overstroming komt. Het overstroomt nog steeds, maar ze verdrinken niet meer allemaal. Alleen de bevolkingsdruk is zo hoog dat er op een bepaald moment geen ruimte is. In eerste instantie wilden ze om Bangladesh dijken leggen. Dan overstroomt het niet meer, maar dan gaat de vruchtbaarheid van de grond ook erg achteruit. Toen hebben ze dat terpen systeem ontworpen. Vruchtbare grond trekken mensen naartoe, ze krijgen meer kinderen en dan gaan er steeds meer mensen op hele gevaarlijke gebieden lopen. Dat is een cyclus die ik heel graag iemand zou willen zien breken. Dat niet meer op de randen, de gevaarlijkste plekken, de arme mensen moeten gaan wonen. Of door minder kinderen te krijgen of goed na te denken waar je die mensen dan moet huisvesten en dat ze toch van die grond hun eten kunnen halen.</p>	<p><i>Verandering is nodig</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>O: Dus als het in uw macht was zou u daar het liefst wat aan willen veranderen. Het gaat u wel aan het hart?</p>		
<p>R3B: Ja, dat kun je wel zeggen ja.</p>	<p><i>Veel mee bezig</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>O: U zei het net ook dat u sommige beelden wel echt vreselijk vindt om te zien. Kunt u daar dan verdriet of boosheid bij voelen?</p>		
<p>R3B: Je komt in een soort acceptatiestand te zitten. Het gebeurt nu eenmaal. 2,5 jaar geleden ben ik met pensioen gegaan en afgelopen jaar heb ik in het maximacentrum gewerkt. Daar heb je allemaal kinderen die het lot ook niet mee hebben. Dan kun je wel elke dag denken, wat vreselijk voor die kinderen. Daar help je die kinderen ook niet mee en daar help je jezelf</p>	<p><i>Acceptatie</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>

alleen maar mee in de put. Je observeert dat deze dingen gebeuren, dat is triest en je probeert je best te doen om ze pijnloos door de diagnostische periode heen te komen. Dat is het dan. Je kunt niet de hele dag verslagen rondlopen omdat je iets op de televisie hebt gezien of dat je een ziek kind in handen hebt gehad.	<i>Acceptatie</i>	
O: Dus u voelt wel tevredenheid over uw bijdrage aan het milieu?		
R3B: Ja dat wel. Ik ben niet ontevreden.	<i>Tevreden</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O: Bent u helemaal tevreden of zijn er dingen die u nog zou willen doen die in uw bereik liggen?		
R3B: Ik probeer nog wel wat meer dingen te doen maar daar leidt mijn basis tevredenheid niet onder.		
O: Oke. Zou u zeggen dat u dagelijks nadenkt over het klimaat of is dat minder frequent?		
R3B: Dat zal wel minder frequent zijn, maar als ik moet kiezen tussen de auto en de fiets en het regent, dan denk ik er even over na. Als ik naar iemand ga die veel bier heeft staan dan denk ik er ook over na.		
O: Dus niet dagelijks, maar zeer regelmatig?		
R3B: Ja.	<i>Regelmatig onderwerp</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O: Oke. Ik denk dat ik best wel een beeld heb van hoeveel u bezig bent met dit onderwerp. Heeft u zelf nog dingen die we nog niet hebben besproken over dit onderwerp wat u wel bezighoudt?		
R3B: Ik heb een dochter en een schoonzoon die ontwikkelingswerk hebben gedaan en in Afrika en Zuid-Amerika hebben gewoond. Ze zijn erg met het milieu bezig, zitten bij een grote ontwikkelingsorganisatie en mijn schoonzoon is	<i>Kinderen</i>	<i>Interactie met anderen</i>
	<i>Zonnepanelen</i>	<i>Acties</i>

baas van de energietransitie van een grote ontwikkelingsorganisatie. Hij is begonnen met zonnepanelen en acties om mensen in Afrika zonnepanelen voor hun huis te verhuren. Zolang ze betalen krijgen ze daar stroom van en dat wordt steeds beter en ze gaan ook uitwisselen zodat ze straks koelkasten kunnen laten draaien met een accu. Ze hebben dus grote vooruitgang en je probeert het zo te doen dat ze minder hout gebruiken. Je moet dus in het klein bezig zijn met besparing, maar projecten die hele landen veranderen zijn ook heel belangrijk. Investeren in grote dingen waar mensen ook nog door vooruitgaan is ook heel mooi. Het gaat niet alleen om mijn eigen zonnepaneeltje op mijn huis, maar ook een beetje kijken kunnen wij iets voor de wereld doen.

*Kleine stapjes
Projecten*

Investeren

Invloed op de aarde   Verantwoordelijkheid

O: Oh oke. Dus grotere projecten houden u ook wel bezig?

R3B: Ja, CO2 wordt over de hele wereld geproduceerd.

CO2

Representatie

O: En u krijgt dus ook meer informatie van mensen die in uw omgeving ermee bezig zijn?

R3B: Ja, we zijn er zelf ook geweest in die landen. We hebben zeven jaar elders gewoond, dan kom je nog eens ergens.

*Informatie door
naasten   Informatievoorziening*

O: Dat klinkt als een mooi project. Heeft u verder nog dingen die onbesproken zijn?

R3B: Nee, ik heb mijn ei gelegd.

O: Dan is wat mij betreft het interview afgerond.

Respondent 4B

O: Ik zou ten eerste eigenlijk heel breed wel willen weten hoe u staat in de klimaatdiscussie.

<p>R4B: Ik ben een boerendochter en ik werk veel in tuinen. Ik denk wel dat het klimaat een hele grote verandering ondergaat. Constant zie je dat ook. In enorme orkanen, en ook de hoeveelheid dit jaar. En dat dat toch wel komt door de klimaatverandering en het zonlicht op de oceanen. We zien het in ons land dit jaar ook. Hele extreme warme dagen, heel lang is het ook warm geweest. In het voorjaar hebben we extreem veel regen gehad. Al die dingen bij elkaar denk ik, weet ik wel zeker dat er klimaatverandering is. En ook wat er op de noordpool gebeurt, enorme afval van het poolijs. Dat zelfs ijsberen bijna plek meer hebben om te leven. Dat hun leefgebied ook in gevaar komt. Dus ja, ik denk wel dat het klimaat verandert. En je wordt ook wel geïnformeerd. Ik ben lid van de Christenunie en die schrijven regelmatig over dat soort dingen. En gewoon uit kranten en zo.</p>	<p><i>Gevolgen voor de aarde</i></p> <p><i>Temperatuur</i></p> <p><i>Weer</i></p> <p><i>Ijskappen</i></p> <p><i>Dieren</i></p> <p><i>Informatie</i></p> <p><i>Krant</i></p>	<p><i>Representatie</i></p> <p><i>Informatievoorziening</i></p>
<p>O: Dus u zou zeggen, ik zie op de wereld dat er extreme weersomstandigheden zijn, en daaraan zie ik dat het klimaat aan het veranderen is?</p>		
<p>R4B: Ja die connectie kan je nu zo langzamerhand wel een beetje leggen. We hebben een paar jaren gehad met extreem hete zomers. Het is nog niet elk jaar zo, maar de temperaturen gaan toch wel een beetje omhoog.</p>	<p><i>Extreem weer</i></p>	<p><i>Representatie</i></p>
<p>O: En vind u dat dan ook ernstig? Vind u dat een probleem?</p>		
<p>R4B: Ik denk ook wel vaak Openbaringen. Dan krijgen we al die schalen en weeroepen van de engelen en zo. En dan denk je soms, we zitten in de eindtijd al en dit heeft er misschien ook wel mee te maken. Je kunt niet dat helemaal één op één</p>	<p><i>Geloof</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>

- leggen maar dat de tijden zwaarder worden kan je wel een beetje zien.
- O: Oke ja. Stelt dat u dan gerust dat u het daar aan kan koppelen misschien?
- R4B: God blijft wel de koning der koningen. En we mogen wel dankbaar zijn dat in ons land het meevalt. De boeren hebben wel last van de droogte natuurlijk. Mijn vader had een agrarisch bedrijf. Je hoort wel van de mensen in het oosten van het land dat ze veel schade hebben van die droogte. En het grondwater wat eigenlijk hoger zou moeten. Het heeft allemaal wel impact, maar in mijn leven niet echt. Ik houd het wel bij, het heeft wel mijn belangstelling.
- O: Oke het heeft dus uw belangstelling. Kan u zich er dan ook zorgen om maken?
- R4B: Nee. Nou zorgen, ik vind het wel belangrijk dat we ons houden aan de Parijse afspraken. Shell wordt voor de rechter gedaagd. Dat zo'n bedrijf zo veel kan uitstoten en dan zegt ja, 2030 of misschien later gaan we nog wel eens wat doen. En ik vind het ook heel erg dat Amerika gewoon door Trump heeft teruggetrokken uit dat geheel. Want het is natuurlijk een probleem wat Westerse landen veroorzaken met al die industrie en zo. En ik kan me wel voorstellen dat armere landen dan niet zo goed kunnen mee veranderen. Het is best wel een heel groot probleem he. En het is goed dat er dan in Parijs afspraken gemaakt zijn, maar dan moeten regeringen zich daar wel aan houden.
- O: Oke dus die afspraken vindt u wel belangrijk, en die vindt u nodig?
- R4B: Ja Europa moet daar wel aan mee werken.

Geloof   *Verbinding/gevoel*

Boeren   *Representatie*

*Weinig impact op
persoonlijke leven
Veel mee bezig*   *Verbinding/gevoel*

*Belangrijk
Invloed van overheid
Shell
Invloed van bedrijven*   *Verbinding/gevoel
Verantwoordelijkheid
Bekende namen*

Probleem   *Verbinding/gevoel*

*Verandering is nodig
Invloed van overheid*   *Verantwoordelijkheid*

O:	Wat is dan de reden dat u het belangrijk vindt dat landen zich daar aan houden?		
R4B:	Nou ik denk dat we toch wel als mensen op de wereld gezet zijn om haar te bebouwen en te bewaren. We hebben natuurlijk veel gespeeld op economie en vooruitgang. Nu worden we er op gewezen dat we niet zo door moeten gaan. Dat we onszelf schade berokkenen. En ik vind dat we daar als christenen wel naar moeten luisteren. En meer naar welzijn kijken in plaats van welvaart.	<i>Geloof</i> <i>Zorgen voor de aarde</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Bent u ook wel eens bang voor de klimaatveranderingen?		
R4B:	Ik kan niet zeggen dat ik bang ben. Ik voel me gewoon gedragen door mijn schepper. We kunnen ook ziektes krijgen door het klimaat en de vervuiling. Maar dat is ook een gevolg van de zonde. We leven nog niet op een volmaakte wereld.	<i>Schade voor de mens</i> <i>Prioriteiten</i>	<i>Representatie</i> <i>Verbinding/gevoel</i>
O:	En doet u zelf ook dingen in uw leven om klimaatproblemen tegen te gaan misschien?		
R4B:	Ik heb geen auto bijvoorbeeld. Ik weet niet of dat nou heel erg, maar ik hou ook heel erg van composteren. Ik heb ook een volkstuin en ik vind dat je dan ook de zoi eruit moet halen. Gewoon alleen maar groene dingen. Eerst kocht ik vijf zakken grond en nu gebruik ik alleen maar eigen grond. En ik heb een eigen huis en ik heb geïnvesteerd in isoleren. Ik heb mijn kelder helemaal renoveren en de zolder laten isoleren. Ik heb een regenton om regenwater op te vangen en te gebruiken. Ik heb een oud huis. En met de burens hebben we de muren ook laten doen. De vloer zou ik dan helemaal moeten open breken, zo ver ben ik dan nog niet gegaan.	<i>Gezondheid</i> <i>Invloed van de mens</i> <i>Geen auto</i> <i>Natuur</i> <i>Duurzaam</i> <i>Isolatie</i> <i>Watergebruik</i> <i>Niet hele huis verbouwen</i>	<i>Verbinding/gevoel</i> <i>Representatie</i> <i>Verantwoordelijkheid</i> <i>Acties</i>

- O: Ja precies dus de dingen die bereikbaar zijn, die doet u wel.
- R4B: Ja eigenlijk heb ik alles aan mijn huis wel gedaan. Zonnepanelen wilde ik ook en daar heb ik subsidie voor aangevraagd. Maar de gemeente zei dat het rendement te klein was.
- O: Dus u heeft er best wel over nagedacht om te verduurzamen?
- R4B: Ja je kan geen krant openslaan of televisieprogramma kijken en het gaat er wel over. Je hebt je ogen wel een beetje dicht als je dat niet opmerkt. Vanuit de gemeente wordt ook wel gevraagd om je huis te verduurzamen.
- O: Kan misschien iets vertellen over wat u leest en ziet over klimaatproblemen? Hoe laat u zich informeren?
- R4B: Door het ND, de Christenunie. Verder als er programma's zijn die er over gaan wil ik ook wel even kijken. En boeken heb ik er niet echt over gelezen. Van Groen van Prinsterer instituut krijg ik allemaal boekjes ook. Dan gaat het ook over het behoud van de natuur, en het hele gedoe over stikstof toestanden.
- O: Dan krijgt u best wel vaak iets toegestuurd lijkt het?
- R4B: Ja en dat neem je tot je. En ik kijk ook wel het journaal.
- O: Ja. En u zei dat u ook wel eens een programma kijkt, zoekt u dat specifiek op? Of komt u dat tegen?
- R4B: Nou als het een belangrijk onderwerp is, bijvoorbeeld dat van Shell, dat komt vaak ook wel naar voren in journaals. Dan ben ik er wel even op gespitst van hoe loopt het af.

Zonnepanelen

Acties

Efficiëntie

*Krant
Televisie*

Informatievoorziening

*Info tegenkomen
Gemeente*

*Krant
Politiek
Televisie*

Informatievoorziening

*Natuur
Stikstof*

Representatie

*Info krijgen
Nieuws*

Informatievoorziening

Shell

Bekende namen

Interesse

Verbinding/gevoel

O:	Oke dus dat soort dingen volgt u echt?		
R4B:	Jazeker.	<i>Veel mee bezig</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	En de stukken in krant hierover slaat u ook niet over?		
R4B:	Nou al die stukken over de stikstof en minister Schouten, denk ik ach meisje. Dan ben je minister van landbouw, dat wilde ze niet eens zijn want ze is meer economisch, en dan krijgt ze het ene na het andere probleem op haar bordje. Die Farmers force zijn ook geen lieve lui. Maar de Christenunie vind ik wel een betrouwbare bron.	<i>Politiek</i>	
O:	Oh oke ja. Kijkt u misschien ook nog wel eens documentaires hierover?	<i>Betrouwbare bron</i>	<i>Informatievoorziening</i>
R4B:	Ik kijk niet zo heel veel, maar als het me trekt dan kijk ik wel. Vroege Vogels dat is ook zo'n programma over de natuur, die laten ook wel eens wat zien over de Noordpool en hoe ernstig het er daar aan toe gaat.	<i>Vroege vogels</i> <i>Natuur</i> <i>Beelden</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Ja precies. Maar het is niet zo dat u in het weekend voor u plezier een documentaire over het klimaat op zoekt of zo?		
R4B:	Nee dan ga ik lezen.	<i>Lezen</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Oke en gaat u dan nog specifiek hier over lezen?		
R4B:	Nee ik hou ontzettend van literatuur en kunst.		
O:	Oke. En gesprekken met andere mensen kunnen eventueel ook een bron zijn van informatie. Praat u veel over het klimaat?		
R4B:	Nou ik ben dus op de boerderij opgegroeid en ik kom uit een groot gezin. We zijn wel allemaal natuur mensen dus we zijn er wel mee bezig.	<i>Van huis uit meegekregen</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	Ja. En voert u ook wel eens discussies over hoe het gaat met de natuurlijk bijvoorbeeld?		
R4B:	Ja nou meer van, jongens wat kunnen we er aan doen? Hoe ga je om met water? Ik vind dat	<i>Ideeën delen</i> <i>Water gebruik</i>	<i>Interactie met anderen</i> <i>Acties</i>

	iedereen een regenton moet hebben. Dan heb je gewoon gratis water uit de lucht en er zit minder kalk in. En in de stad is het belangrijk dat we niet alles betegelen en zo.	<i>Planten</i>	
O:	Dus dan deelt u vooral ideeën over hoe u in de tuin een beetje duurzaam kan zijn?		
R4B:	Nou eigenlijk zijn we het er allemaal wel een beetje mee eens. Je tipt elkaar nog wel eens over dingen.	<i>Gelijkgestemden Tips aan elkaar</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Waar tipt u dan over?		
R4B:	Nou dan vraag ik of ze allemaal een regenton hebben. En ook over het isoleren van je huis en de zonnepanelen.	<i>Water gebruik Isolatie Zonnepanelen</i>	<i>Acties</i>
O:	Oke. Dus u kan het er wel een beetje over hebben, maar spreekt u ook wel eens iemand erover aan? Echt bewust van, zou jij niet eens een regenton nemen?		
R4B:	Nou ik vind het ook wel een beetje hun eigen keuze. Je moet vooral laten zien dat het alleen maar voordelen heeft. Geld is meestal geen probleem, dus dan zeg ik ja het heeft alleen maar voordelen. En zomers vang ik ook bijna al het water in mijn keuken op. Toen was mijn zus er die zag dat. Ik zeg ja, binnen twee stappen ben ik in mijn tuin. En het was toen zo droog, dus dat is alleen maar handig. En toen was er nog een vriendin die zei ook dat ze dat ging doen.	<i>Eigen keuze Uitstralen Positiviteit Watergebruik Tips aan anderen</i>	<i>Verantwoordelijkheid Interactie met anderen Acties Interactie met anderen</i>
O:	Oh dus u straalt het meer uit zeg maar, u laat het meer zien?		
R4B:	Ja een goed voorbeeld doet volgen.		
O:	Ja ik snap het. Maar u bent dus niet per se echt een activist?		
R4B:	Nee, maar ik vind het wel heel erg dat er zo veel bomen moeten wijken voor wegen. Zondag was	<i>Activisme Bomenkap</i>	<i>Acties Representatie</i>

<p>er voor Amelisweerd zo'n heel protest maar nee dan ga ik niet mee. Ik vind het wel heel erg want we hebben niet heel veel bos rondom Utrecht en dit bos wordt heel veel gebruikt. Op het journaal en in de DUIC lees ik dat dan. Ze willen dus een weg gaan verbreden en daarvoor was een protest zondag. Maar ik vind dat ook niet iets voor de zondag.</p>	<p><i>Amelisweerd</i> <i>Emotie</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>O: Als het dan niet op de zondag was, had u het dan wel overwogen?</p>	<p><i>Nieuws</i></p>	<p><i>Informatievoorziening</i></p>
<p>R4B: Nee. Een aantal jaar geleden waren er ook gigantische acties. Ik heb toen nog wel ergens mijn proteststem aangegeven. Je helemaal vastketenen aan bomen gaat me veel te ver.</p>	<p><i>Geloof</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>O: Nee dat is niet uw manier zeg maar?</p>	<p><i>Activisme</i></p>	<p><i>Acties</i></p>
<p>R4B: Nee nee.</p>	<p><i>Petitie</i></p>	
<p>O: En als het dan gaat om beslissingen over milieu dan kan u dus ook soms wel een beetje boos worden op de politiek zeg maar?</p>		
<p>R4B: Ja nou ik snap dat zij keuzes moeten maken. En als de mobiliteit in Nederland toeneemt. En een minister moet besluiten nemen en ja bij besluiten zijn er altijd mensen die daar pijn of verdriet over hebben.</p>	<p><i>Invloed politiek</i></p>	<p><i>Verantwoordelijkheid</i></p>
<p>O: En voelt u zich dat heel machteloos of bent u wel tevreden kan bijdragen?</p>		
<p>R4B: Wat ik zelf in mijn omgeving kan doen?</p>		
<p>O: Ja is het voor u bevredigend genoeg dat u die aanpassingen aan uw huis kan doen of zou u het liefst nog veel meer doen?</p>		
<p>R4B: Nee ik denk als burgers moeten we dingen oppikken die we kunnen doen. En het is voor jezelf ook goed, je hebt gewoon een warmer huis en minder stookkosten. Je moet er even in</p>	<p><i>Doen wat je kan</i> <i>Voordelen</i> <i>Investeren</i> <i>Positiviteit</i></p>	<p><i>Acties</i> <i>Verbinding/gevoel</i></p>

	investeren. Nee ik vind het altijd wel leuk met zo'n aannemer. Dan ben ik ook kritisch als ik het niet netjes vind of zo.		
O:	Maar de vloer openhalen is dus net een stapje te ver?		
R4B:	Ja en dan denk ik ook, ik ben weinig thuis. Ik zit twee dagen op school, vrijdags heb ik altijd taalles, ik heb ook de kerktuin en de volkstuin nog. Ik ben vaak alleen maar in de avond thuis. Dus die vloer ja. Ik heb de thermostaat altijd maar op 18 graden. Dan doe je gewoon even lekker een plaid over je benen. Als het warmer is, dan val ik gewoon in slaap.	<i>Verwarming</i>	<i>Acties</i>
O:	Oke, nou ik heb wel redelijk een beeld gekregen. Heeft u nog iets waarvan u denkt dat we het nog moeten bespreken?		
R4B:	Nou ik vind dat project van de kerk ook zo leuk, dat ze daar zonnepanelen op gaan leggen.	<i>Zonnepanelen</i>	<i>Acties</i>
O:	Oh ja daar bent u wel echt een voorstander van?		
R4B:	Ja, en al het groen uit de kerktuin wil ik ook niet bij het afval doen. Gewoon bij de struiken want dat is goed voor de vertering.	<i>Natuur Duurzaam</i>	<i>Acties</i>
O:	Oke, nou heeft u verder nog dingen?		
R4B:	Nou wat ik ook wel belangrijk vind is die hele kledingindustrie. Als je dan hoort over jeansbroeken en zo, dan denk je toch dat klopt niet. Maar het is lastig om dat op te lossen. Al dat goedkope spul bij H&M en zo, dat klopt niet en ik moet er niks van hebben.	<i>Consumptie Kleding</i>	<i>Acties</i>
O:	Maar dat gaat u dus meer om de mensenrechten?		
R4B:	Nou het gaat me er ook wel om, dat je hoort dat er voor katoen zoveel water nodig is. Terwijl het daar vaak al schaars is. Ik denk dat we dat beter	<i>Watergebruik</i>	

<p>hier kunnen gaan doen. Hier zijn ook zoveel mensen die goed kunnen naaien. Maar ik vind het ook heel goed dat er tweedehands winkels zijn. En dat je je spullen gewoon even naar de kringloop kan brengen.</p> <p>O: Ja ik snap u. Heeft u nog andere dingen misschien?</p> <p>R4B: Nee hoor, ik heb alles wel gezegd.</p>	<p><i>Consumptie</i></p>	<p><i>Acties</i></p>
---	--------------------------	----------------------

Respondent 5B

<p>O: Als eerste, kan u misschien iets vertellen over hoe u denkt over het klimaat?</p>		
<p>R5B: Ja. Ik denk dat het een van grotere problemen is waar we in de toekomst mee te maken krijgen. Het is iets wat ons allemaal aangaat. Je kunt je kop in het zand steken maar dat help denk ik niet. En wij proberen ook op eigen kleine manier ook aan bij te dragen aan dat het probleem niet groter wordt dan dat het al is.</p>	<p><i>Probleem Toekomst</i></p> <p><i>Belangrijk onderwerp Verandering is nodig</i></p> <p><i>Kleine stapjes Doen wat je kan</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p> <p><i>Acties</i></p>
<p>O: Dus u zegt dat klimaatproblemen, dat zijn wel ernstige problemen?</p>		
<p>R5B: Ja.</p>	<p><i>Ernstig</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>O: Houdt het u vaak bezig? Denkt u er vaak over na?</p>		
<p>R5B: Regelmatig ja.</p>	<p><i>Vaak mee bezig</i></p>	<p><i>Verbinding/gevoel</i></p>
<p>O: Oke en op wat voor manier houdt het u dan bezig?</p>		
<p>R5B: Op de manier dat je dus op de hoogte wil blijven van ontwikkelingen. Dus je volgt de pers een beetje als het gaat om windmolens, zonnepanelen of elektrische treinen. Maar ook de problemen die natuurlijk op de wereld afkomen en die naar mijns inziens heel vaak worden</p>	<p><i>Op de hoogte willen blijven Nieuws Windmolens Zonnepanelen Vervoer Toekomst</i></p>	<p><i>Informatievoorziening</i></p> <p><i>Verbinding/gevoel</i></p>

	onderschat. Dus in die zin houdt het me wel bezig ja.	<i>Probleem wordt onderschat</i>	
O:	Ja. Maakt u zich er zorgen over?		
R5B:	Nou niet direct persoonlijk of zo. Maar als ik kijk naar de generaties na ons, dan denk ik ja. Het is niet aan ons, nou ik reken me zelf bij de ouderen, om hier laconiek over te doen.	<i>Toekomstige generaties</i> <i>Verandering is nodig</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Wat bedoelt u precies daarmee?		
R5B:	Nou ja, je hoort wel mensen om je heen die zeggen dat het wel mee valt. Zo zit ik niet in elkaar.	<i>Probleem</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke. Dus wat is dan uw reden om u zorgen te maken voor de volgende generaties?		
R5B:	Nou ik denk dat er te weinig gedaan wordt op dit moment en in een te langzaam tempo.	<i>Verandering is nodig</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke. En waar ligt dat probleem dan?		
R5B:	Nou bij ons allemaal. De politiek heeft een natuurlijk een verantwoordelijkheid, maar ik ook. Dus als het gaat om de manier waarop je omgaat met je elektriciteit om maar eens een voorbeeld te noemen. Je kan alle lampen aan doen maar je kan ook zuiniger aan doen.	<i>Invloed politiek</i> <i>Individuele verantwoordelijkheid</i> <i>Stroom gebruik</i> <i>Bezuinigen</i>	<i>Verantwoordelijkheid</i> <i>Acties</i>
O:	Ja. Kan u nog iets meer vertellen over de dingen die u zelf doet voor het milieu?		
R5B:	Wat ik zelf doe dat is, maar dat houdt per 1 januari op geloof ik in Utrecht, gescheiden afval. Nou hebben wij op ons dak 15 zonnepanelen, we hebben een warmtepomp. En we waren aangesloten op het warmtenet van Utrecht maar daar zijn we nu af. We zijn zelfvoorzienend als het gaat om warmte en elektriciteit.	<i>Afval scheiden</i> <i>Zonnepanelen</i> <i>Warmtepomp</i>	<i>Acties</i>
O:	Oke. Dus u heeft veel aanpassingen in uw huis gedaan?		

- R5B: We hebben een redelijk nieuw huis. Het huis was, nou het is een kleine tien jaar oud, het was goed geïsoleerd en er zat al geen gas meer in. We waren nog wel aangesloten op het warmtenet van Utrecht en dat hebben we eruit gehaald en een eigen warmtepomp genomen. Die wordt via de zonnepanelen ook aangestuurd.
- Isolatie
Gas*
- Acties*
- O: Oke. En heeft u dat gedaan met de motivatie om klimaatproblemen tegen te gaan, of kwamen daar ook andere dingen bij kijken?
- R5B: Nou een combinatie van dingen. Wij liepen aan tegen een hele hoge prijs die je moet betalen voor de warmte in Utrecht. Ons vorige huis stond in Eindhoven en daar hadden we een eigen ketel. Nou als je dan het prijsverschil ziet tussen Utrecht en Eindhoven, toen hadden we zoiets van, we moeten zo snel mogelijk van Eneco af zien te komen. Toen een jaar of twee geleden, ben ik gestopt met werken. Dat betekende tegelijkertijd dat er een potje met geld vrij kwam. Nou de rente op de rekening is te verwaarlozen. Toen dachten we, nou we investeren maar in de toekomst. Toen hebben we ons huis grondig aangepakt.
- Warmtepomp*
- Zonnepanelen*
- Motivatie*
- Investeren
Toekomst
Aanpassingen in huis*
- Acties*
- O: Oke als investering voor de toekomst. Dus de motivatie hiervoor is niet compleet het milieu, maar ook wel de kosten?
- R5B: Nou ja als je puur kijkt naar de kosten dan praat je natuurlijk over een behoorlijk investering. Je verdient het wel terug, maar niet in de zin dat je er heel erg veel mee verdient. Dus het is eigenlijk het naar voren trekken van de kosten. Zodat je, als je later over tien jaar of zo, gunstiger zit. Je inkomen is dan natuurlijk ook een stuk lager. En
- Investeren*
- Acties*

- nu konden we het betalen en straks is dat nog maar de vraag.
- O: Oke ik snap het. En u noemde eerder al iets dat u in de media ziet over het klimaat. Kan u daar misschien iets over vertellen? Welke media u gebruikt en wat u dan ziet over klimaatproblemen?
- R5B: Ja welke media gebruik ik? Gewoon de krant elke dag. Ik zit veel op Twitter dus daar lees ik ook wel aardig wat. En ja verder heb je het er met mensen over maar dat is niet de media. *Krant Informatievoorziening*
Twitter
Gesprekken Interactie met anderen
- O: Oke en gaat u dan in de krant echt op zoek naar dit onderwerp of hoe komt u het tegen?
- R5B: Nou er gaat geen krant voorbij of het onderwerp komt wel op de een of andere manier ter sprake. Dus ik hoeft niet zo hard op zoek. *Info tegenkomen Informatievoorziening*
- O: Oke dus u leest de hele krant, en u leest dan dus ook over het klimaat?
- R5B: Nou ik lees niet de hele krant. Er zijn een aantal topics die wel mijn interesse hebben en daar is klimaat er een van. *Interessant onderwerp Verbinding/gevoel*
- O: Oh oke. En op Twitter, hoe gebruikt u Twitter zeg maar? Leest u alleen of plaatst u zelf ook?
- R5B: Ja met name ja. Dus ik volg een aantal mensen die iets over het klimaat roepen. Nou en dat lees ik dan. *Twitter Informatievoorziening*
- O: Oke, wat voor soort mensen zijn dat dan?
- R5B: Ja heel divers. Dat zijn mensen uit de wetenschap. Dat zijn mensen die een erg grote mond hebben en overal tegen zijn. Dat vind ik ook leuk om te lezen, dat is wat diverser. *Wetenschap Informatievoorziening*
Tegenovergestelden Interactie met anderen
- O: Oke. Kan u misschien een voorbeeld noemen van een persoon die u volgt?

R5B: Een van de personen die ik om meerdere redenen volg, is Stefan Paas. Hij is, twee jaar terug was theoloog van het vaderland en hij twittert heel veel. Hij is docent in Kampen en in Amsterdam, Missiologie. Hij twittert heel veel over theologie uiteraard. Dat heeft mijn interesse omdat ik vanuit huis uit predikant ben. En hij twittert ook heel veel over staatsrechtelijke dingen, over de grondwet en zo. En in deze twittert hij veel over het feit dat er een uitzondering gemaakt wordt voor de kerk in coronatijd. Maar hij twittert ook vaak over het klimaat. Het is iemand die erg van vogels houdt. Hij twittert vaak over scholeksters en grutto's. Maar een van de dingen die hij ook zegt, als je kijkt naar de komende tweede kamer-verkiezingen, is het van belang dat je stemt op een partij die het klimaat en de hele problematiek daaromheen centraal stelt.

Geloof   Verbinding/gevoel

Dieren   Representatie

*Invloed van politiek
Stemmen   Verantwoordelijkheid*

O: Oke ja. Dus u leest dan dus tweets, klikt u dan ook door naar dingen?

R5B: Ja naar artikelen.

O: En u zei dat u ook wetenschappers volgt. Gaat u dan ook wetenschappelijke artikelen over het milieu lezen?

R5B: Nee ik lees wel wetenschappelijke artikelen maar dat gaat meer over theologie dan over dit soort zaken.

O: Oke. En u vindt dat zeg maar de combinatie tussen klimaat en theologie ook interessant?

R5B: Ja.

Wetenschap   Informatievoorziening

O: Is dat voor uzelf, koppelt u dat aan elkaar zeg maar?

R5B:	Ja. Als je het hebt over klimaatproblematiek moet je ook in rekening nemen hoe wij omgaan met deze aarde. En dat heeft ook theologische implicaties ja.	<i>Omgang met de aarde</i>	<i>Verbinding/gevoel</i>
O:	Oke. En u zei dat u het ook interessant vindt om tweets te lezen van mensen anders denken dan u. Waarom vindt u dat dan interessant?		
R5B:	Dan denk je ook buiten je eigen bubbel, om te kijken hoe denken mensen erover en hoe praten mensen erover. En zeker in vrijwilligerswerk met daklozen kom je dat soort geluiden ook veel tegen. Dat mensen dus zonder enige kennis van zaken allerlei dingen roepen. Nou dan ben je een beetje voorbereid waar je mee te maken kan krijgen in discussies.	<i>Tegenovergestelden</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Oh oke ja. Want u vindt dus wel dat mensen zich goed moeten inlezen voor dat ze uitspraken doen zeg maar?		
R5B:	Nou dat zal niet iedereen doen maar ik denk dat zeker de mensen die dat kunnen, dat wel moeten ja.	<i>Informatie opzoeken</i>	<i>Informatievoorziening</i>
O:	En mengt u zichzelf ook wel eens in een discussie?		
R5B:	Ik praat redelijk moeizaam dus als ik met mensen praat gaat het nog wel. Maar praten kost me heel veel energie dus ik luister liever dan ik praat.	<i>Gesprekken</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Oke en op Twitter misschien dan?		
R5B:	Ik heb geen behoefte om me in discussies te mengen.	<i>Discussie</i>	<i>Interactie met anderen</i>
O:	Oke. En tweet u zelf wel eens of leest u allemaal maar? Retweeten kan natuurlijk ook nog.		
R5B:	Nee eigenlijk alleen lezen. Persoonlijk heb ik daar niet zo veel aan. Dan krijg je van die ellelange berichten die mensen retweeten. Waar ik veel	<i>Twitter</i>	<i>Informatievoorziening</i>
		<i>Discussie</i>	<i>Interactie met anderen</i>

- mee te maken heb gehad, zijn bezwaarschriften tegen een bepaalde mening af en toe. Dat heeft voor mij geen toegevoegde waarde.
- O: Oke. En in gesprekken met mensen, hoe zien die gesprekken er dan uit als het gaat over milieuproblemen zeg maar?
- R5B: Ja het hangt er een beetje vanaf met wie. Mijn schoonmoeder heeft bijvoorbeeld van die oude Philips lampen hangen, gloeilampen. Nou ik maak daar wel eens een opmerking over maar dat is aan haar niet besteed in ieder geval. Maar goed ze is tegen de 85. En ze heeft dan zoiets van, hebben wij het vroeger allemaal verkeerd gedaan? Maar dat is een voorbeeld waarvan ik denk, oke.
- O: Dan vermijdt u dat?
- R5B: Nou vermijden, we weten wat we aan elkaar hebben.
- O: Ja ik snap het.
- R5B: Maar met andere mensen heb ik gewoon een open gesprek erover. Nou die zegt dan van ik doe mijn diesel binnenkort weg en ik koop een elektrische auto. En een ander vindt dat dan weer onzin en dan heb je het met elkaar daarover.
- O: Oke ja. Dus naast u schoonmoeder gaat u er wel over in gesprek?
- R5B: Jawel, met vrienden en familie. Je maakt duidelijk dat de problematiek rond het klimaat iets is wat ons allemaal aangaat. En je kan wel doen, alsof 'na ons de zondvloed', maar als de zondvloed echt zou komen piepen de mensen wel anders.
- O: Ja. Dus u vindt het wel belangrijk dat mensen dat weten?

Familie
Iemand aanspreken

Interactie met anderen

Vroeger

Gesprekken

Interactie met anderen

Auto

Discussie

Interactie met anderen

Vrienden
Familie
Mening delen

Interactie met anderen

- R5B: Ja. En ook al kun je maar heel weinig doen, dat geef ik ook toe. Het is maar een druppel op de gloeiende plaat maar je moet wel je verantwoordelijkheden nemen. *Weinig invloed* *Verantwoordelijkheid*
- O: Oke en vindt u het dan ook uw verantwoordelijkheid om het er met mensen over te hebben? *Eigen verantwoordelijkheid*
- R5B: Ja.
- O: Oke. En hoe ziet zo'n gesprek er dan uit zeg maar?
- R5B: Ja ik heb nu zo geen concreet voorbeeld of zo. *Alledaags onderwerp* *Interactie met anderen*
Maar het komt gewoon ter sprake, net als heel veel dingen ter sprake komen.
- O: Ah oke, het is gewoon een onderwerp dat wel normaal is dat het in een gesprek voorbij komt?
- R5B: Ja.
- O: En zou u dan zeggen dat u misschien dagelijks wel een keer iets voorbij ziet komen of het erover heeft met iemand? Of minder?
- R5B: Nou ik heb op het ogenblik heel weinig contact met mensen, dus dagelijks zeker niet. Maar een keer per week of zo wel.
- O: Oh ja. En deelt u ook wel eens artikel of zo, dat u dat doorstuurt naar anderen?
- R5B: Ja soms wel ja. Dat zijn meestal tweets die je tegenkomt die je leuk vindt. Van de week bijvoorbeeld was er een tweet over windmolens. *Info delen* *Informatievoorziening*
Twitter
- Dat was een artikel van een bekende *Wetenschap*
wetenschapper tenminste hij publiceert veel over *Windmolens*
dit onderwerp. En hij liet zien dat heel veel
windmolens voor een heel groot gedeelte
worden gemaakt van een soort composiet
materiaal dat niet afbreekbaar is in de natuur.
Tientallen jaren geleden hadden we het

probleem van afval van kernenergie en hij voorspelt dat er nu al terreinen zijn waar die grote wieken van die molens liggen. Dat materiaal is composiet en kan niet hergebruikt worden. Een windmolen gaat 15 of 20 jaar mee en die worden veel gebouwd. Hij voorspelt dat we straks met een enorm overschot zitten van materiaal wat straks niet meer te gebruiken is. Dat vond ik een heel leuk artikel om naar mijn zoon toe te sturen. Die is ook wel geïnteresseerd in dit soort dingen.

*Interessant
onderwerp
Kinderen*

*Verbinding/gevoel
Interactie met
anderen*

O: Oh oke. Dus het lijkt alsof u het wel belangrijk vindt om er ook wel veel kennis over te hebben en u in te lezen?

R5B: Ja.

O: En waarom is dat belangrijk voor u?

R5B: Ja dat heeft denk ik te maken met de manier waarop je met allerlei dingen bezig bent. Ik heb er een hekel aan om maar wat te roepen. Dus je moet eerst de feiten weten en eerst op de hoogte zijn van wat er allemaal speelt. Hoe complex het ook is.

Algemene interesse

Verbinding/gevoel

Kennis is belangrijk

Informatievoorziening

O: Oh ja. Dus voordat u een discussie aangaat, vindt u dat u de feiten moet weten?

R5B: Nou in ieder geval mijn best moet doen. Ik weet ook nog heel veel niet, dus dan kan je gaandeweg een discussie ook zeggen, ja sorry dat weet ik nog niet.

O: Heeft u dan ook vaak echt gesprekken over meer de diepgang over dit onderwerp?

R5B: Niet zo heel vaak. Maar ik vind het wel heel interessant en ook een heel groot probleem wat op ons af komt.

*Interessant
onderwerp
Groot probleem*

*Verbinding/gevoel
Representatie*

- O: En de dingen die u bijdraagt met u huis en zo, bent u daar tevreden mee?
- R5B: Nou wat je doet is mooi meegenomen. Als ik kijk naar het complex waar we wonen, zijn we de enige die het hebben. Er zouden nog een heleboel andere mensen ook mee kunnen doen. *Tevreden* *Verbinding/gevoel*
- O: Maar is het voor u dan bevredigend dat u deze dingen doet of zou u het liefst nog meer doen? *Andere mensen moeten meer doen* *Verantwoordelijkheid*
- R5B: Nou ik ben op zich wel tevreden met wat er nu mogelijk is. *Tevreden* *Verbinding/gevoel*
- O: En zijn er nog gevoelens die bij u op komen als u denkt aan klimaatproblemen?
- R5B: Nou het enige gevoel is dat ik denk dat het veel urgenter is dan veel mensen denken. *Urgentie* *Verbinding/gevoel*
- O: Oke. Volgens mij had u niet per se de televisie genoemd. Kijkt u wel eens televisie en ziet u dan dingen hierover?
- R5B: We hebben een televisie staan maar die staat bijna nooit aan. *Televisie* *Informatievoorziening*
- O: Oke. Dat is voor u geen bron van informatie zeg maar?
- R5B: Nee. Televisie is mijn ogen ook een heel vluchtig medium. Die geeft wat *highlights*. Maar wil je echt informatie hebben is de televisie een mooie opstap misschien maar meer ook niet. *Geen goede bron* *Informatievoorziening*
- O: Nee oke. Heeft u misschien wel eens mee gedaan aan een protest of een demonstratie of zo?
- R5B: Nee.
- O: Oke, heeft u daar een reden voor dat u dat niet doet?
- R5B: De belangrijkste reden is denk ik, in een protest heb je een spandoek en daar staat een kreet op. Maar veel meer is het ook niet. Dus het gaat mij meer op de argumenten dan om de kreten. *Activisme* *Acties*
Kennis *Informatievoorziening*

O: Oh ja, eigenlijk wat u eerder ook noemde. Dat u het belangrijk vindt om onderbouwd te zijn?

R5B: Ja.

O: Oke. Heeft u misschien dan misschien nog wel eens een petitie ondertekent of zo?

R5B: Nee niet recent of zo.

O: Nee oke. Ik heb idee dat ik alles wel bij langs ben gegaan maar heeft u misschien nog iets?

R5B: Nee, ik ben alleen benieuwd naar het onderzoek.